

Beleidsplan 2019 – 2022

" Ferbine " (verbinden)

bezoekadres
Gauke Boelensstraat 2
9203 RM Drachten
postadres
Postbus 10.000
9200 HA Drachten

Smallingerland

telefoon
0512 – 58 12 34
internet
www.smallingerland.nl
e-mail
Gemeente@smallingerland.nl

Kerngegevens

Kerngegevens			
	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017
Aantal inwoners *)	55.439	55.695	55.901
- inwoners < 20 jaar	13.093	13.102	13.033
- Inwoners > 64 jaar	11.030	11.223	11.425
Woningen *)	24.634	24.788	24.797
Leerlingen primair onderwijs *)	5.317	5.187	5.100
Leerlingen voorgezet onderwijs *)	5.271	5.377	5.300
Leerlingen expertisecentra *)	881	825	750
Aantal bijstandsgerechtigden WWB	1.705	1.798	1.798
Aantal uitkeringsontvangers	5.041	5.135	5.116
Aantal lage inkomens	8.672	8.732	8.796
Aantal banen >15 uur per week *)	22.425	22.284	23.154
Aantal banen <15 uur per week *)	5.588	5.530	5.410
Klantenpotentieel lokaal	63.230	63.520	63.510
Klantenpotentieel regionaal	82.630	82.870	82.630
Bedrijfsvestigingen	4.679	4.767	4.931
Werkloosheidspercentage *)	12,9%	11,8%	7,9%
Hectare land	11.725	11.716	11.713
Hectare binnenwater	892	901	905
Lokale lasten gemiddeld gezin met een eigen woning **)	742 (+13,1%)	751 (+1,4%)	755 (+0,5%)

Gegevens gemarkeerd met *) komen uit gemeentelijke administraties, met **) uit de COELO-atlas. De andere zijn afkomstig uit de meest recente publicaties voor het Gemeentefonds. Daarin worden soms gegevens uit voorgaande jaren als bron gehanteerd. Recente ontwikkelingen kunnen daardoor na-ijlen of later tot bijstelling van gegevens uit vorige jaren leiden.

- 1) De nieuwe manier van vaststellen van het CBS leidt tot een hoger aantal eenmanszaken, omdat bij de beoordeling of een eenmanszaak een actief bedrijf is voortaan ook wordt uitgegaan van de gegevens van de Kamer van Koophandel.

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de raad,

Voor u ligt het Beleidsplan 2019 – 2022 'Ferbine' van het nieuwe college. Een beleidsplan dat voortbouwt op ingezette ontwikkelingen en plannen uit voorgaande jaren, maar ook een beleidsplan dat nieuwe ambities uitstraalt en nieuwe ontwikkelingen in gang wil zetten. Gelijktijdig met het beleidsplan bieden wij u het Collegeprogramma 'Durf te doen' aan.

Vanuit het collegeprogramma willen we werken aan zaken die passen binnen de contouren van het raadsprogramma en het coalitieakkoord. Zaken die wij samen met de raad willen behandelen en realiseren. Omdat niet alles tegelijk kan, moeten we de komende jaren keuzes maken. Daarover gaan we graag het gesprek met u en onze omgeving aan.

'Ferbine' (verbinden)

We benadrukken dat het de inzet van dit college is om de zaken anders aan te pakken. Resultaatgericht, samen met onze partners. In het belang van onze inwoners, ondernemers en instellingen. Met elkaar kunnen we meer, en trots zijn op elkaar en wie we zijn. We zoeken verbetering door samenwerking, kruisbestuiving en inspireren elkaar als inwoners, ondernemers en instellingen: Ferbine.

De gemeente wil een voorbeeld geven door goed te luisteren en de situatie te begrijpen. Wat heeft de omgeving nodig? Met inwoners, bedrijven en instellingen zoeken we samen naar oplossingen en denken in kansen. We gaan naar buiten en we halen buiten naar binnen. Wij geloven in de kracht van de samenleving. Onze inwoners, ondernemers en instellingen weten vaak goed wat ze willen. Wij hebben vertrouwen in een samenleving die netwerkt, voor elkaar zorgt en in staat is onderling oplossingen te bedenken voor uiteenlopende opgaven. Daar waar dat niet kan, gaan we samen kijken naar mogelijkheden. De gemeente moet bereikbaar en transparant zijn in wat we doen of niet (kunnen) doen. Met u en uw raad en met onze samenleving willen wij daar graag aan werken. Op deze wijze is ieder in zijn kracht en doen we meer.

Financiële situatie

Wij zijn verheugd dat wij ons eerste Beleidsplan kunnen presenteren met een sluitende structurele begroting voor 2019 en een sluitend meerjarenperspectief. In het Beleidsplan 2018-2021 werd voor de jaarschijf 2021 uitgegaan van een financiële ruimte van € 2,1 miljoen. De structurele ruimte in dit Beleidsplan loopt terug naar nagenoeg nul. Door de gunstige economische ontwikkelingen zijn de prognoses van de accressen vanuit het Gemeentefonds hoger dan eerder geraamd. De gunstige economische ontwikkelingen zien we ook terug in een oplopend prijspeil en een toename van de loonkosten. Hierdoor stijgt de trendmatige ontwikkeling meer dan in het vorige beleidsplan was begroot. Wij hebben structurele ruimte gevonden om voor € 3,9 miljoen aan (aanvullend) nieuw beleid in te vullen. Het op orde houden van onze openbare ruimte vraagt een extra budget van bijna € 1 miljoen. We investeren de komende beleidsperiode voor een bedrag van € 33 miljoen in onderwijshuisvesting. Voor de dekking van de stijgende bouwkosten is een aanvullend budget van € 0,35 miljoen (kapitaallasten) noodzakelijk om het Onderwijshuisvestingsplan de komende jaren op de geplande wijze uit te voeren. De effecten van de kostenstijgingen binnen het Sociaal domein, met name Jeugdzorg en WMO hebben we in meerjarenperspectief door een realistische prognose van de uitgaven en de verwachte rijksbijdragen kunnen afdekken. De eerder gedane beloften om de Alfahulpen-constructie af te schaffen (€ 550.000) en de lokale inkoop WMO (€ 350.000) komen we na. We investeren ruim € 1,8 miljoen om de school in Oudega en Samen Kansrijk! op een verantwoorde wijze in te passen in de openbare ruimte. Voor de vervanging van de kunstgrasvelden is een investeringsbedrag van € 900.000 beschikbaar. Voor de realisatie van een woonwagenlocatie is een bedrag gereserveerd van € 825.000. Ook de middelen van een nieuw zwembad zijn in dit Beleidsplan opgenomen (€ 390.000).

De eenmalige ruimte (vrij beschikbare ruimte in de Algemene reserve) neemt in de komende periode toe van € 0,4 miljoen naar € 4,6 miljoen in 2022. De mogelijkheden om nieuwe investeringen te dekken uit de Algemene reserve zijn sterk afgenomen door aangescherpte rijksregels. Bij de wijziging van de Financiële verordening hebben wij u voorgesteld om de activeringsgrens voor investeringen met een maatschappelijk nut te verlagen van € 1 miljoen naar € 100.000. De toename van de vrij beschikbare ruimte in de Algemene reserve wordt gerealiseerd door de afname van voorziene risico's in het weerstandsvermogen. Hierdoor kan het weerstandsvermogen met totaal € 6,5 miljoen worden verlaagd. Voor de komende periode is voor een bedrag van € 2,8 miljoen aan eenmalig nieuw beleid opgenomen. Voor bijna € 2 miljoen wordt geïnvesteerd in de openbare ruimte, m.n. om het achterstallig onderhoud bij wegen uit te voeren.

We vragen u voor een aantal onderwerpen af te wegen of u hier structureel dan wel eenmalig budget voor beschikbaar wilt stellen. In hoofdstuk 2.2. treft u een beschrijving van al het af te wegen structureel nieuw beleid, in hoofdstuk 2.3 van eenmalig nieuw beleid.

Ondanks een sluitende begroting voor de komende jaren zijn er wel zorgen voor de toekomst. De invloed en afhankelijkheid van de Rijksoverheid op de gemeentelijke begroting neemt toe. Het verdeelmodel tussen Rijk en Gemeente 'trapje op en trapje af' blijft, maar de hoogte van de treden wordt wel steeds hoger. Daarnaast zijn de inkomsten en uitgaven binnen het Sociaal Domein de komende jaren nog onzeker. Het zijn veelal open einde regelingen waarop de gemeente (nog) niet altijd volledig invloed heeft. Voor nieuwe investeringen is op dit moment geen financiële ruimte. Voor nieuwe beleidsvoornemens zal de afweging 'nieuw voor oud' moeten worden gemaakt.

Het vorige college schreef bij de aanbieding van haar laatste beleidsplan de volgende boodschap aan ons: " Er blijven genoeg uitdagingen over voor onze gemeente. Het is aan het nieuwe college om eigen afwegingen te maken en prioriteiten te stellen. en wensen het volgend college veel succes!"

Wij hebben de handschoen opgepakt: wij zijn de uitdaging vol enthousiasme aangegaan!

Drachten, oktober 2018

Burgemeester en wethouders van Smallingerland,

Secretaris
J. Mulder

Burgemeester
T. van Mourik

Inhoudsopgave

Kerngegevens	3
Aanbiedingsbrief	4
Inhoudsopgave	7
1. Samenvatting	8
1.1 Leeswijzer	8
1.2 Ontwikkeling van structurele en eenmalige ruimte.....	8
1.3 Prijsaccessen	9
1.4 Financieel overzicht totale begroting	9
2. Ontwikkeling financieel kader	10
2.1 Leeswijzer	10
2.2 Ontwikkeling structurele ruimte.....	10
2.3 Ontwikkeling eenmalige ruimte.....	17
2.4 Niet-kwantificeerbare ontwikkelingen, risico's en onzekerheden	21
3. Programmaplan	24
3.1 Leeswijzer	24
3.2 Programma Bestuur en ondersteuning	25
3.3 Programma Veiligheid.....	31
3.4 Programma Verkeer, vervoer en waterstaat.....	37
3.5 Programma Economie	44
3.6 Programma Onderwijs.....	49
3.7 Programma Sport, cultuur en recreatie.....	55
3.8 Programma Sociaal domein	65
3.9 Programma Volksgezondheid en milieu	81
3.10 Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	88
3.11 Overhead	95
3.12 Algemene dekkingsmiddelen.....	100
3.13 Vennootschapsbelasting.....	101
3.14 Onvoorzien.....	101
4. Paragrafen	102
4.1 Leeswijzer	102
4.2 Paragraaf Lokale heffingen	102
4.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing	105
4.4 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.....	107
4.5 Paragraaf Financiering	112
4.6 Paragraaf Bedrijfsvoering.....	115
4.7 Grondbeleid	116
4.8 Paragraaf Verbonden partijen.....	119
5. Vaststelling	121
5.1 Leeswijzer	121
5.2 Vaststelling financiële middelen programmaplan.....	121
5.3 Vaststellingsbesluit.....	122
Bijlagen	123
Bijlage A: Detailoverzicht structureel nieuw beleid	124
Bijlage B: Detailoverzicht eenmalig nieuw beleid en doorgeschoven middelen	125
Bijlage C: Ontwikkeling algemene reserve.....	126
Bijlage D: Ontwikkeling bestemmingsreserves en voorzieningen.....	128
Bijlage E: Niet-trendmatige ontwikkelingen	130
Bijlage F: Trendmatige ontwikkelingen	131
Bijlage G: Overzicht baten en lasten per taakveld 2019.....	132
Bijlage H: Prognose balansen 2019-2022	134
Bijlage I: Subsiestaat.....	136
Bijlage J: Overzicht verbonden partijen	137
Bijlage K: Baten en lasten Sociaal domein	138
Bijlage L: Raadstoezeggingen Verbonden partijen	139

1. Samenvatting

1.1 Leeswijzer

In dit hoofdstuk gaan we kort in op de ontwikkeling van de financiële ruimte in het Beleidsplan 2019-2022 ten opzichte van Beleidsplan 2018-2021. Dit Beleidsplan is opgesteld conform de uitgangspunten in het raadsvoorstel voor de nieuwe financiële verordening, die de raad separaat wordt aangeboden. We sluiten af met een overzicht van de totale begroting op programmaniveau.

1.2 Ontwikkeling van structurele en eenmalige ruimte

Na het opstellen van het Beleidsplan 2018-2021 hebben verschillende ontwikkelingen de structurele en eenmalige ruimte van onze gemeente beïnvloed.

In het vorige Beleidsplan voorzagen we voor de laatste jaarschijf, 2021, een structureel positief saldo van bijna € 2,2 miljoen. Nu verwachten we een structurele ruimte van € 88.000 voor 2022, het laatste jaar van de planperiode die we bij dit Beleidsplan overzien. De structurele ruimte is dus afgenomen met € 2,1 miljoen. Bij de berekening van beide bedragen is er van uitgegaan dat de taakstelling voor het sociaal Domein gerealiseerd wordt. In de tabel hieronder ziet u de bewegingen, in hoofdstuk 2 worden nader ingegaan op de afzonderlijke onderdelen.

Ontwikkeling structurele ruimte per einde planperiode, van Beleidsplan 2018 naar Beleidsplan 2019	
	(- = nadeel) Bedragen x € 1.000
Beleidsplan 2018-2021	2.191
Concernrapportages 2018	67
Aanvullend nieuw beleid	-2.384
Aanvullend niet-trendmatige ontwikkeling	-239
Bijstelling trendmatige ontwikkelingen	-2.840
Gemeentefonds (septembercirculaire)	3.293
Beleidsplan 2019-2022	88

In de vorige Beleidsplan voorzagen we een eenmalige ruimte van € 0,4 miljoen voor de laatste jaarschijf 2021. Dit wordt nu € 4,2 miljoen in 2022. De verklaring voor deze stijging wordt op hoofdlijnen geschetst in de onderstaande tabel. In hoofdstuk 2 komen we terug op de afzonderlijke onderdelen.

Ontwikkeling eenmalige ruimte per einde planperiode, van Beleidsplan 2018 naar Beleidsplan 2019	
	(- = nadeel) Bedragen x € 1.000
Beleidsplan 2018-2021	404
Concernrapportages 2018 en jaarrekening 2017	-54
Winstnemering grondbedrijf 2018 al bij jaarrekening 2017	-1.000
Aanvullend nieuw beleid	-2.824
Aanpassing weerstandsvermogens	6.500
Gereserveerde eenmalige middelen deels structureel	1.312
Kosten onderzoek Lawei, door raad separaat beschikbaar gesteld	-125
Beleidsplan 2019-2022	4.213

1.3 Prijsaccessen

Lokale heffingen, leges en tarieven worden evenals in voorgaande jaren geïndexeerd in verband met loon- en prijsontwikkelingen. De basis voor deze indexeringen ligt in de voorspellingen van het Centraal Plan Bureau (informatie januari 2018), die vervolgens in de Sturingsnota 2019 zijn doorgerekend op de gevolgen voor de gemeente. In 2019 bedraagt de trendmatige aanpassing 3,9%. Wat dit betekent voor de lokale heffingen kunt u terugvinden in paragraaf 4.2 lokale heffingen.

1.4 Financieel overzicht totale begroting

In het onderstaande programmaplan zijn de totale baten en lasten opgenomen. Hierbij zijn bestaand en voorgesteld nieuw beleid bij elkaar opgeteld. Hoofdstuk 3 biedt u per programma meer inzicht in zowel het nieuw beleid, de baten en lasten als ook in de onttrekkingen aan reserves. In hoofdstuk 5 wordt de formele recapitulatie gepresenteerd. Deze is bedoeld voor de vaststelling van de begroting door de raad en is daarmee ook de autorisatie van het college om verplichtingen aan te gaan. In bijlage G is een overzicht van baten en lasten opgenomen per taakveld.

Begroting 2019			(- = nadeel)
Programmaplan	Lasten	Baten	Saldo
Programma Bestuur en ondersteuning	5.214.790	1.910.160	-3.304.630
Programma Veiligheid	3.979.580	0	-3.979.580
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat	17.159.830	2.182.070	-14.977.760
Programma Economie	5.875.290	422.390	-5.452.900
Programma Onderwijs	10.419.830	1.743.680	-8.676.150
Programma Sport, cultuur en recreatie	17.135.270	1.250.300	-15.884.970
Programma Sociaal domein	99.961.140	28.373.490	-71.587.650
Programma Volksgezondheid en milieu	15.622.680	15.716.000	93.320
Programma Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	7.842.340	4.866.510	-2.975.830
Overhead	14.351.170	180.450	-14.170.720
Algemene dekkingsmiddelen	487.060	121.662.500	121.175.440
Heffing Vennootschapsbelasting	0	0	0
Onvoorzien	50.000	0	-50.000
Structurele vrije begrotingsruimte	747.020	0	-747.020
Saldo	0	0	0
Toevoeging bestemmingsreserves	0	0	0
Onttrekking bestemmingsreserves	0	350.720	350.720
Toevoeging algemene reserve	0	0	0
Onttrekking algemene reserve	0	20.187.730	20.187.730
Totaal	198.846.000	198.846.000	0

2. Ontwikkeling financieel kader

2.1 Leeswijzer

In dit hoofdstuk worden de ontwikkelingen in de structurele en eenmalige ruimte beschreven sinds het Beleidsplan 2018-2021. Dit Beleidsplan is opgesteld conform de uitgangspunten in het raadsvoorstel voor de nieuwe financiële verordening. In dit hoofdstuk wordt ook ingegaan op de niet-kwantificeerbare ontwikkelingen, risico's en onzekerheden.

Het collegeprogramma wordt gelijktijdig aan de raad aangeboden. Diverse punten hieruit komen ook aan de orde in dit Beleidsplan. Wanneer ze voorkomen in de tabellen voor structureel of eenmalig nieuw beleid, zijn ze herkenbaar aan een asterisk.

2.2 Ontwikkeling structurele ruimte

De volgende tabel toont de ontwikkeling van de structurele ruimte van het Beleidsplan 2018-2021 naar het Beleidsplan 2019-2022.

Ontwikkeling structurele ruimte van Beleidsplan 2018-2021 naar Beleidsplan 2019-2022				
	2019	2020	2021	2022
	(- = nadeel) Bedragen x € 1.000			
Ruimte Beleidsplan 2018 (per 1 januari 2019)	1.981	747	798	49
Te realiseren taakstelling Sociaal domein	-1.241			
Ruimte exclusief taakstelling Sociaal domein	740			
a) Gemeentefonds	2.965	1.584	1.503	1.368
b) Trendmatige ontwikkeling	-1.212	-1.231	-1.253	-1.280
c) Niet-trendmatige ontwikkeling	-815	93	-75	53
d) Nieuw beleid	-2.640	-475	-685	-102
e) Concerndocument 2018-1 en 2018-2	67			
f) Taakstelling Sociaal domein	1.591			
g) BBV regelgeving en renteaanpassing	51	80		
h) Zwembad Welle, doorgeschoven middelen			-239	
Ruimte Beleidsplan 2019-2022	747	798	49	88

We lichten hieronder de ontwikkelingen toe:

a) Gemeentefonds

In dit Beleidsplan is rekening gehouden met de effecten tot en met de septembercircularisatie 2018. De hier getoonde ontwikkeling is de toename van het Gemeentefonds exclusief de integratie uitkering voor het sociaal domein. De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. De hogere rijksuitgaven voor de komende jaren leiden tot een hogere uitkering. De gewijzigde verwerking van het btw-compensatiefonds heeft een verlagend effect. Daarnaast zijn er nog enkele andere wijzigingen en zogenaamde taakmutaties: nieuwe of gewijzigde taken waar wij kosten voor moeten maken maar waarvoor we middelen krijgen in het Gemeentefonds.

De in het Gemeentefonds begrepen uitkering voor het sociaal domein is tot en met 2018 steeds afzonderlijk inzichtelijk geweest. In 2019 is het grootste deel van de uitkering voor het sociaal domein geïntegreerd in het algemene deel van het Gemeentefonds. Het restant volgt de komende jaren c.q. het wordt omgezet in een decentrale uitkering. Gevolg hiervan is dat het onderdeel sociaal domein niet meer afzonderlijk te volgen is.

b) **Trendmatige ontwikkeling**

De gemeentelijke budgetten worden jaarlijks aangepast aan de trendmatige ontwikkeling. Die trendmatige ontwikkeling bestaat uit loon- en prijsontwikkelingen, vergelijkbaar met de inflatie. Deze ontwikkelingen worden voor het afgelopen jaar nauwkeurig berekend door het CPB. Deze organisatie geeft ook een verwachting van de ontwikkelingen voor het lopend en het volgende jaar, die door ons wordt overgenomen. Daarnaast rekenen we de effecten van de nieuwe CAO door. Voor de gesubsidieerde instellingen doet de VNG dit.

Verwachtingen kunnen afwijken van de werkelijkheid. Wanneer de werkelijkheid anders uitpakt dan de bronnen hadden verwacht, hebben we te veel of te weinig gecorrigeerd op de bestaande budgetten. Dit passen we in een volgend jaar aan: afwijkingen in het vorige jaar en een bijgestelde verwachting voor het lopende jaar, worden meegenomen in de berekening van de nieuwe trendmatige ontwikkeling. In het hieronder weergegeven percentage voor de salarissen komt deze correctie bijvoorbeeld tot uitdrukking. De loonontwikkeling is voor 2017 en voor 2018 in vorige sturingsnota's te laag ingeschat. Hier moet in totaal 3,1% aanvullend voor worden meegenomen. Daarnaast verwachten we voor 2019 een ontwikkeling van 3,2%. Dit leidt tot een aanpassing van 6,3%. In de sturingsnota leggen we alle berekeningen en achtergronden vast.

Voor 2019 en verder leidt dat tot accrespercentages die zijn opgenomen in de onderstaande tabel. Cursief zijn de percentages weergegeven die werden gehanteerd in het Beleidsplan 2018-2021.

	2019		2020 ev	
Salarissen gemeente	6,3 %	2,95%	2,6 %	1,50%
Goederen en diensten gemeente	2,7 %	0,50%	1,8 %	1,10%
Subsidies welzijn	3,4 %	0,80%	1,7 %	1,04%
Subsidies bibliotheken	2,7 %	1,28%	1,9 %	1,27%
Subsidies Lawei, Sportbedrijf	3,4 %	0,92%	2,0 %	1,04%
Subsidies overige gesubsidieerde instellingen	3,4 %	0,92%	2,0 %	1,04%
Leges en overige lokale heffingen	3,9 %	1,32%	2,1 %	1,23%

c) **Niet-trendmatige ontwikkeling**

Naast de trendmatige ontwikkeling van lonen en prijzen zijn er ook niet-trendmatige ontwikkelingen. Deze beïnvloeden onze baten en lasten. Een keuze is er bij deze ontwikkelingen niet, ze zijn een gegeven.

In bijlage E is een overzicht opgenomen van alle niet-trendmatige ontwikkelingen. De nieuwe ontwikkelingen beschrijven we hieronder.

Btw effecten GRP

De btw component in het gemeentelijk Rioleringsplan is afhankelijk van de hoogte van de voorgenomen investeringen. De jaarlijkse mutatie is hier opgenomen.

Btw effecten huishoudelijk afval

De btw component binnen de inzameling huishoudelijk afval is herijkt. De btw over de investeringen van de laatste jaren (o.a. ondergrondse containers) en meer kosten met een btw-verhogend effect zijn nog niet volledig in de berekening van de tarieven afvalstoffenheffing verdisconteerd. Dit levert een structureel nadeel op voor de exploitatie van de afvalstoffenheffing. Voor de algemene middelen betekent dit echter een voordeel van in totaal € 226.000 vanaf 2020.

Stijging bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen

Bij de Veiligheidsregio Fryslân en de FUMO wordt de jaarlijkse bijdrage hoger als gevolg van reguliere kostenontwikkelingen. In totaal gaat het om € 58.000.

Bijdrage veiligheidshuis nu structureel

Het veiligheidshuis is in 2017 en 2018 incidenteel gesubsidieerd. We gaan vanaf 2019 over op structurele subsidieverstrekking van € 37.000 jaarlijks.

Bestuurskosten

Deze lopen met € 250.000 op in verband met toenemende lasten voor de pensioenen van de wethouders (€ 148.000) en de kosten voor uitbreiding van het college met een vijfde wethouder (€ 102.000).

Nadeel bij burgerzaken ivm verlenging geldigheid reisdocumenten

De reisdocumenten zijn 10 jaar geldig, dit was voorheen 5 jaar. Dat betekent dat we minder opbrengsten hebben, maar ook minder personeelslasten. Per saldo resteert een nadeel van € 34.000.

Functieherwaardering

Vanwege veranderingen in het vakgebied zijn op twee afdelingen een aantal takenpakketten hergewaardeerd, en de bijbehorende functies daardoor anders ingedeeld. Dit leidt tot € 200.000 hogere loonkosten.

Koopzondagen

De invoering hiervan brengt € 32.000 aan structurele lasten met zich mee.

Kapitaallasten

De kapitaallasten van de nieuwe (vervangings) investeringen en de vrijval van oude investeringen zijn nagenoeg gelijk. Er resteert een nadeel van € 8.000.

Beheersbegroting

Bij het samenstellen van de beheersbegroting ontstaan ten opzichte van de uitgangspunten van het vorige Beleidsplan kleine verschillen op diverse posten. Per saldo geeft dit een structureel voordeel van € 95.000.

d) Nieuw beleid met structurele dekking

In onderstaande tabel is het nieuwe beleid waarvoor structurele dekking nodig is, ter afweging opgenomen. Zie ook bijlage A. De onderwerpen worden uitgebreider beschreven bij de betreffende programma's. Voor de kapitaalgoederen in de openbare ruimte is dit in de paragraaf kapitaalgoederen meegenomen.

Nieuw structureel beleid	(- = nadeel)			
	Bedragen x € 1.000			
	2019	2020	2021	2022
Nieuw beleid uit eerdere beleidsplannen				
1) Nieuwbouw zwembad de Welle (uitgebreide variant)*			391	
2) Nieuwbouw sporthal de Drait			137	
3) Sociaal domein: afbouw Alfahulpen	550			
4) Sociaal domein: lokale inkoop	350			
5) Veiligheidsregio Brandweer, dekkingsplan 2.0	59		31	
6) projecten die nu structureel gedekt worden				
6a) Zuivelfabriek Oudega		20		
6b) Openbare verlichting centrum		15		
6c) Fietspad Suderein		5		
6d) Passantenhaven Opeinde		7		
Beleidsplan 2019-2022				
7) Veiligheidsregio Brandweer, dekkingsplan 2.0				35
8) Stijging bouwkosten onderwijshuisvesting		182		
9) Stijging bouwkosten Samen Kansrijk 2e fase		175		
10) Bemensing pontje	16			
11) Waterambassadeur	8			
12) Legacy cultuur na Kulturele Haedsted 2018*	100			
13) Fossielvrije diesel	27			
14) Gebiedsvisie Hegewarren en vaarweg	75			
15) Deelfinanciering master "Smart Factories"	53			
16) Beheer en onderhoud van kapitaalgoederen*	960	47		
17) Uitbreiding formatie				
a Informatiebeheer	65			
b evenementenvergunningen	45			
c openbare orde en veiligheid	70			
d bestuurssecretariaat	54			
e duurzaamheid*	208			
18) Rotonde bij afslag ziekenhuis			20	
19) Inrichting openbare ruimte locatie woonwagens*			25	
20) Inrichting openbare ruimte Samen Kansrijk			36	
21) Diverse aanpassingen buitensport			45	67
22) Inrichting openbare ruimte rond school Oudega		19		
23) Aanleg trottoir Drachtster Heawei, de Wilgen		5		
Totaal nieuw beleid	2.640	475	685	102

* Deze onderwerpen worden ook benoemd in het collegprogramma.

1. Nieuwbouw zwembad de Welle, uitgebreide variant: € 391.000

De structurele lasten van een nieuw zwembad, volgens de uitgebreide variant, zijn € 391.000 hoger dan de huidige beschikbare middelen voor het huidige zwembad (nu ruim € 1 miljoen). Er wordt hierbij wel uitgegaan van een provinciale bijdrage van € 10 miljoen.

2. Nieuwbouw sporthal de Drait: € 137.000

De nieuwbouw van sporthal de Drait stond voor 2019/2020 op de planning. Voorafgaande aan de planvorming wordt nogmaals gekeken naar een alternatieve locatie. Nieuwbouw vindt daarom naar verwachting plaats in 2020, de kapitaallasten ontstaan dan vanaf 2021.

3. Sociaal domein, afbouw Alfahulpen: € 550.000

Onderdeel van de lokale zorginkoop per juli 2018 is het afschaffen van de lokale alfahulpconstructie. De gemeenteraad had hier een motie over ingediend in 2016.

Dat betekent dat de HH1 (eenvoudige schoonmaakondersteuning) niet langer door een alfahulp geleverd wordt, maar dat hiervoor een hulp in loondienst bij een zorgaanbieder wordt ingezet. Omdat een hulp in loondienst duurder is dan een alfahulp, leidt dit structureel tot meerkosten van € 1,1 miljoen. Nadat in 2018 al € 550.000 was opgeplust, volgt in 2019 de tweede tranche.

4. Sociaal domein, lokale inkoop: € 350.000

Voorheen waren er 27 aanbieders actief bij de Gemeente Smallingerland. In 2018 is bij de nieuwe aanbesteding de beperking in aanbieders losgelaten, waardoor het aantal contractspartners is gestegen. Zorgvragers hebben hierdoor meer keuzemogelijkheden. De verwachting is dat door meer aanbod van specialistische zorg de kosten voor de te verlenen zorg toenemen met € 400.000. Daarnaast leidt de uitbreiding van zorgaanbieders tot extra personele inzet van € 300.000. In 2018 is de eerste helft van de meerkosten opgeplust, in 2019 volgt de tweede tranche van € 350.000.

5. Veiligheidsregio, dekkingsplan Brandweer 2.0: € 90.000 na 2 jaarschijven

De uitvoering van het concept-dekkingsplan 2.0 leidt voor onze gemeente tot een kostenstijging van € 90.000 in 2021, oplopend tot € 231.000 in 2025. De stijging tot en met 2022 is verwerkt in dit Beleidsplan.

6. Gevolgen aanpassing financiële verordening: € 47.000

Er wordt voorgesteld om de afschrijvingslimiet voor kapitaalgoederen in de openbare ruimte te verlagen van € 1 miljoen naar € 100.000. Dat betekent dat een aantal projecten niet langer eenmalig gedekt worden, en nu tot structurele lasten zullen leiden. Het gaat respectievelijk om:

- Inrichting van de openbare ruimte rond de huidige zuivelfabriek in Oudega
- Openbare verlichting in een aantal straten in het centrum
- Aanleg van een nieuw toeristisch fietspad op het Suderein
- Aanleg van een pleisterplaats voor watersport bij de Leijen.

De volgende onderdelen zijn nieuw in Beleidsplan 2019-2022:

7. Veiligheidsregio, dekkingsplan Brandweer 2.0: € 35.000

Jaarschijf 2022 is nieuw toegevoegd in dit Beleidsplan. In deze jaarschijf lopen de lasten voor de Brandweer opnieuw verder op, totdat de € 231.000 bereikt is.

8. Onderwijshuisvesting, stijging bouwkosten: € 182.000

Door de toename van de bouwkosten is een eerste herrekening gemaakt van het vastgestelde meerjaren onderwijshuisvestingsplan. Indien alle voorgenomen investeringen uitgevoerd worden, moet rekening worden gehouden met een extra structurele last van € 182.000 (voornamelijk kapitaallasten).

9. Onderwijshuisvesting tweede fase Samen Kansrijk!: € 175.000

De tweede fase van het nieuwe onderwijsgebouw voor speciaal onderwijs, Samen Kansrijk!, wordt tegelijkertijd met de eerste fase aangelegd. Dit leidt tot € 175.000 hogere kapitaallasten.

10. Bemensing Pontje over Smalle Ee: € 16.000

Omdat de oude pontschippers met pensioen zijn gegaan, is het noodzakelijk voor het zomerseizoen tijdelijke krachten met vaarbewijs in te huren.

11. Waterambassadeur: € 8.000

Sinds enige jaren is in Friesland een waterambassadeur actief die zorgt voor sturing, coördinatie en afstemming tussen alle organen die zich met waterbeheer bezighouden. De kosten hiervoor worden op basis van inwonertal gedeeld door

de Friese gemeenten. Voor de dekking van deze kosten is geen structureel budget beschikbaar.

12. Legacy cultuur na Culturele Hoofdstad 2018: € 100.000

De raad heeft voor Leeuwarden Culturele Hoofdstad in 2017 en 2018 een bedrag van € 100.000 per jaar beschikbaar gesteld. De vele organisatoren willen graag doorgaan, de provincie en gemeenten ook, zodat de beweging die met Culturele Hoofdstad in gang is gezet, doorgaat. Hiervoor is het nodig dat de in 2017 en 2018 beschikbare middelen (€ 100.000) vanaf 2019 structureel worden ingezet.

13. Fossielvrije diesel gemeentelijk wagenpark: € 27.000

De structurele overstap naar fossielvrije diesel in het kader van duurzaamheid kost in totaal € 60.000, waarvan € 27.000 ten laste komt van de vrije ruimte.

14. Gebiedsvisie Hegewarren en Vaarweg: € 75.000

Provinciale staten hebben besloten om een startnotitie op te stellen voor de gebiedsontwikkeling van Drachten-Hegewarren-Prinses Margrietkanaal en de Vaarweg Drachten hierin te betrekken. We verwachten dat onze gemeente zal worden gevraagd hiervoor een financiële bijdrage te leveren. We gaan voorsnog uit van gemiddeld € 75.000 per jaar voor de komende 4 jaar.

15. Deelfinanciering mastertrack Smart Factories: € 53.000

Drachten is in beeld voor een masteropleiding, vanwege het Innovatiecluster Drachten (ICD). De hieraan deelnemende bedrijven kunnen zich hierdoor verder ontwikkelen en talentvolle studenten binnen halen. Door de mastertrack in Drachten/Fryslan te laten plaatsvinden, zijn er additionele kosten voor de eerste vijf jaar. Wij betalen een deel hiervan, per jaar € 53.000.

16. Beheer/onderhoud kapitaalgoederen: € 1.007.000 na twee jaarschijven

De afgelopen periode is onderzocht welke bedragen nodig zijn voor een sober en doelmatig beheer en onderhoud van een aantal kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Uitbreiding van de personele capaciteit om doelmatig beheer structureel op te kunnen pakken kost € 402.000, oplopend naar € 449.000 in 2020. Voor het onderhoud is een aanvullend bedrag nodig van € 558.000.

17. Uitbreiding formatie: € 442.000

Voor diverse plekken in de organisatie wordt voorgesteld om uitbreiding van de formatie af te wegen. Het gaat respectievelijk om:

- Bestuurssecretariaat, 1 fte, met name door uitbreiding van B&W: € 54.000.
- Evenementenvergunningen, 0,67 fte, door toename van aantal aanvragen en toename van veiligheidseisen: € 45.000.
- Functioneel beheer, 1 fte, door invoering van het nieuwe zaakstelsel en de verdere uitrol van het zaakgericht en digitaal werken: € 65.000.
- Duurzaamheid, 2,6 fte, voor de thema's mobiliteit, eigen bedrijfsvoering, energie, communicatie rond duurzaamheid: € 208.000.
- Openbare orde en veiligheid, 1,0 fte, voor werkzaamheden in verband met het geografische ondermijningsbeeld en de Drank- en Horecawet. Lasten: € 70.000.

18. Verbetering doorstroming bij afslag ziekenhuis: € 20.000

De afslag naar het ziekenhuis aan de Noorderdwarsvaart heeft geregeld te kampen met verkeersopstoppingen. Gezien de aard van deze voorziening is dat niet wenselijk. We willen een snellere doorstroming realiseren. De totale investering bedraagt naar verwachting € 670.000.

19. Inrichting openbare ruimte locatie woonwagens: € 25.000

Samen met WoonFriesland hebben we onderzoek gedaan naar de uitbreiding van het aantal woonwagendplaatsen. De ontwikkeling van de openbare ruimte betekent indicatief € 25.000 aan kapitaallasten, bij een investering van € 825.000.

20. Inrichting openbare ruimte Samen Kansrijk!: € 36.000

De clustering van deze scholen moet op een verantwoorde wijze ingepast worden in de openbare ruimte. De totale investeringskosten zijn geraamd op € 1,2 miljoen.

21. Diverse aanpassingen buitensport: € 112.000 na 2 jaarschijven

Deze middelen worden gebruikt voor de vervanging van kunstgrasvoetbalvelden, (gedeeltelijke) vervanging van de atletiekbaan en vervanging van een kunstgraskorfbalveld. Dit betreft een investering van in totaal € 915.000. Als de te vervangen kunstgrasvoetbalvelden in 2022 worden ingestrooid met EPDM rubber, leidt dit tot een extra investering van € 105.000. De totale afschrijvingslasten bedragen dan € 112.000, waarvan € 12.000 voor het EPDM rubber.

22. Inrichting openbare ruimte rond school Oudega: € 19.000

Bij nieuwbouw op een andere locatie moet de ontsluiting en de openbare ruimte om de school heen aangepast worden. De totale investeringskosten zijn geraamd op € 641.000.

23. Aanleg trottoir Drachtster Heawei, de Wilgen: € 5.000

In 2012 maakten per etmaal 1500 voertuigen gebruik van deze weg. Er is geen stoep. Aanleg hiervan aan één kant van de weg is mogelijk. De investeringskosten bedragen € 150.000, en dit leidt tot € 5.000 kapitaallasten.

e) Taakstelling Sociaal domein

De taakstelling in 2019 bedraagt € 1.591.000. Door de inzet van gereserveerde middelen (€ 1 miljoen) voor de stapsgewijze afbouw van het tekort resteert per saldo nog € 591.000. In 2020 zijn er geen eenmalige middelen meer beschikbaar en bedraagt het tekort nog € 963.000. We verwachten dat deze tekorten binnen de huidige begroting opgevangen kunnen worden.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het programma Sociaal domein.

f) Concernrapportages 2018

De structurele doorwerking van de concernrapportages 2018 zijn in dit Beleidsplan verwerkt. Voor de nadere toelichting verwijzen we naar de concernrapportages.

g) vBBV regelgeving en rente

Bij de invoering van de vernieuwde BBV per 2017 en de daaruit volgende aanpassing van de financiële verordening is berekend welke structurele en eenmalige effecten dit met zich mee zou brengen in de jaarschijven tot en met 2020. De bedragen voor 2019 en 2020 staan in dit overzicht.

h) Zwembad de Welle, doorgeschoven middelen

Het huidige zwembad is afgeschreven. De "oude" kapitaallasten, € 239.000, worden gereserveerd voor de dekking van de investering van een nieuw zwembad.

2.3 Ontwikkeling eenmalige ruimte

Dit Beleidsplan sluit met een vrij besteedbare ruimte voor eenmalig nieuw beleid van afgerond € 4,2 miljoen per het einde van de planperiode. Naast de vrij besteedbare middelen is een weerstandsvermogen beschikbaar van totaal € 18,8 miljoen. De presentatie in de onderstaande tabel laat zien hoe de ruimte zich in de loop van de planperiode ontwikkelt. Daarna worden de onttrekkingen en toevoegingen en de mutatie in het weerstandsvermogen nader toegelicht. Het volledige overzicht van de Algemene reserve is opgenomen in bijlage C.

Ontwikkeling eenmalige ruimte					
	2018	2019	2020	(- = nadeel) Bedragen x € 1.000	
	2021	2022			
Jaarrekening 2017 stand 31/12	47.763				
Resultaat 2017 na bestemming	-1.129				
Toevoegingen 2018 volgens beleidsplan 2018	6.000				
Winstneming grondbedrijf in 2017 ipv 2018	-1.000				
Concernrapportage 2018-I eenmalig voordeel	1.375				
Concernrapportage 2018-I structureel effect	73				
Concernrapportage 2018-I teruggeschoven middelen	-520				
Concernrapportage 2018-II eenmalig voordeel	146				
Concernrapportage 2018-II doorgeschoven	17.565				
Onttrekkingen volgens Beleidsplan 2018-2021	-25.056				
Stand 1/1	45.217	25.028	23.726	23.726	23.018
Afname, doorgeschoven middelen	-17.415	-150	0	0	0
Toename ivm structurele dekking	1.312				
Afname door eenmalig gedekt nieuw beleid	-4.086	-1.152	-708		-5
Stand 31/12	25.028	23.726	23.018	23.018	23.013
Buffer	-2.500	-2.500	-2.500		-2.500
Algemene Reserve	22.528	21.226	20.518	20.518	20.513
Weerstandsvermogen algemeen	-6.300	-6.300	-6.300		-6.300
Weerstandsvermogen grondexploitaties	-5.000	-5.000	-5.000		-5.000
Weerstandsvermogen verbonden partijen	-5.000	-5.000	-5.000		-5.000
Ruimte eenmalig nieuw beleid	6.228	4.926	4.218	4.218	4.213

Toename eenmalige middelen

De beschikbare eenmalige middelen nemen per saldo toe ten opzichte van het vorige Beleidsplan. De twee belangrijkste factoren hiervoor zijn:

Verlaging weerstandsvermogens

Het bedrag dat we reserveren als weerstandsvermogen, is verlaagd met € 6,5 miljoen ten opzichte van het vorige Beleidsplan. Dit komt omdat de meerkosten van de vernieuwbouw van De Lawei is opgenomen in de jaarrekening 2017. Het hiervoor gereserveerde weerstandsvermogen van € 3,7 miljoen hoeven we hier niet meer voor aan te houden. Daarnaast lopen we minder risico bij grondexploitaties (€ 2,8 miljoen verlaging).

Structurele dekking in plaats van eenmalige dekking

Doordat de afschrijvingslimiet voor kapitaalgoederen met maatschappelijk nut verlaagd wordt van € 1 miljoen naar € 100.000, geldt voor een aantal reserveringen dat de eenmalige dekking van totaal € 1,3 miljoen vrij kan vallen, omdat dit nu structureel gedekt moet worden.

Afname eenmalige middelen

Door de nieuwe BBV-regelgeving is de verwachte winstneming bij het grondbedrijf voor het jaar 2018 van € 1 miljoen al in de jaarrekening van 2017 verwerkt. Dit is daarom gecorrigeerd voor 2018.

De doorgeschoven eenmalige middelen uit de concernrapportage 2018-II van bijna € 17,6 miljoen zijn als onttrekking opgenomen in 2019 (€ 17,4 miljoen) en 2020 (€ 0,15 miljoen). Een deel van de doorgeschoven middelen kan vrijvallen (€ 1,3 miljoen), omdat er na het aanpassen van de financiële verordening sprake is van structurele dekking in plaats van eenmalige. In bijlage B is een specificatie van de doorgeschoven middelen te vinden.

In het Beleidsplan 2019-2022 is voor een bedrag van bijna € 6 miljoen aan eenmalig nieuw beleid opgenomen. Op de volgende pagina's worden de eenmalige ontwikkelingen nader toegelicht, ook de eerder aan uw raad voorgelegde eenmalige ontwikkelingen uit Beleidsplan 2018.

Nieuw eenmalig beleid		(- = nadeel)				
		Bedragen x € 1.000				
		2019	2020	2021	2022	
Nieuw beleid met eenmalige dekking uit eerdere beleidsplannen						
1)	Wijkatlas	overhead	50	50		
2)	Realisatie kostenreductie	sociaal domein	1.000			
3)	Sloopkosten zwembad	sport, cultuur en recreatie			488	
4)	Waterplan	verkeer, vervoer en waterstaat	215	147		
5)	Wachtgeldverplichting wethouders	bestuur en ondersteuning	130	87		
6)	Buitensportaccommodaties	sport, cultuur en recreatie			30	
Nieuw beleid met eenmalige dekking in beleidsplan 2019-2022						
7)	Samenwerking O3*	economie	110	110		
8)	Kapitaalgoederen openbare ruimte*	diversen	1.553	315	36	
9)	Benoemingsprocedure burgemeester	bestuur en ondersteuning	20			
10)	Wachtgeldverplichting wethouders	bestuur en ondersteuning	256	210	104	
11)	Baanafpraak baan (BAB)	overhead	33	33		
12)	Vorbereiding Omgevingswet*	VRO en sv	200	200		
13)	Inrichting terrein begraafplaats Slingehof	volksgezondheid en milieu	38			
14)	Doarp in't grien	sport, cultuur en recreatie	50	50		
15)	Bijdrage 3e module herinrichting Alde Feanen	sport, cultuur en recreatie	105			
16)	Aanbrengen verharding wielerved	sport, cultuur en recreatie	17			
17)	Verlengen noodopvang asielzoekers	sociaal domein	65			
18)	Molgoten De Drift en Wuiteweg	verkeer, vervoer en waterstaat	42			
19)	Oversteekplaats Wuiteweg	verkeer, vervoer en waterstaat	60			
20)	Sloop fietsenstalling Noordkade	verkeer, vervoer en waterstaat	28			
21)	Voetgangersoversteekplaats Boelensstr-Wag.str	verkeer, vervoer en waterstaat	23			
22)	Transferium vergroten bufferplaatsen	verkeer, vervoer en waterstaat	30			
23)	Verkeersregelautomaat NHW-Lange West	verkeer, vervoer en waterstaat	61			
Totaal nieuw beleid met eenmalige dekking			4.086	1.152	708	5

* Deze onderwerpen worden ook benoemd in het collegeprogramma.

Nieuw beleid met eenmalige dekking uit eerdere beleidsplannen betreft:

1. Wijkatlas

De wijkatlas wordt eens per twee jaar opgesteld. Rekening houdend met die cyclus ramen we € 50.000 voor 2019 en 2021.

2. Realisatie kostenreductie Sociaal domein

In 2017 is besloten eenmalig middelen te reserveren voor de stapsgewijze afbouw van het tekort binnen het Sociaal domein.

Voor 2019 is hiervoor nog € 1 miljoen gereserveerd.

3. Sloopkosten zwembad

Bij nieuwbouw zal het oude bad gesloopt moeten worden. Naar verwachting gebeurt dat na 2020. Daarom is het bedrag nu meegenomen in de jaarschijf 2021. Vooralsnog worden de kosten van de sloop geraamd op € 488.000.

4. Waterplan

Dit plan is opgesteld samen met externe organisaties. Een deel van de kosten wordt door het Wetterskip gedragen, een deel komt ten laste van het GRP, een deel drukt op de eenmalige middelen. In 2018 is € 423.000 beschikbaar gesteld en voor de jaren 2019 en 2020 is nog een bedrag van € 215.000 respectievelijk € 147.000 beschikbaar.

5. Wachtgeldverplichtingen wethouders

Door het tussentijds vertrek van twee wethouders (uit de vorige collegeperiode) zijn wachtgeldverplichtingen ontstaan. Het gaat om € 217.000 en deze zijn voor de maximale bedragen opgenomen.

6. Reparatie kunstgrasvelden

In 2021 is naar verwachting € 30.000 nodig om een tweetal kunstgrasvelden in goede staat te kunnen houden.

De volgende onderdelen zijn nieuw in het Beleidsplan 2019-2022:

7. Continuering O3 beleid: € 220.000 in twee jaarschijven.

Continuering van het O3 (Overheid, Onderwijs en Ondernemers) beleid vraagt voor de jaren 2019 en 2020 aanvullend budget. De samenwerking heeft als doel een groter aanbod van passend opgeleide medewerkers voor de bedrijven in Smallingerland

8. Kapitaalgoederen openbare ruimte: € 1.909.000 in meerdere jaarschijven

Het gaat hierbij met name om de inzet van tijdelijk personeel (€ 611.000 in twee jaarschijven) en om achterstallig onderhoud bij wegen (circa € 1 miljoen).

9. Benoemingsprocedure burgemeester: € 20.000

Dit bedrag is nodig voor een enquête onder de burgers, wervingskosten, training van de vertrouwenscommissie, locatiehuur, etc.

10. Wachtgeldverplichting: € 570.000 in meerdere jaarschijven

Dit bedrag wordt veroorzaakt door het afscheid van het vorige college. Ook hiervoor geldt dat de maximale verplichting is opgenomen.

11. Baanafpraak baan (BAB): € 66.000 in twee jaarschijven

Voor het realiseren van 2 BAB-banen (mensen met een arbeidsbeperking) bij de gemeente wordt voor 2019 en 2020 € 33.000 gereserveerd. Omdat het een pilot betreft worden deze lasten eenmalig gedekt.

12. Vorbereiding Omgevingswet: € 400.000, in meerdere jaarschijven

De Omgevingswet treedt in 2021 werking. Deze wet vervangt 26 sectorale wetten. Huidige planvormen, zoals de Structuurvisie, komen ook als wettelijk instrument te vervallen. De Omgevingswet beoogt dat deze thema's integraal in één Omgevingsvisie worden opgenomen.

Het Plan van Aanpak Implementatie Omgevingsvisie en de Startnotitie Omgevingsvisie zijn vastgesteld. Voor de implementatie van de Omgevingswet is voor 2019 en 2020 een aanvullend budget benodigd van totaal € 400.000.

13. Inrichting terrein begraafplaats Slingehof: € 38.000

Het pand van uitvaartvereniging "de Laatste Eer" wordt door DLE verbouwd. Het omliggende terrein (o.a. parkeerplaatsen) is eigendom van de gemeente. De (her) inrichting van het terrein vloeit deels voort uit de verbouw van het pand en een noodzakelijke uitbreiding van het parkeerterrein. De aanpassingen worden gezamenlijk opgepakt. Het gemeentelijk aandeel in de kosten bedraagt € 38.000.

14. Doarp in 't grien: € 100.000, in meerdere jaarschijven

Doel van dit project is om dorpen mooier, groener en toegankelijker te maken, waarbij de dorpsgemeenschap zelf actief meewerkt. Nadat drie dorpen met succes zijn aangepakt, willen we dit concept op nog twee dorpen toepassen.

15. Bijdrage 3^e module herinrichting Alde Feanen: € 105.000

Deze bijdrage is voor toeristische voorzieningen zoals een vogelkijkhut, de aanleg van een kanoroute, wandelpad, etc.

16. Aanbrengen verharding wielersbaan: € 17.000

Door het aanbrengen van verharding vermindert de kans dat wielrenners en toeschouwers elkaar kruisen, met het risico van ongevallen.

17. Verlengen noodopvang asielzoekers: € 65.000

De huidige opvangregeling wordt gecontinueerd voor de eerste helft van 2019, dit in verband met rijksontwikkelingen en vanwege de eindigheid van de regeling.

18. Molgoten de Drift en Burg. Wuiteweg: € 42.000

Deze molgoten worden door fietsers als onveilig ervaren, daarom wordt voorgesteld dit te repareren.

19. Oversteekplaats Burg. Wuiteweg: € 60.000

Er steken veel (oudere) voetgangers over bij Sunenz, een formele oversteekplaats is daarom gewenst. Daarnaast is ter hoogte van het nieuwe Gomarus een nieuw fietspad aangesloten op de Burgemeester Wuiteweg. Deze aansluiting en de fietsoversteek willen we beter accentueren.

20. Sloop fietsenstalling Noordkade: € 28.000

De fietsenstalling op de Noordkade en het bijbehorende gebouwtje kunnen worden gesloopt, nu de bewaking door de SVS is gestopt en er voldoende locaties zijn om elders fietsen te stallen.

21. Oversteekplaats Gauke Boelenstraat – Wagenaarstraat: € 23.000

Voor langzaam verkeer is het moeilijk deze drukke kruising over te steken. Door het plateau iets te verlengen zou dit beter moeten gaan.

22. Transferium vergroten bufferplaatsen: € 30.000

Bij de aanleg van het transferium zijn de bufferplaatsen te klein gedimensioneerd voor de bussen die met ingang van 2019 worden ingezet. Vergroting is daarom wenselijk.

23. Verkeersregelautomaat Noorderhogeweg – Lange West: € 61.000

De verkeersregelautomaat op deze kruising moet worden vervangen, hij is flink over zijn levensduur en vertoont steeds meer mankementen.

2.4 Niet-kwantificeerbare ontwikkelingen, risico's en onzekerheden

Hieronder zetten we de belangrijkste risico's, onzekerheden, en ontwikkelingen die niet financieel verwerkt zijn in dit Beleidsplan, op een rij. Hierdoor kan een beeld gevormd worden van de noodzaak, dan wel wenselijkheid van structureel en eenmalig weerstandsvermogen. Daarnaast ontstaat zicht op de mogelijk toekomstige effecten hiervan op onze eenmalige en structurele ruimte. Het gaat om eigen ambities en externe ontwikkelingen, structureel en eenmalig door elkaar, zonder in de presentatie enige prioriteit of rangorde te willen suggereren. Wanneer een ontwikkeling zich daarvoor leent, zal deze een volgende keer in een beleidsplan of perspectiefnota van een raming worden voorzien en daarmee uit dit overzicht verdwijnen.

Collegeprogramma, "Durf te doen"

Het collegeprogramma is nog niet volledig verwerkt in de financiële opstellingen van dit Beleidsplan. In de komende periode wordt dit nader uitgewerkt. Zo nodig komen we hier bij de eerste concernrapportage van 2019 op terug.

Personele zaken

De huisvesting van ambtenaren is door de toename van het aantal taken en daarmee fte's problematisch. Een huisvestingsplan is onderdeel van het organisatie ontwikkeltraject. Structurele lasten voor een huisvestingsplan zijn niet opgenomen.

Per eind 2018 loopt de huidige CAO af. Als de nieuwe CAO-afspraken hoger uitvallen dan ingeschat in dit Beleidsplan zal dat de structurele ruimte verder beperken (1% meer loon is circa € 0,3 miljoen structureel).

We verwachtten vorig jaar tot en met 2023 vooruit te kunnen met het frictiefonds. Het fonds wordt echter voor meer doeleinden gebruikt dan voorheen. Er zal daardoor eerder een aanvullende dotatie nodig zijn.

Vaarweg naar Drachten

Mocht de provincie dit op termijn gaan uitvoeren (na 2025), dan is een bijdrage in de kosten voor ons bespreekbaar. Eerder is een bedrag van € 10 miljoen genoemd. Er zijn nog geen middelen gereserveerd omdat het buiten de planperiode valt.

Hoogspanningsleiding ondergronds plaatsen

De raad nam in 2018 een motie aan om er op in te zetten om het zuidelijke tracé van de hoogspanningsleiding in Drachten ondergronds te brengen. De gemeentelijke bijdrage aan deze aanpassing wordt vooralsnog begroot op ongeveer € 2,5 miljoen. In 2019 zal samen met Tennet onderzocht worden of dit technisch en juridisch haalbaar is.

Financiële verordening

De raad wordt voorgesteld de financiële verordening op enkele punten aan te passen. Het gaat dan om enkele afschrijvingstermijnen en de activeringsgrens voor investeringen met een maatschappelijk nut (van € 1 miljoen naar € 100.000). Vooruitlopend op dat besluit zijn deze voorgestelde wijzigingen al zo veel mogelijk doorgerekend in het Beleidsplan 2019-2022, met uitzondering van de in 2018 al lopende projecten. De effecten hiervoor moeten nog beoordeeld worden. Mocht de raad afwijkend besluiten over de financiële verordening dan zijn er, naast de nog te verwerken effecten van de lopende projecten, mogelijk nog meer financiële consequenties.

Wet- en regelgeving

Nieuwe wetgeving (bijvoorbeeld de Omgevingswet), boven de markt hangende fiscale ontwikkelingen en wijzigende boekhoudvoorschriften kunnen financiële gevolgen hebben die we nu nog niet kunnen inschatten.

Herstructurering

Na de herstructurering van Noordoost en de Bouwen zal elders in de gemeente ook herstructurering nodig zijn. De basiskosten hiervoor meegenomen in de kadernotitie beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen. Een eventuele kwaliteitsverbetering (meer dan sober en doelmatig) van de openbare ruimte zal extra structurele middelen vergen.

Risico's bij kapitaalgoederen in de openbare ruimte

In de kadernotitie beheer en onderhoud van kapitaalgoederen in de openbare ruimte staan verschillende aandachtspunten vermeld die nog verder uitgezocht moeten worden. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de kademuren. In de kadernotitie staat vermeld dat theoretisch gezien de kademuren in 2021 vervangen moeten worden. Dit leidt tot plm € 210.000 structurele kapitaallasten. Er wordt in 2019 onderzoek gedaan naar de staat van deze muren en het moment van vervanging.

Verder hebben we in 2018 een langdurige droogteperiode gehad. Pas in 2019 zal duidelijk worden welke permanente schade dit heeft aangebracht aan ons openbaar groen en of er aanvullende budgetten voor vervanging noodzakelijk zijn.

Parkeren

Er wordt een parkeerevaluatie opgesteld. Als dit tot aanpassingen in het parkeerbeleid gaat leiden kan dit gevolgen krijgen voor de kosten en/of opbrengsten van het parkeren. Verder liggen er gerechtelijke uitspraken, dat maaiveld parkeren een btw-belaste dienst is. Dat zou betekenen dat we een aanzienlijk deel van onze opbrengsten aan de fiscus moeten overmaken, of onze tarieven (deels) zouden moeten verhogen. Een definitieve uitspraak is er nog niet. We wachten de ontwikkelingen af.

Raadhuisplein

Het Raadhuisplein is heringericht met een nieuwe ondergrondse parkeergarage, winkels en woningen. Na deze enorme upgradering moet de verblijfsruimte van het plein nog worden afgerond. Hiervoor zijn nog geen middelen gereserveerd.

Sociaal domein

De kosten van het Sociaal domein blijven een punt van aandacht. De kostenontwikkeling in verband met uitvoering van de Jeugdwet en Wmo blijft zorgelijk. Er zijn een aantal pilots die bekostigd worden vanuit de reserve veranderbudget. In de begroting is geen rekening gehouden met een structurele voortzetting bij een positief resultaat. De financiële gevolgen van de oprichting van een OverheidsBV, zowel eenmalig als structureel, zijn nog niet duidelijk.

De specifieke uitkeringen voor het Sociaal domein bij het Gemeentefonds komen te vervallen en worden opgenomen in de algemene uitkering. Dit zal leiden tot herverdeeffecten die zowel nadelig als voordelig kunnen zijn.

Bijdrage aan de aanleg van de N381

Op grond van oude afspraken moeten we mogelijk toch een bijdrage van € 250.000 leveren aan de aanleg van deze weg. Hiervoor zijn nog geen middelen gereserveerd.

Ondernemersfonds

Er wordt nagedacht over een andere vorm voor het ondernemersfonds. De beleidslijn was tot op heden dat kosten voor activiteiten in het centrum voor rekening van de ondernemers zijn. Wordt er gekozen voor een andere beleidslijn hierin dan kan dit leiden tot hogere gemeentelijke lasten.

Automatisering

De kosten voor automatisering zijn de laatste jaren gestaag toegenomen. Uit de meerjarenraming blijkt dat de reserve automatisering snel uitgeput raakt, mogelijk al in 2019. Dit gaat de komende jaren aanvullende middelen vragen. We komen volgend jaar met een voorstel.

Wijziging BTW-sportvrijstelling

De BTW-sportvrijstelling wordt met ingang van 2019 gewijzigd. De gemeente kan dan de kostenverhogende btw niet meer aftrekken. Ter compensatie is een regeling ingevoerd waarbij de gemeenten de betaalde btw grotendeels kunnen declareren bij het Rijk. Landelijk is er wel een maximaal bedrag van € 152 miljoen vastgesteld, zodat vooraf niet duidelijk is of iedereen de volledige btw weer krijgt gecompenseerd.

Met name bij de nieuwbouw van het zwembad bestaat dan een risico. Op dit moment wordt verkend of we ook in de toekomst nog de volledige btw-aftrek kunnen realiseren.

Verruiming openingstijden winkels en handhaving

Er is budget beschikbaar voor handhaving op de 14 koopzondagen waarop de winkels breed open zijn. Dit geldt niet voor de overige zondagen, als een beperkter aantal winkels open is. Ook vanwege de verruiming van de winkeltijden gedurende de overige dagen van de week kan extra inzet nodig zijn op parkeren, handhaving in de openbare ruimte en DHW-controles. We moeten nog in beeld brengen wat de gevolgen zijn van het vrijgeven van de winkelsluitingstijden en of er maatregelen nodig zijn.

Wetgeving omgeving

De Omgevingswet zal voor grote veranderingen zorgen. De invoeringsdatum is overigens uitgesteld tot 1 januari 2021.

In 2016 is de Wet VTH (vergunning, toezicht, handhaving) van kracht geworden. Een belangrijk doel van deze wetgeving is verbetering van de kwaliteit van de vergunningverlening, onder andere door oprichting van de omgevingsdiensten. De uitvoeringstaken die gemeenten/provincie hier verplicht moeten onderbrengen, de zogenaamde basistaken, moesten nog in een AMvB worden vastgelegd. Deze is per 1 juli 2017 van kracht. Het is nog onvoldoende duidelijk wat dit voor onze gemeente betekent en of er nog meer milieutaken naar de FUMO moeten worden overgedragen.

Verbonden partijen

Op de (financiële) bedrijfsvoering van verbonden partijen hebben we niet of nauwelijks invloed. Er is in ons weerstandsvermogen € 5 miljoen opgenomen vanwege deze risico's. We trachten relevante ontwikkelingen bij deze organisaties zo goed mogelijk te volgen om eventuele risico's tijdig te signaleren en hier zo mogelijk invloed op uit te oefenen. De exploitatie van het Bedrijvenpark Drachten Azeven, de sociale werkvoorziening/Caparis, en de FUMO hebben daarbij bijzondere aandacht.

Bij het Bedrijvenpark Azeven is er sprake van een hoge boekwaarde, die nog terugverdiend moet worden de komende jaren.

Bij Caparis speelt nog steeds de vraag of dit een samenwerkingsverband tussen 8 gemeenten blijft. Dit kan leiden tot zowel eenmalige als ook structurele effecten in onze begroting.

Voor de FUMO geldt dat er geen eigen weerstandsvermogen meer is. Financiële tekorten zullen direct gevolgen hebben voor de deelnemers. Dit geldt ook voor de kosten die zullen voortvloeien uit het herpositioneren van de FUMO en de gevolgen van de invoering van de wet VTH en de Omgevingswet.

3. Programmaplan

3.1 Leeswijzer

In dit hoofdstuk zijn per programma (taakvelden) de ontwikkelingen voor de komende jaren, zowel inhoudelijk als financieel, nader uitgewerkt.

De programma indeling is conform de indeling uit het Besluit Begroting en Verantwoording.

Per programma treft u de volgende onderdelen aan:

- De doelstelling van het programma
- De verbonden partijen die bijdragen aan de realisatie hiervan
- Kengetallen en verplichte indicatoren
- Een beschrijving van de ontwikkelingen die wij voorzien voor 2019-2022
- Een financieel overzicht voor het betreffende programma
- Reserveringen voor nieuw beleid en de doorgeschoven middelen uit de Concernrapportage 2018-2, zowel eenmalig als structureel
- De taakvelden die onder het betreffende programma vallen.

Na de programma's wordt ingegaan op de overhead, de algemene dekkingsmiddelen, het bedrag voor onvoorzien en de vennootschapsbelasting. Deze onderdelen zijn voorgeschreven in de vBBV en vormen onderdeel van het programmaplan.

3.2 Programma Bestuur en ondersteuning

Doelstelling

De gemeente wil dienstverlenend zijn. Dat betekent: luisteren, meedenken in oplossingen, verplaatsen in anderen en verwachtingen helder maken en krijgen, helder communiceren en afspraken nakomen. In de samenwerking met onze burgers, bedrijven en instellingen gaan wij voor het beste resultaat.

Onderdeel van bestuur en ondersteuning is de gemeenteraad, die heeft drie hoofddoelstellingen:

- Volksvertegenwoordiging: zicht hebben op wat speelt in de samenleving; ontwikkelingen, problemen en misstanden signaleren en agenderen;
- Kaderstelling: bepalen van, duidelijke en begrijpelijke, hoofdlijnen van het gemeentelijk beleid;
- Controle: het uitgevoerde beleid toetsen aan kwaliteitseisen en evalueren op basis van de gestelde hoofdlijnen.

De raad wil zijn inspanningen gericht op het realiseren van deze doelstellingen, aanscherpen en verbeteren.

Verbonden partijen

Naam	Wat doet deze organisatie?
Vereniging Nederlandse Gemeenten	Belangenbehartiger van alle gemeenten en biedt een platform voor opinievorming en vernieuwing.
Vereniging Friese Gemeenten	Belangenbehartiger, advisering en platform voor Friese gemeenten.

Indicatoren / Kengetallen

Ontwikkeling inwoneraantal			
	Realisatie 2017	Nadere Prognose 2018	Prognose 2019
1 januari	55.704	55.901	55.950
Geboren	551	550	550
Overleden	-523	-501	-550
Gevestigd	2.722	2.500	2.550
Vertrokken	-2.553	-2.500	-2.500
31 december	55.901	55.950	56.000
Effect	+197	+49	+50

Dienstverlening burgerzaken			
	Realisatie 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Aantal cliënten	47.499	45.000	39.000
Gemiddelde wachttijd in minuten	5:20	3:30	3:30
Gemiddelde afhandeltijd in min.	7:42	5:30	5:30

Afgegeven documenten burgerzaken			
	Realisatie 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Rijbewijzen	5.980	6.000	7.000
Paspoorten	5.117	4.000	1.500
ID-kaarten	6.903	4.200	2.000
Totaal	18.000	14.200	10.500

Aangiften verhuizingen			
	Realisatie 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Via balie	3.251	3.000	3.000
Via e-mail of digid	2.978	2.100	3.500
Schriftelijk	712	600	600
Totaal	6.941	5.700	7.100

Klanttevredenheid burgerzaken*		
	Realisatie 2013	Realisatie 2017
(Zeer) tevreden	95%	98%
Niet tevreden/niet ontevreden	4%	1%
Ontevreden	1%	1%

*de klanttevredenheid wordt periodiek gemeten

Bezwaarschriften WOZ-objecten			
	Realisatie 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Totaal aantal objecten	29.820	29.850	29.800
Aantal objecten met bezwaar	433	550	600
Procentueel	1,5%	1,8%	2,0%
Aantal gehonoreerde bezwaren	170	250	260
Procentueel	39,3%	45,5%	42,3%

Overige bezwaarschriften			
	Realisatie 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Wmo en sociale voorzieningen	125	180	180
Overige bezwaren	34	65	50

Klachten			
	Realisatie 2017	Nadere prognose 2018	Prognose 2019
Aantal klachten	59	50	50

GEMEENTERAAD

Inleiding

Het totale beleid en de financiële vertaling daarvan is de uiteindelijke verantwoordelijkheid van de gemeenteraad. De voorstellen daarvoor worden door het college in dit Beleidsplan en de daarbij behorende begroting gedaan. De gemeenteraad stelt deze vast waarbij mogelijk nog wel wijzigingen aangebracht kunnen worden. Dat gebeurt dan door middel van het indienen van amendementen bij de behandeling van het stuk in de vergadering van 6 november 2018.

Het hoofdstuk hieronder heeft uitsluitend betrekking op de doelstelling van de gemeenteraad als bestuursorgaan.

Doorontwikkeling gemeenteraad

Er is al geruime tijd een werkgroep vanuit de raad actief die zich bezig houdt met de doorontwikkeling van de gemeenteraad. De werkgroep heeft voorstellen aan de raad gedaan die hebben geleid tot het beter positioneren van de raad en de instelling van een andere vergadersystematiek.

In de laatste bijeenkomst van deze werkgroep vóór de verkiezingen heeft zij zich gebogen over de vraag hoe zij naar de toekomst kijkt. De ideeën van de werkgroep daarover zijn vastgelegd in een document.

De werkgroep doet daarin onder andere de suggestie om bepaalde onderdelen van de vergaderwerkwijze, zoals De Opinie, (nog verder) te ontwikkelen. Ook stelt zij voor dat de werkgroep, in een nieuwe samenstelling, samen met de raad onderzoekt of er een volgende stap gezet kan en moet worden in de ontwikkeling van nieuwe vormen van lokale democratie. De raad zal zich hier in 2019 over buigen.

Burgemeestersvacature

Smallingerland heeft sinds het vertrek van de heer Van Bekkum een waarnemend burgemeester in de persoon van de heer Van Mourik. In het vorige Beleidsplan is aangekondigd dat er in 2018 gestart zou worden met de procedure om de burgemeestersvacature definitief in te vullen. Dat is ook gebeurd: in de vergadering van 10 juli 2018 heeft de gemeenteraad een zogenaamde vertrouwenscommissie ingesteld. Deze commissie komt na een zorgvuldige procedure met een voorstel naar de raad wie de meest geschikte kandidaat is om de nieuwe burgemeester van Smallingerland te worden.

Een eerste stap in de procedure is het opstellen van de profielschets: hierin wordt aangegeven wat van de nieuwe burgemeester wordt verwacht. Bij deze stap wordt ook aan de inwoners van Smallingerland input gevraagd door middel van een enquête. De profielschets zal nog in 2018 worden vastgesteld waarna het sollicitatietraject kan starten. Dit traject zal in het voorjaar van 2019 worden vervolgd; het is de verwachting dat de nieuwe burgemeester van Smallingerland voor de zomervakantie van 2019 zal worden benoemd.

Er is een begroting opgesteld voor de kosten die gemoeid zijn met de invulling van de vacature. Deze begroting bedraagt € 25.000. Een deel hiervan wordt in 2018 gedekt vanuit het reguliere raadsbudget maar het grootste deel van de kosten wordt in 2019 gemaakt en kan naar verwachting niet uit het reguliere budget van de raad worden gedekt. Daarom wordt een bedrag van € 20.000 als eenmalige kostenpost in de begroting van 2019 opgevoerd.

Rekenkamercommissie

In 2018 heeft de rekenkamercommissie twee quick scans uitgevoerd en aan de raad aangeboden. Eén quick scan betrof de beleving van het onderhoud van de openbare ruimte, de ander de privacy en informatieveiligheid bij de Gemeente Smallingerland. De rekenkamercommissie beraadt zich op het moment van het verschijnen van dit Beleidsplan nog op de keuze voor haar volgende onderzoek.

Griffie

De griffier van de Smallingerlandse raad, de heer Van der Heide, is per 1 september 2018 benoemd als griffier van de gemeente Leeuwarden. Aan de invulling van de hierdoor ontstane vacature wordt ten tijde van dit Beleidsplan gewerkt. Het is de verwachting dat de gemeenteraad uiterlijk begin 2019 weer een griffier tot zijn beschikking heeft.

DAGELIJKS BESTUUR EN ONDERSTEUNING

Dagelijks bestuur

Afgelopen jaar zijn er weer gemeenteraadsverkiezingen geweest, en dit heeft geleid tot mutaties in het dagelijks bestuur van de Gemeente Smallingerland. Het nieuwe college van B&W is met 1 wethouder uitgebreid ten opzichte van het vorige college. De salarislasten van het dagelijks bestuur nemen hierdoor volgend jaar toe met € 102.000. De uitbreiding van het college is ook de belangrijkste reden voor de afweging in dit Beleidsplan om het bestuurssecretariaat met 1 fte uit te breiden. De lasten hiervan bedragen € 54.000 per jaar. Dit vormt onderdeel van de overhead. Door de mutaties in en de uitbreiding van het college zien we ook dat de lasten voor de pensioenen van de wethouders (APPA) stijgen met € 148.000 per jaar.

Door het tussentijds vertrek van twee wethouders (uit de vorige collegeperiode) zijn wachtgeldverplichtingen ontstaan. Deze zijn € 217.000, waarbij is uitgegaan van de maximale bedragen.

Daarnaast leidt het vertrek van verschillende wethouders uit het oude college die niet teruggekomen zijn in het nieuwe college, tot additionele wachtgeldverplichtingen.

De totale lasten hiervan bedragen € 570.000 tot en met 2021, waarbij uitgegaan is van de maximale verplichting en duur.

Servicecentrum

Sinds het ontstaan van het Servicecentrum is de klantbeleving een dagelijks terugkerend aandachtsgebied. Mede dankzij 'Gastheerschap' wordt er constant gekeken waar we de bediening van onze klanten kunnen verbeteren. We kijken hierbij vooral door hun ogen. Zij hebben behoefte aan een langere avondopenstelling en de mogelijkheid om op afspraak te kunnen komen. Daarom willen we het werken op afspraak verder uitbreiden en dit scheiden van de vrije inloop.

Ook in 2019 zal er volgens de Gastheerschap-gedachte gekeken worden naar de verdere optimalisering van de klantbeleving. Hierbij willen we vooral in gesprek raken met onze klanten, en samen met hen zoeken naar kansen en mogelijkheden om hun wensen te realiseren.

De Gemeente Smallingerland is ook in 2019 centrumgemeente als het gaat om Identiteits- en documentfraude. Alle backoffice medewerkers zijn opgeleid tot specialisten op dit gebied. Gemeenten in de regio vragen ons om advies bij twijfel over de echtheid van documenten.

Het project LAA (Landelijke Aanpak Adreskwaliteit) blijft ook in 2019 doorgaan en wordt verder uitgebreid, echter de manier waarop we klanten hierover benaderen zal in lijn moeten worden gebracht met de Gastheerschap-gedachte. In gesprek gaan met klanten levert meer resultaat en wederzijds begrip op. Uiteraard blijft in 2019 de kwaliteit van de gegevens in de Basisregistratie Persoonsgegevens (BRP) een belangrijk speerpunt voor het Servicecentrum. Integraal samenwerken op gebied van adrescontrole wordt steeds belangrijker.

Legesopbrengsten

In het jaar 2019 worden voor het eerst de effecten van de verlenging van de levensduur van de paspoorten en ID-kaarten van vijf naar tien jaar zichtbaar. Het aantal te verstrekken reisdocumenten daalt volgens de prognose in 2019 met 3.700 stuks. Dit heeft consequenties voor de te verwachten legesopbrengsten. De raming is dat de netto legesopbrengsten in de periode 2019-2022 gemiddeld met: € 135.000 gaan dalen. In de begroting van 2019 is een besparing op de formatie opgenomen van 2 fte voor totaal € 101.000. Hierdoor wordt de daling van de opbrengsten dus grotendeels opgevangen binnen de begroting.

Mondiaal beleid

In het nieuwe Memorandum of Understanding, dat samen met de gemeente Gobabis is opgesteld, wordt onderscheid gemaakt tussen ondersteuning van de gemeentelijke organisatie in Gobabis (kennisoverdracht) en de meer maatschappelijke programma's van de Stichting Werkgroep Ontwikkelingssamenwerking Smallingerland (W.O.S.). Deze programma's zijn gericht op het realiseren van een school- en expertise centrum voor kinderen met een beperking; een werkgelegenheidsproject voor kwetsbare vrouwen, een opvangplaats voor zwangere vrouwen en het voortzetten van de bestaande programma's voor ouderen, kinderen van 0-4 jaar en het drama c.q. theater project. In 2017 is een eenmalig budget van € 52.000 beschikbaar gesteld, voor zowel de programma's van de W.O.S. als voor de gemeente, voor de periode tot en met 2020. Hiervan resteert nu nog € 26.000. Daarnaast ontvangt de stichting W.O.S. een structurele subsidie van € 10.500.

Fairtrade

De Gemeente Smallingerland is Fairtrade gemeente. Ze voert samen met het maatschappelijk middenveld, verenigd in de werkgroep Fairtrade Smallingerland, acties om

die titel te prolongeren en dat is in 2018 gelukt. Door publiciteit en een gerichte werving neemt het aantal bedrijven met een Fairtrade certificaat nog elk jaar toe.

Naast basale producten zoals Fairtrade koffie, thee en suiker willen we inzetten op uitbreiding van het Fairtrade assortiment en duurzame (regionale) producten. Daarnaast wordt er gewerkt aan het vullen van de Eerlijk winkelen applicatie. Met de applicatie zijn de bedrijven in onze gemeente, die aan de vereiste criteria doen, beter zichtbaar en vindbaar. Er is een campagnebudget van € 2.700 beschikbaar en € 5.000 voor ambtelijke ondersteuning van de Fairtrade werkgroep.

Budget (in €)			
	Rekening 2017	Begroting 2018	(- = nadeel) Begroting 2019
Baten	8.532.285	3.751.900	1.910.160
Lasten	-10.329.152	-7.009.188	-5.214.790
Structurele vrije begrotingsruimte			-747.020
Resultaat voor aanv. resultaatbest.			
Saldo voor resultaatbestemming	-1.796.867	-3.257.288	-4.051.650

Onttrekking algemene reserve	228.000	1.339.701	406.000
Onttrekking bestemmingsreserve	0	0	0
Toevoeging algemene reserve	-12.815.420	-1.074.550	0
Toevoeging resultaat 2017	-15.107.044	0	0
Toevoeging bestemmingsreserve	-13.700	0	0
Saldo na resultaatbestemming	-29.505.031	-2.992.137	-3.645.650

Nieuw beleid					
	2019	2020	2021	2022	Bedragen x € 1.000 (- = nadeel) Totaal

Nieuw in dit Beleidsplan

Enmalig:					
Benoemingsprocedure burgemeester	-20				-20
Wachtverplichtingen wethouders	-256	-210	-104		-570
Subtotaal nieuw- eenmalig	-276	-210	-104		-590

In eerdere beleidsplannen beschikbaar gestelde middelen

Enmalig:					
Wachtverplichtingen wethouders	-130	-87			-217
Subtotaal oud – eenmalig	-130	-87			-217

Programma Bestuur en ondersteuning:

Bestuur, waaronder gemeenteraad
 Burgerzaken
 Beheer overige gebouwen en gronden
 Parkeerbelasting
 Belastingen overig (zie paragraaf lokale heffingen)
 Overige baten en lasten, inclusief structurele vrije begrotingsruimte, exclusief onvoorzien

In de informatie voor derden (CBS) wordt in het hoofdstaakveld Bestuur en ondersteuning niet alleen over bovenstaande onderdelen gerapporteerd maar ook over de vier hieronder genoemde onderwerpen. De vBBV verplicht ons echter hierover separaat inzicht te geven. Deze onderwerpen komen daarom aan de orde na de programma's en zijn onderdeel van het door de raad te accorderen programmplan.

Algemene dekkingsmiddelen
 Overhead
 Vennootschapsbelasting (VPB)
 Onvoorzien

3.3 Programma Veiligheid

Doelstelling

Veiligheid komt op lokaal niveau vooral tot uiting in de beleving van de directe leefomgeving van mensen. Het college wil daarom samen met hen werken aan een goed woon- en werkklimaat, zodat wijken en dorpen schoon, heel en veilig zijn. De gemeente vervult daarin een regierol en stimuleert en initieert ontwikkelingen op het gebied van integrale veiligheid.

De gemeente kan geen ultieme veiligheid garanderen. Onze inzet is gericht op het waarmaken van wettelijke, gemeentelijke taken. Het controle- en handhavingsbeleid zullen zich kenmerken door begrip enerzijds, maar anderzijds door strakke handhaving met sancties waar dat nodig is.

Verbonden partijen

Naam	Wat doet deze organisatie?
Veiligheidsregio Fryslân	Regionaal organiseren van brandweezorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding

Indicatoren / Kengetallen

Veiligheidsgevoel (bron: wijkatlas*)			
	Realisatie 2013	Realisatie 2015	Realisatie 2017
Overdag	8	8	8
's Nachts	7,3	7,2	7,3

* de Wijkatlas komt 1x per 2 jaar uit

Openbare orde en veiligheid			
	Realisatie 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Controles naleving drank- en horecawet	100	220	220
Procedures collectieve horecaontzegging	5	8	8
Procedures huisverbod	6	5	5

Verplichte beleidsindicatoren (bron: www.waarstaatjegemeente.nl)					
Indicator	Periode	Waarde	Eenheid	Beschrijving	Bron
Winkeldiefstal	2017	3	aantal per 1.000 inwoners	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.	CBS - Geregistreeerde criminaliteit & Diefstallen
Geweldsmisdrijven	2017	4,8	aantal per 1.000 inwoners	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).	CBS - Geregistreeerde criminaliteit & Diefstallen
Diefstal uit woning	2017	2,3	aantal per 1.000 inwoners	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.	CBS - Geregistreeerde criminaliteit & Diefstallen

Verplichte beleidsindicatoren (bron: www.waarstaatjegemeente.nl)					
Indicator	Periode	Waarde	Eenheid	Beschrijving	Bron
Vernieling en beschadiging	2017	5,7	aantal per 1.000 inwoners	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.	CBS - Geregistreeerde criminaliteit & Diefstallen
Verwijzingen Halt	2017	106	per 10.000 inw.	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.	Bureau Halt
Harde kern jongeren	2014	1,4	per 10.000 inw.	Het aantal harde kern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar.	Korps Landelijke Politiediensten (KLPD)

Veiligheidsregio Fryslân (VRF) Dekkingsplan 2.0 Brandweer

Het definitieve dekkingsplan is in 2018 door de gemeenteraden en VRF vastgesteld. Dit leidt voor onze gemeente tot een kostenstijging van € 59.000 in 2019 oplopend tot € 231.000 in 2025. De stijging tot en met 2022 is verwerkt in dit Beleidsplan.

Integraal veiligheidsbeleid

Begin 2015 is de kadernota Veiligheid 2015-2018 door de gemeenteraad vastgesteld. In deze kadernota zijn zeven prioriteiten opgenomen waar op wordt ingezet, te weten:

1. Openbare orde gerelateerde overlast;
2. Drugscriminaliteit;
3. Woninginbraken;
4. Voertuigcriminaliteit;
5. Geweld;
6. Overlast jeugd;
7. Dader- en risicogroepen.

Eind 2018 wordt het beleid geëvalueerd. Begin 2019 wordt een nieuwe kadernota veiligheid opgesteld voor de periode 2019-2022, met daarin een nieuwe prioritering van onderwerpen.

Criminaliteit bij woningen

De spectaculaire daling van de criminaliteit bij woningen gedurende de afgelopen jaren is gestagneerd. In sommige periodes van het afgelopen jaar was er helaas weer een stijging waar te nemen. De aanpak woningcriminaliteit is in 2018 herijkt en loopt door tot en met 2019. Het stimuleren van de oprichting van zogenaamde WhatsApp-groepen gaat ook in 2019 door. De gemeente stelt daarvoor (een beperkt aantal) speciale borden beschikbaar voor buurten met een goed functionerende groep. Verder wordt aandacht voor de problematiek gevraagd bij bewonersbijeenkomsten en wordt de preventietruck woninginbraken waar mogelijk ingezet.

Keurmerk Veilig Ondernemen

Het keurmerk veilig ondernemen is in 2017 uitgebreid met de locatie Kantorenpark en de locatie Tussendiepen. In aansluiting hierop willen wij voor het industrieterrein de Haven een geografisch ondermijningsbeeld maken, met in- en externe partners, onder leiding van het RIEC (Regionaal informatie- en expertisecentrum). Om meer zicht te krijgen op de ondermijnende criminaliteit in oost Fryslân (Opsterland en Smallingerland) heeft de driehoek (burgemeester, openbaar ministerie en politie) de opdracht gegeven inzichtelijk te maken in hoeverre ondermijnende criminaliteit zich voordoet en welke vormen van ondermijnende criminaliteit zich manifesteren in dit gebied. Daarnaast is gevraagd om meer inzicht in zgn 'witte vlekken' en gelegenheden die in het gebied bestaan, welke kwetsbaar zijn voor ondermijnende criminaliteit en waar onvoldoende toezicht op is.

Diverse partners verbonden aan het RIEC gaan bezig met vergroting van bewustwording in hun eigen organisatie. De informatie voortkomend uit deze sessies wordt verzameld, geanalyseerd en opgetekend in het geografisch ondermijningsbeeld. Er wordt dan een algemeen overzicht getoond van de ondermijnende criminaliteit; signalen en casuïstiek zijn gecombineerd zodat fenomenen, trends en algemene kenmerken zichtbaar worden.

Binnen de bestrijding van de ondermijnende criminaliteit wordt op dit moment prioriteit gegeven aan georganiseerde hennepcultuur, mensenhandel en –smokkel, criminele motorbendes en witwassen en fraude.

Samenwerking externe partners

De samenwerking met de politie wordt intensiever op een aantal onderdelen. De vacatures van de thematische en geografische wijkagenten zijn inmiddels ingevuld. In 2017 zijn we gestart de onderdelen jeugd en zorginstellingen intensiever op te pakken. Voor jeugd gaat dat in nauwe samenwerking met het Veiligheidshuis Fryslân middels de nieuwe 7 stappen methodiek. Dit is een integrale methodiek om de jeugdgroepen beter in kaart te brengen en overlast op te lossen.

Ook is er op verzoek van de cluster veiligheid door de operationele experts van de politie een begin gemaakt met het bezoeken van zorginstellingen. Dit met als doel in geval van calamiteit de verwachtingen over en weer op voorhand helder te hebben. Met andere woorden: waar bel je de politie voor en wat kan je als zorginstelling op voorhand zelf organiseren?

Veiligheidshuis Fryslân

Ook voor de komende jaren staat de stroomlijning van het veiligheidsdomein en het sociaal domein hoog op de agenda van het Veiligheidshuis Fryslân. Er zijn al goede resultaten geboekt door bijvoorbeeld de realisatie van de AVE methodiek (Aanpak Voorkoming Escalatie). Dit betreft een methode over hoe en wanneer er door partijen opgeschaald wordt bij (dreigende) veiligheidsincidenten ter voorkoming van escalatie. Ook staan er andere actiepunten voor de komende jaren op de agenda waaronder de aanpak van verwarde personen en huisvestingsvraagstukken voor bepaalde doelgroepen.

Het Veiligheidshuis Fryslân is bezig met een doorontwikkeling naar een Zorg- en Veiligheidshuis voor heel Fryslân. Dit is ingegeven door de transities in het Sociaal domein. Gedurende de doorontwikkeling hebben wij zowel in 2017 als in 2018 eenmalig € 50.000 beschikbaar gesteld voor het Veiligheidshuis. Inmiddels is er voldoende zicht op de benodigde structurele financiering van het Veiligheidshuis Fryslân na 2018. Onze structurele bijdrage zal vanaf 2019 € 37.000 per jaar bedragen. Dit is verwerkt als niet-trendmatige ontwikkeling.

Personele capaciteit Openbare Orde en Veiligheid (OOV)

Voor de Openbare Orde en Veiligheid is structureel meer capaciteit nodig dan beschikbaar is op dit moment. In dit Beleidsplan wordt dan ook voorgesteld in het kader van openbare orde en veiligheid de formatie in totaal met 1,67 fte uit te breiden. Het betreft dan 0,67 fte voor de voor evenementen en 1 fte voor het geografisch ondermijningsbeeld en de uitvoering van de Drank- en Horecawet. Dit brengt respectievelijk € 45.000 en € 70.000 aan structurele lasten met zich mee. Hieronder wordt op de afzonderlijke onderdelen ingegaan.

Evenementen

2018 is een druk jaar met evenementen, mede door Culturele Hoofdstad 2018. Het in 2016 ingevoerde beleid en de aanvraagprocedure werken goed. Wel is het noodzakelijk dat er een doorontwikkeling wordt gemaakt in de beoordeling, controle en handhaving op evenementen. In 2019 moet dit verder haar beslag krijgen.

Er ligt een voornemen om het organiseren te stimuleren van hoogwaardige evenementen die een positieve uitstraling hebben voor de gemeente. Ook zonder dat is er al sprake van een toename van het aantal aanvragen. Daarnaast worden de veiligheidseisen strenger.

De uitvoering van al deze taken is niet meer op te vangen binnen de bestaande formatie. We stellen daarom voor de formatie uit te breiden met 0,67 fte.

Drank- en horecawet

Voor de uitvoering van de Drank en Horecawet (DHW) is structureel meer capaciteit nodig. Er zijn taken bijgekomen door de decentralisatie van de wet. Ook de invoering van de BIBOB-beleidslijn Smallingerland (2012) vraagt meer tijd in de DHW vergunningprocedures. Bibob slaat op de wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur. Deze wet wordt toegepast bij het eigen onderzoek dat gedaan wordt naar de financiering en de personen achter de aanvraag. Het preventie- en handhavingsplan jongeren en alcohol, dat medio 2017 door de raad is vastgesteld, stelt o.a. als doel 80% naleving van DHW-regels. De uitvoering van dit plan leidt naar verwachting tot meer aanvragen en bestuurlijke handhavingsbesluiten. Verder is het streven de beleidstaken op dit gebied beter op te pakken en de Bibobcontroles uit te breiden. De uitvoering van al deze taken is niet meer op te vangen binnen de bestaande formatie. We stellen daarom voor de formatie uit te breiden met 1 fte (structurele lasten € 70.000), die ook zal worden ingezet bij werkzaamheden voor het geografisch ondermijningsbeeld (zie hieronder).

Geografisch Ondermijningsbeeld

Half juli 2018 is het geografisch ondermijningsbeeld voor het politie basisteam Oost Fryslân opgeleverd. Uit dit beeld komen een aantal aanbevelingen waar verder op geïnvesteerd kan worden om de strijd tegen (georganiseerde) ondermijnende criminaliteit aan te gaan. Dit moet in 2019 verder worden uitgewerkt. Hiervoor is extra personele inzet voor nodig.

Professionalisering handhaving publiek domein

In 2018 heeft de raad middelen beschikbaar gesteld voor een formatie-uitbreiding. Dit om de handhaving in het publiek domein verder te professionaliseren en voor de uitvoering van een aantal wettelijke taken.

Het proces om de handhaving verder te professionaliseren is ingezet. Zo is een aantal nieuwe handhavers aangesteld die voldoen aan het profiel van de handhaver nieuwe stijl. Tevens is een jaarlijks uitvoeringsprogramma ingevoerd, projectmatig werken uitgerold, de samenwerking met de partners (in- en extern) versterkt, en zijn de persoonlijke uitrusting en ict-middelen verbeterd. Er is dus al veel gedaan om handhaving te professionaliseren. Er is echter ook steeds meer vraag naar de inzet van onze handhavers.

Overdracht taken SVS

Na het opheffen van SVS is een aantal taken overgedragen aan handhaving publiek domein. SVS hield toezicht in het centrum en bij schoolpleinen en parken, waarbij onder meer werd gecontroleerd op overlast van fietsers en jeugd. Ook 'weesfietsen' en het terugdringen van geparkeerde fietsen rond het busstation was een taak die werd uitgevoerd door SVS. Al deze taken zijn overgenomen door handhaving. Voor de inzet met betrekking tot weesfietsen zijn extra formatie en middelen beschikbaar gesteld. Bij de overdracht van de overige taken is geen structurele formatie meegegaan, omdat verwacht werd dat dit binnen de bestaande formatie opgevangen zou kunnen worden. De uitvoering van deze (wettelijke) taken blijkt in de praktijk toch deels ten koste van de inzet op andere accenten en taken (o.a. parkeren) te gaan, waarmee wij niet op alle fronten kunnen voldoen aan onze opdracht. Hier zal dan ook een prioritering in moeten worden aangebracht.

Capaciteit en inzet handhaving publiek domein

De extra gevraagde inzet en de ontwikkelingen binnen de handhaving publiek domein vragen om keuzes in wat wij wel en niet doen en vragen anders eventueel om extra capaciteit (tijdelijk of structureel). Op basis van beleidsvragen (zoals parkeren, integrale veiligheid) maken wij jaarlijks een uitvoeringsprogramma. Daarin wordt integraal opgenomen welke capaciteit daar mee gemoeid is, wat we kunnen doen met de huidige formatie, en wordt duidelijk wat we niet kunnen doen. In 2019 wordt het capaciteitsvraagstuk dan ook meer inzichtelijk.

Toezicht koopzondagen

Er is in dit Beleidsplan budget meegenomen voor handhaving op de 14 koopzondagen waarbij de winkels breed open zijn.

Financiën

Budget (in €)			
	Rekening 2017	Begroting 2018	(- = nadeel) Begroting 2019
Baten	11.807	0	0
Lasten	-3.977.018	-4.097.880	-3.979.580
Saldo voor resultaatbestemming	-3.965.211	-4.097.880	-3.979.580

Onttrekking algemene reserve	50.000	59.500	0
Onttrekking bestemmingsreserve	0	0	0
Toevoeging algemene reserve	0	0	0
Toevoeging bestemmingsreserve	0	0	0
Saldo na resultaatbestemming	-3.915.211	-4.038.380	-3.979.580

Nieuw beleid

	Bedragen x € 1.000 (- = nadeel)				
	2019	2020	2021	2022	Totaal

Nieuw in dit Beleidsplan

Structureel:					
VRF, dekkingsplan brandweer 2.0				35	-35
Formatie evenementenvergunningen	-45				-45
Formatie openbare orde en veiligheid	-70				-70
Fossielvrije diesel	-1				-1
Subtotaal nieuw - structureel	-116			-35	-151

In eerdere beleidsplannen beschikbaar gestelde middelen

Structureel:					
VRF, dekkingsplan brandweer 2.0	-59		-31		-90
Subtotaal oud – structureel	-59		-31		-90

Taakvelden

Crisisbeheersing en brandweer	
Openbare orde en veiligheid	

3.4 Programma Verkeer, vervoer en waterstaat

Doelstelling

Belangrijke wegen, maar ook land en water komen bij elkaar in Smallingerland. Door de regiofunctie die Drachten vervult, is een goede bereikbaarheid van belang. Er wordt daarom gestreefd naar een goede infrastructuur, voldoende parkeerfaciliteiten en een hoogwaardige bereikbaarheid met openbaar vervoer.

Verbonden partijen

Naam	Wat doet deze organisatie?
Niet van toepassing	-

Indicatoren / Kengetallen

Parkeren	Realisatie 2017	Nadere prognose 2018	Prognose 2019
Verkochte parkeerkaarten	1.623.250	1.639.000	1.639.000
Opbrengst parkeerautomaten	1,89 mln	€ 1,91 mln	€ 1,91 mln
Gemiddelde opbrengst per kaart	€ 1,16	€ 1,17	€ 1,17

Verplichte beleidsindicatoren (bron: www.waarstaatjegemeente.nl)

Indicator	Periode	Waarde	Eenheid	Beschrijving	Bron
Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met een motorvoertuig	2015	8	%	als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.	VeiligheidNL
Ziekenhuisopname nav vervoersongeval met een fietser	2015	11	%	als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.	VeiligheidNL

Samenwerkings-/ Investeringsagenda

Nadat door Provinciale Staten in 2012 besloten is te stoppen met de spoorlijn Heerenveen-Drachten-Groningen is er door de provincie en Smallingerland gewerkt aan een nieuwe versie van de samenwerkingsagenda. Afsproken werd om voor Gemeente Smallingerland een concrete investeringsagenda te koppelen aan de samenwerkingsagenda om zo alsnog te investeren in de bereikbaarheid en infrastructuur van Drachten. Naast bereikbaarheid zijn een krachtige innovatieve industriële economie, voorzieningen voor de regio, versterking recreatie en toerisme, stad in een groene omgeving, volkshuisvesting-herstructurering en breedband belangrijke thema's. In alle projecten vormt duurzaamheid een wezenlijk aandachtspunt. De looptijd van de Investeringsagenda eindigde 2018. Samen met de provincie gaan we de werking ervan evalueren en kijken naar een mogelijk vervolg van de investeringsagenda.

De projecten uit de investeringsagenda vallen onder diverse programma's. Op de volgende pagina treft u een totaaloverzicht aan met daarin aangegeven het programma waarin de verschillende projecten zijn opgenomen en toegelicht.

Investeringsagenda				bedragen x €1.000
	totaal investering	aandeel provincie	aandeel gemeente	aandeel derden
Programma verkeer, vervoer en waterstaat				
-vaarweg Drachten	200	200		
-bereikbaarheid Drachten, openbaar vervoer	13.000	13.000		
-bereikbaarheid Drachten oost	4.900	4.900		pm
-stimulering binnenvaart Drachten	1.300	650	650	
Programma economie				
-innovatieomgeving Drachten	1.000	500	500	
-gebiedsontwikkeling Drachten west, Tussendiepen	100	100		
Programma sport, cultuur en recreatie				
-oostelijke poort merengebied	21.500	10.750	10.750	pm
Programma volksgezondheid en milieu				
-duurzaamheid Drachten	2.000	1.000	1.000	
Subtotaal investeringsagenda	44.000	31.100	12.900	Pm

VERKEER EN VERVOER

Fossielvrije diesel

De structurele overstap naar fossielvrije diesel in het kader van duurzaamheid kost in totaal € 60.000, waarvan € 27.000 ten laste komt van de vrije ruimte. Het grootste deel van dit bedrag, € 24.000, valt onder dit programma.

Verkeerseducatie

In het kader van de Permanente Verkeerseducatie zijn er diverse projecten ontwikkeld voor alle verkeersdeelnemers in onze provincie. De Gemeente Smallingerland draagt bij aan diverse activiteiten. Ook in 2019 vinden er diverse activiteiten plaats, zoals bijvoorbeeld de E-bikedag/fietseniorendag en de Rijvaardigheidsdag voor 50+ers.

Deze projecten dragen bij aan het verbeteren van de verkeersveiligheid. De Gemeente Smallingerland krijgt 50% subsidie van de Provincie Fryslân voor het meebetalen aan deze activiteiten. In totaal wordt in verkeerseducatie een bedrag van ongeveer € 22.000 geïnvesteerd. We hebben ons aandeel in de kosten (€ 11.000) al gedekt binnen de reguliere begroting.

Feilich op e dyk

In Boornbergum en Rottevalle heeft het project Feilich op e dyk een positief resultaat opgeleverd. Bewoners zijn met elkaar aan de slag gegaan met de verkeersveiligheid in hun dorp. Dit heeft geleid tot verschillende projecten die het verkeersgedrag van de verkeersdeelnemer positief hebben beïnvloed. Door het positieve resultaat van het project gaan we het een vervolg geven. In 2019 gaan we met een volgend dorp of wijk nadenken over verkeersgedragsmaatregelen die de veiligheid en leefbaarheid in de buurt vergroten.

Aanpak bushaltes

In 2018 zijn een aantal bushaltes geüpgraded door ze op de juiste instaphoogte te brengen of door het uitbreiden van het aantal fietsenstallingen. Onderdeel van dit project is het realiseren van een dynamisch reisinformatie systeem op het Van Knobelsdorffplein en Transferium Drachten Oost. Na de provinciebrede aanbesteding van dit systeem wordt begin 2019 dit systeem op beide plekken geïmplementeerd. Hiervoor zijn al middelen beschikbaar.

Fietsoversteken

Voor een viertal fietsoversteken (Overstesingel – Kuinder; Eikesingel – Burmanialaan; Eikesingel – Sportlaan; Ringweg – Noorderdwarsvaart) is in 2018 een ontwerp gemaakt ter verbetering van de verkeersveiligheid en oversteekbaarheid voor fietsers. 2019 wordt benut om de maatregelen uit te voeren. Het benodigde budget, € 250.000, was al beschikbaar gesteld in 2018.

Rotonde Noorderhogeweg-Nijtap

De ombouw van de rotonde tot een volwaardige meerstrooksrotonde heeft in 2018 plaatsgevonden. Begin 2019 vinden de afrondende werkzaamheden plaats en wordt ook de groenaankleding van de rotonde gerealiseerd. Hierbij maken we de Drachtster skûtsjehistorie zichtbaar. Dekking vindt plaats vanuit de samenwerkingsagenda.

De Kaden

De werkzaamheden aan de rotonde De Kaden - Zuiderdwarsvaart zijn grotendeels in de vakantie periode van 2018 afgerond waarna is begonnen met de herinrichting De Kaden tussen De Singel/Nachtegaalstraat en Noorder- en Zuiderdwarsvaart. Medio november worden de werkzaamheden in verband met Sinterklaas, kerst en oud & nieuw gestaakt. Zo vroeg mogelijk in 2019 worden de laatste werkzaamheden afgerond.

Molgoten Drift

De molgoten aan de Drift en Burgemeester Wuiteweg (Laweiplein – Raadhuisplein) worden verbeterd. De diepliggende straatkolken met een hol deksel worden vervangen door vlakker types. Ook wordt de opstaande rand tussen rijbaan en molgoot zo klein mogelijk gemaakt. Dit komt het veiligheidsgevoel van fietsers ten goede. Kosten hiervoor zijn geraamd op € 42.000.

Voetgangersoversteekplaats Burgemeester Wuiteweg

Ter hoogte van Sunenz wordt een voetgangersoversteekplaats gerealiseerd. Hier wordt namelijk veelvuldig door oudere voetgangers overgestoken. Vanwege deze doelgroep is een middeneiland gewenst, zodat voetgangers via het zebrapad in twee fases kunnen oversteken. Hiervoor wordt de rijbaan uitgebogen.

Daarnaast wordt ter hoogte van het nieuwe Gomarus, waar een nieuw fietspad aansluit op de Burgemeester Wuiteweg, het kruisingsvlak voorzien van een gekleurde slijtlaag. De aansluiting van het fietspad wordt voorzien van een fietssluis. Totale lasten zijn € 60.000.

Vergroten bufferplaatsen transferium Drachten Oost

In de openbaar vervoerconcessie vanaf eind 2019 laat het OV-bureau Groningen Drenthe grotere bussen rijden. Dit was bij de aanleg van het Transferium niet bekend. Proefrijden met een dergelijke bus van 15 meter toonde aan dat deze bussen niet goed tussen een halterende en bufferende bus door komen. Het OV-bureau heeft ons daarom gevraagd de bufferplaatsen met 0,5 meter te verbreden.

Binnen het openbaar vervoer zijn provincies (en in dit geval het OV-bureau) verantwoordelijk voor het rijden met de bus. Wegbeheerders zijn verantwoordelijk voor de haltes op hun grondgebied. Om te voorkomen dat de Q-liner naar Groningen niet meer gaat halteren op het Transferium willen wij de bufferplaatsen verbreden. De lasten zijn € 30.000.

Voetgangersoversteekplaats Gauke Boelensstraat t.h.v. Tjalling Wagenaarstraat

De oversteekbaarheid van de Gauke Boelensstraat is met name in de spits moeizaam. Ter hoogte van de Tjalling Wagenaarstraat wordt daarom een zebrapad aangelegd ten behoeve van de voetgangersstroom van/naar VV Drachten en ook naar de Lucasschool. Als attentie en snelheidsremmer wordt het huidige plateau in Gauke Boelensstraat verlengd. Het zebrapad komt op dit nieuwe deel van het plateau te liggen. Dit kost € 23.000.

Trottoir Drachtster Heawei, De Wilgen

Op verzoek van plaatselijk belang De Wilgen leggen wij langs de Drachtster Heawei binnen de bebouwde kom van De Wilgen een trottoir aan. De Drachtster Heawei is de hoofdweg

door De Wilgen, en heeft nog een functie voor doorgaand verkeer richting De Veenhoop. In 2012 maakten 1500 voertuigen per etmaal gebruik van deze weg. De ruimte voor een trottoir is langs het overgrote deel van de Drachtster Heawei aanwezig. Bij 3 à 4 percelen is grondaankoop nodig. De investeringskosten zijn geraamd op € 150.000, de hiermee gemoeide structurele lasten bedragen € 5.000.

Verbetering doorstroming afslag ziekenhuis

Er wordt een duidelijke toename van verkeer richting het ziekenhuis geconstateerd. Dit is een positieve ontwikkeling voor het ziekenhuis en ook voor Drachten, Het is een belangrijke voorziening. Van groot belang is om de bereikbaarheid goed te waarborgen. De problemen, verkeersveiligheid en doorstroming op de doorgaande route die nu ontstaan, zijn vaak bij slechte weersomstandigheden of calamiteiten, maar komen steeds vaker en sneller voor. Ook zou de ontkoppeling van de ontsluiting van de hulpdiensten en het normale verkeer van en naar het ziekenhuis de (verkeers)veiligheid verbeteren.

Op dit moment zijn de precieze verkeersstromen en daarmee de verkeersproblematiek rond het ziekenhuis niet bekend. In 2019 willen we dit onderzoeken en op basis daarvan een oplossing voorbereiden. Deze maatregel kan vervolgens in 2020 gerealiseerd worden. We ramen de totale investering vooralsnog op € 670.000, hetgeen leidt tot kapitaallasten van € 20.000.

Sloop fietsenstalling Noordkade

Na ontmanteling van de SVS in 2017 is er geen beheer meer op de fietsenstalling aan de Noordkade en het bijbehorende gebouwtje. Het gebouwtje deed dienst als onderkomen van de beheerder en er zijn openbare toiletten in ondergebracht. Er zijn in het centrum voldoende locaties om fietsen te stallen. Wil men de fiets ergens langdurig neerzetten, kan de fiets in de met camera's bewaakte fietsenstalling bij de bushalte/ parkeergarage Van Knobelsdorffplein worden gezet. Voor het bezoek van openbare toiletten kan men terecht in de parkeerkelder Raadhuisplein en bij de fietsenstalling aan het Van Knobelsdorffplein. De fietsenstalling en het bijbehorende gebouwtje kunnen worden gesloopt. Dit kost € 28.000.

Vernieuwen verkeersregelautomaat Noorderhogeweg – Lange West

De verkeersregelautomaat is flink over zijn levensduur en vertoont steeds meer mankementen. Het verkrijgen van reserveonderdelen in geval van reparatie wordt daarbij moeilijk. Bij uitval van de automaat kunnen verkeersonveilige situaties ontstaan. Het is daarom noodzakelijk de automaat te vervangen. Tegelijk met deze vervanging wordt de installatie omgebouwd naar LED lampen. De eenmalige lasten bedragen € 61.000.

Vliegveld

Het besluit om voor vliegveld Drachten een concessie te verstrekken aan een te selecteren marktpartij, heeft in 2018 niet geleid tot gunning. Eind 2018 komen wij met een voorstel voor het vervolg dat in 2019 wordt uitgewerkt en kan leiden tot een definitieve oplossing.

PARKEREN

We zijn momenteel bezig met de evaluatie van ons parkeerbeleid. De effecten daarvan zijn nog niet bekend. In afwachting daarvan is daarom de parkeerexploitatie voor dit Beleidsplan opnieuw geactualiseerd uitgaande van het huidige beleid.

Bij toepassing van de trendmatige ontwikkeling voor 2019, 3,9%, zou het tarief voor het maaiveld parkeren stijgen met € 0,05 per uur. Het tarief zou hierdoor uitkomen op € 1,55 per uur. In afwachting van de uitkomsten van de parkeerevaluatie stellen we u voor het tarief van 2018, € 1,50 per uur, eerst voor 2019 te handhaven. De begrote parkeeropbrengst valt daardoor wel € 50.000 lager uit.

Het actietarief voor de nieuwe parkeergarage De Marke, handhaven we sinds 2018, in afwachting van de uitkomsten van de parkeerevaluatie, op € 2,50 per dag. Bij het instellen van het actietarief is afgesproken dat dit twee keer het uurtarief zou zijn.

Daar wijken we nu tijdelijk van af in afwachting van de uitkomsten van de parkeerevaluatie. Ook hier worden inflatiecorrecties tijdelijk niet toegepast.

Bij ongewijzigd beleid verwachten we ook in 2019 over de gehele parkeerexploitatie een licht positief resultaat van circa € 140.000. Dit wordt vooral veroorzaakt door verplichte doorrekening met een (veel) lagere rentestand sinds 2017, die leidt tot lagere kapitaallasten. Daar schuilt ook een gevaar in: als de rentestand gaat oplopen zal er weer snel sprake zijn van een negatief resultaat.

Voor 2019 gaan we uit van dezelfde aantallen verkochte kaartjes als we nu voor 2018 verwachten. De verwachte verkoopopbrengst van kaartjes voor 2019 is daarmee gelijk aan 2018. De overige parkeeropbrengsten (waaronder vergunningen en abonnementen) vallen naar verwachting circa € 10.000 hoger uit dan in 2018. De exploitatielasten van de parkeerexploitatie vallen in totaal circa € 35.000 lager uit dan eerder was voorzien als gevolg van een gewijzigde personeelstoerekening.

Verder spelen er momenteel rechtszaken over het al dan niet verplicht afdragen van btw bij maaiveld parkeren. Dit is een ontwikkeling waarvan we de financiële gevolgen nog niet kunnen inschatten en die dus ook nog niet verwerkt is.

ECONOMISCHE HAVENS EN WATERWEGEN

Vaarweg

Gebiedsontwikkeling Hegewarren en de Vaarweg Drachten

Op 20 juni jl., hebben de Staten de brede ruimtelijk-economische analyse van de Friese havens en vaarwegen vastgesteld. Er is onder andere besloten om een startnotitie op te stellen voor de gebiedsontwikkeling van Drachten-Hegewarren-Prinses Margrietkanaal en het betrekken van de Vaarweg Drachten hierin. Wij zijn ingenomen met deze besluitvorming en willen actief in gesprek met alle stakeholders over de financieringsmogelijkheden, zowel publiek als privaat. Duidelijk is ook onze substantiële financiële betrokkenheid. Om deze reden is voor de eerstkomende jaren een jaarlijks bedrag van € 75.000 als voorbereiding/procesgeld opgenomen.

Frisian Ports i.o.

De havensamenwerking van Friese binnenhavens (Frisian Ports) heeft tot doel een betere profilering van de Friese binnenhavens als achterland van de havens van Rotterdam en Amsterdam en verdere ontwikkeling van de North Sea Baltic Corridor voor transport over water. De komende periode worden de acht ontwikkelpaden van het Mission Statement verder uitgewerkt. Het actieprogramma voor 2018-2019 richt zich eerst op de volgende vier speerpunten:

1. Samenwerking op het gebied van beheer en onderhoud;
2. Het opzetten van een communicatieplan en – strategie;
3. Inventarisatie havengebonden activiteiten/natte bedrijventerreinen;
4. Collectieve ondernemersbijeenkomst.

Nieuwe Pont-Fietsverbinding

Het gaat hier om een fietsverbinding van Drachten richting Oudega door de Peinder Mieden, met een pontverbinding over de Smalle Ee. De fietsverbinding kan worden gerealiseerd met middelen uit de samenwerkingsagenda. In 2018 is een start gemaakt met de realisatie van het deel van de verbinding dat ligt in De Peinder Mieden. De uitwerking van het deel met een pont over Smalle Ee wordt opgepakt in 2019. De hiermee samenhangende structurele lasten zijn nog niet bekend en zullen tzt ter afweging aan de raad worden voorgelegd.

Bestaande Pont-Fietsverbinding Hooidammen – de Veenhoop

Gelet op de vaartijden en de weekenddiensten is een bezetting van 4 pontschippers noodzakelijk voor de gemeentelijke fietspont tussen De Hooidammen en de Veenhoop. In 2018 zijn 2 van deze door Caparis geleverde pontschippers met pensioen gegaan. Een pontschipper moet een vaarbewijs hebben. Caparis heeft geen vervangende pontschippers beschikbaar die een vaarbewijs hebben of op korte termijn kunnen behalen.

De pontjes varen maar een deel van het jaar en er is dus sprake van tijdelijk, seizoen gerelateerd, werk.

We houden er daarom rekening mee dat we zijn aangewezen op het inhuren van uitzendkrachten met als gevolg hogere lasten (€ 16.000).

Gemeentelijk waterplan

Het Gemeentelijk Waterplan 2017-2020 is in samenwerking met het waterschap opgesteld en in 2017 bestuurlijk vastgesteld door beide overheden. Het plan bestaat uit een visie en een maatregelenprogramma. De kosten voor de projecten binnen het maatregelenprogramma worden betaald door de gemeente en het waterschap. Het gemeentelijke deel wordt gedekt uit het verbrede rioolheffing en uit de algemene reserves. Voor de jaren 2019 en 2020 wordt € 362.000 uit de eenmalige middelen gedekt. Uit dit deel van de dekking worden onder andere de aanleg van vegetatiedaken en een broekbos, het vergroenen van tuinen (Operatie Steenbreek) en het benutten van regenwater in openbare gebouwen bekostigd.

Financiën

Budget (in €)			
	Rekening 2017	Begroting 2018	(- = nadeel) Begroting 2019
Baten	2.221.799	2.168.200	2.182.070
Lasten	-8.948.465	-14.828.380	-17.159.830
Saldo voor resultaatbestemming	-6.726.666	-12.660.180	-14.977.760

Onttrekking algemene reserve	3.490.000	9.448.735	9.147.120
Onttrekking bestemmingsreserve	6.523.596	5.283.655	0
Toevoeging algemene reserve	0	-7.723.730	0
Toevoeging bestemmingsreserve	0	0	0
Saldo na resultaatbestemming	3.286.930	-5.651.520	-5.830.640

Nieuw beleid					
	Bedragen x € 1.000 (- = nadeel)				
	2019	2020	2021	2022	Totaal

Nieuw in dit Beleidsplan

Structureel:					
Bemensing pontje	-16				-16
Ontsluiting Nij Smellinghe			-20		-20
Aanleg trottoir Drachtster Heawei, de Wilgen		-5			-5
Beheer en onderhoud van kapitaalgoederen	-166	-24			-190
Fossielvrije diesel	-24				-24
Subtotaal nieuw- structureel	-206	-29	-20		-255
Eenmalig:					
Molgoten De Drift en Burgemeester Wuiteweg	-42				-42
Oversteekplaats Burgemeester Wuiteweg	-60				-60
Sloop fietsenstalling Noordkade	-28				-28
Voetgangersoversteekplaats Boelensstr-Wag.straat	-23				-23
Transferium vergroten bufferplaatsen	-30				-30
Verkeersregelautomaat NHW-Lange West	-61				-61
Beheer en onderhoud van kapitaalgoederen	-1.218	-141			-1.359
Subtotaal nieuw- eenmalig	-1.462	-141			-1.603

In eerdere beleidsplannen beschikbaar gestelde middelen

Structureel:					
Openbare verlichting centrum		-15			-15
Subtotaal oud- structureel		-15			-15
Eenmalig:					
Waterplan	-215	-147			-362
Subtotaal oud – eenmalig	-215	-147			-362

Doorgeschoven middelen

Bestemming Drachten	-7.190				-7.190
Restantbudget Drachtstervaart-Oost	-30				-30
Vier fietsoversteken	-250				-250
Subtotaal doorgeschoven middelen	-7.470				-7.470

Taakvelden

Verkeer en vervoer
Parkeren
Recreatieve havens
Economische havens en waterwegen
Openbaar vervoer

3.5 Programma Economie

Doelstelling

Drachten is een sterke banenmotor voor de regio. Innovatie en maakindustrie zijn belangrijke pijlers van ons beleid. Ook willen we een sterkere focus op het midden- en kleinbedrijf (MKB), als bron van bestaande werkgelegenheid. We willen dit samen laten leiden tot werkgelegenheid en een werkloosheidspercentage op of onder het Fries gemiddelde. Een goed vestigingsklimaat met optimale infrastructuur en bereikbaarheid is een absolute voorwaarde. Goede voorzieningen op het gebied van onderwijs, sport, cultuur en een levendig centrum zorgen voor een goede plek om te werken, te wonen en te zijn.

Verbonden partijen

Naam	Wat doet deze organisatie?
Stichting Vliegveld Drachten	Exploitatie van vliegveld Drachten.

Indicatoren / Kengetallen

Nieuwe bedrijventerreinen (in hectares)	Realisatie	Nadere	Prognose
	2017	prognose	2019
		2018	
Verkoop ¹⁾	2,4	4,6	4,6
Voorraad per 31 december ²⁾	46,2	41,6	37,0

¹⁾ Deze cijfers zijn inclusief Bedrijvenpark Azeven dat gezamenlijk met Opsterland wordt geëxploiteerd.

²⁾ Het gaat hier om grond in lopende projecten in smallingerland.

Verplichte beleidsindicatoren (bron: www.waarstaatjegemeente.nl)

Indicator	Periode	Waarde	Eenheid	Beschrijving	Bron
Vestigingen	2017	125,4	per 1.000 inw 15-64jr	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	LISA
Bruto gemeentelijk product (verwacht/gemeten)	2013	112	index	Bruto gemeentelijk product (BGP) is het product van de toegevoegde waarde per baan en het aantal banen in een gemeente. De verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt geproduceerd.	Atlas voor Gemeenten
Funciemenging	2017	53	%	De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	LISA

Algemeen economisch beleid

In 2019 blijven we binnen het bestaande beleid de focus leggen op de speerpunten innovatieve maakindustrie, havenindustrie en het benutten van onze centrale economische positie in het Noorden. Vanuit het coalitieakkoord is daaraan het thema "centrumontwikkeling" toegevoegd. In 2019 wordt de dienstverlening aan ondernemers verbeterd door deze te integreren in een ondernemersloket. Met voortzetting van de ingezette programmatische aanpak en de uitvoering van een vernieuwd acquisitieplan gaan we de economische ontwikkelingen nog intensiever aanjagen.

Innovatie/Innovatieve maakindustrie

WO-onderwijs: Mastertrack Smart Factories

We zetten in om WO-onderwijs binnen te halen in 2019. Specifiek gaat het om het tweede jaar van de mastertrack Smart Factories van de master opleiding Mechanical Engineering van de Rijksuniversiteit Groningen. Deze masteropleiding valt onder de Faculteit Science and Engineering (FSE). De start van de opleiding is september 2019 en de RUG is met de werving van studenten begonnen in augustus 2018. De bedrijven van het Innovatiecluster Drachten (ICD) bieden kennis en locaties voor onderzoeksopdrachten en begeleiding. De bedrijven kunnen zich hierdoor verder ontwikkelen en talentvolle studenten binnenhalen. Een additionele hoogleraar en een tenure-track assistent professor zullen de Friese Smart Factories track gaan leiden en begeleiden de studenten bij opdrachten en cursuswerk. Door de mastertrack in Drachten/Fryslân te laten plaatsvinden zijn er additionele kosten voor de onrendabele top voor de eerste vijf jaar. Hiervoor doet de RUG een beroep op de provincie Fryslân, het ICD en de gemeente. Structureel gaat het voor ons om € 53.000. Binnen de organisatie van Philips ligt ook een voorstel voor een investering in de huisvesting om deze geschikt te maken voor colleges en shared facilities en praktijkruimtes voor onderwijs. De mastertrack Smart Factories kan hiervan gebruik maken.

Innovatiecluster Drachten (ICD)

Een aantal hoogwaardige en innovatieve bedrijven in en rond Drachten hebben het initiatief genomen, samen met de Gemeente Smallingerland en de provincie Fryslân, de regio als innovatief, technologisch en kennisintensief op de kaart te zetten. In 2013 is het innovatiecluster gestart met een totaal budget van € 32 miljoen. De gemeente en provincie dragen elk € 8 miljoen bij en de deelnemende bedrijven € 16 miljoen.

Het ICD zette in 2018 in op groei van het aantal projecten en het aantal bedrijven dat deelneemt. In 2018 zijn vijf Research and Development projecten uitgevoerd: 3d Metal Printing, Remote Sensing & Big Data, Robotics, Visual Intelligence, All Electric Propulsion. Daarnaast zijn er veel activiteiten op het gebied van het aantrekken en behouden van technisch personeel geweest.

Het cluster ontwikkelt in 2019 verder naar een noordelijk cluster, met roots in Drachten. Jaarlijks wordt er door de bedrijven ruim € 110 miljoen geïnvesteerd in R&D (Research & Development) en High Tech. Inmiddels bestaat het cluster uit 18 deelnemende bedrijven, vinden 50 nieuwe productintroducties per jaar wereldwijd plaats, zijn ze actief in 100 landen en werken er 3.700 professionals. Voor de vierde fase 2019-2020 wordt een nieuwe subsidieaanvraag gedaan.

Vanuit onze middelen hebben we ruim € 1,2 miljoen bijgedragen aan "Region of Smart Factories" (zie hierna) en bijna € 4,3 miljoen aan het innovatiecluster. Voor de periode na 2018 is nog circa € 2,5 miljoen beschikbaar.

Region of Smart Factories (RoSF)

Naast het faciliteren van het Innovatiecluster dragen we bij aan dit (4-jarig) Noordelijk project, met als doel de kennis van en ervaring met nieuwe productiemethoden bij het bedrijfsleven op een hoger plan te brengen. Onze ambitie is om een field lab in het kader van dit project in Drachten te laten landen. Ook in 2019 blijven we ons hiervoor inzetten. Onze bijdrage in dit project is ruim € 1,2 miljoen vanuit de middelen voor het Innovatiecluster.

Het Innovatiehuis

De Ondernemersvereniging Drachten continueert het project Innovatiehuis. De uitvoering vindt plaats door VNO-NCW. Het project heeft als doel innovatie bij de MKB bedrijven te stimuleren. Het project heeft een looptijd van 3 jaar en is daarmee een aanvulling op het al bestaande Innovatiecluster.

Herinrichting gebied Tussendiepen

De wens om te komen tot herinrichting van het gebied Tussendiepen heeft geleid tot de oprichting van het ondernemerscollectief Bévé Tussendiepen. Op dit moment zijn een 35-tal bedrijven lid van dit ondernemerscollectief.

Uitgangspunt is dat de herinrichting mede een verantwoordelijkheid is van de ondernemers en niet beperkt moet worden tot een opwaardering van de openbare ruimte door de gemeente.

Het komende jaar wordt het ruimtelijk proces Mooiere Drachtstervaart verder opgepakt en wordt een ondernemersfonds opgezet.

Drachten als geografisch middelpunt van het Noorden

Bedrijventerreinen

Een groot deel van de werkgelegenheid (40%) in Drachten wordt gerealiseerd door bedrijven gevestigd op de bedrijventerreinen. Daarmee is er een economisch belang om voldoende strategische voorraad bedrijventerrein aan te houden. Door de hoogconjunctuur neemt de bouwactiviteit op bedrijventerreinen en de uitgifte van kavels toe. De provincie heeft aangegeven dat in de regio ZuidOostFriesland (ZOF) door de gemeenten onderling afspraken gemaakt moeten worden over de deprogrammering van bedrijventerreinen. De provincie heeft in 2018 een onderzoek laten doen in deze regio naar het kwalitatieve aanbod van en vraag naar bedrijventerreinen. De bedoeling van het onderzoek is dat het de gemeenten helpt om onderling afspraken te maken. In 2019 zullen de afspraken tussen de regio en de provincie er moeten liggen.

Transformatie verouderde bedrijventerreinen/Streekagenda

Er is een structurele mismatch tussen vraag naar en aanbod van verouderde bedrijfsterreinen. Transformatie van verouderde bedrijventerreinen en specifieke bedrijfsterreinen is door de regionale overheden als oplossing genoemd. Tegelijkertijd is geconstateerd (rapport STEC) dat transformatie nauwelijks plaatsvindt omdat het een complex en kostbaar proces betreft. Bovendien zijn naast de overheid ook andere partijen sturend. Transformatie van verouderde bedrijventerreinen dient daarom in regionaal verband opgepakt te worden. Binnen de streekagenda is een opdracht uitgezet om de haalbaarheid hiervan te onderzoeken. Bij transformatie gaat het niet alleen om een andere functie te realiseren, maar kan het ook gaan om sloop en nieuwbouw zonder functiewijziging. Ook de financiële haalbaarheid maakt deel uit van het onderzoek.

In 2019 worden de oplossingsrichtingen vertaald in een aanpak voor drie pilotprojecten in de regio.

Snel internet

Het college en de raad omarmen het idee om alle burgers te voorzien van snel internet. Er wordt ingezet op realisatie van het plan van de provincie om aansluitingen voor snel internet te realiseren. Vanaf eind 2018 kan Kabel Noord beginnen met aansluitingen in de witte gebieden in Fryslân.

Regionale samenwerking

De samenwerking in F4-verband (gemeenten Leeuwarden, Smallerland, Heerenveen en Súdwest-Fryslân) wordt gecontinueerd. De vier economische thema's acquisitie en branding, financiering en subsidies, innovatie en vestigingsklimaat vormden in 2018 de basis voor de samenwerking.

Een mooi resultaat is de totstandkoming van het gezamenlijke convenant 'vestigen in Friesland' waarin de acquisitie van bedrijven van buiten Fryslân is vormgegeven. Voor het jaar 2019 zal nagegaan worden of er nog thema's worden toegevoegd. Specifieke projecten die in ieder geval in 2019 worden gecontinueerd zijn gezamenlijke acquisitie, Frisian Ports, Innovatieplatform Fryslân, Dairy Valley.

Starters

Ondersteuning aan startende ondernemers wordt middels een training op het gemeentehuis aangeboden. De training duurt 3 maanden. Gedurende deze periode krijgen de cursisten ondersteuning van een instituut.

Arbeidsmarkt en onderwijs: samenwerking O3

In de afgelopen jaren is de Gemeente Smallingerland actief geweest op het verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs, overheid en ondernemers (O3). Deze samenwerking heeft 2 doelen namelijk:

- a. een groter aanbod van passend opgeleide medewerkers voor de bedrijven in Smallingerland; en
- b. een groter aanbod van passende functies voor de werkzoekenden in Smallingerland.

Binnen de O3-samenwerking zagen wij onze rol vooral secundair als faciliterend en procesbegeleidend, waarbij we hoofdzakelijk reageerden op vragen die vanuit 'het veld' kwamen. Die rol past ons goed, maar we hebben in de afgelopen jaren ook geconstateerd dat daarmee niet alle (voor ons) belangrijke onderwerpen voldoende worden belicht. Daarom heeft het college besloten om hierin als gemeente de komende jaren een actievere rol te pakken, zelf activiteiten en initiatieven te ontwikkelen en een gemeentelijke trekker aan te stellen. Om deze rol goed te kunnen vervullen hebben we in totaal € 220.000 nodig aan extra middelen, naast de reservering die we nog hebben van het vorige O3-project. Deze hebben we opgenomen in het voorliggende Beleidsplan.

Centrum: doorontwikkeling winkeliersvereniging

In het centrum zijn de afgelopen jaren veel ontwikkelingen geweest. Samen met de centrumondernemers zoeken we naar nieuwe vormen van samenwerking. We verwachten hier bij u op terug te komen in 2019.

Financiën

Budget (in €)			
	Rekening 2017	Begroting 2018	(- = nadeel) Begroting 2019
Baten	249.908	169.090	422.390
Lasten	-2.410.984	-5.316.597	-5.875.290
Saldo voor resultaatbestemming	-2.161.076	-5.147.507	-5.452.900

Onttrekking algemene reserve	1.363.860	6.617.830	4.663.350
Onttrekking bestemmingsreserve	5.177.646	4.087.147	0
Toevoeging algemene reserve	0	-6.026.300	0
Toevoeging bestemmingreserve	0	0	0
Saldo na resultaatbestemming	4.380.430	-468.830	-789.550

Nieuw beleid

	Bedragen x € 1.000 (- = nadeel)				
	2019	2020	2021	2022	Totaal

In eerdere beleidsplannen beschikbaar gestelde middelen

Structureel:					
Gebiedsvisie Hegewaren en Vaarweg	-75				-75
Financiering mastertrack Smart Factories	-53				-53
Beheer en onderhoud kapitaalgoederen	-43				-43
Subtotaal nieuw – structureel	-171				-171
Samenwerking O3	-110	-110			-220
Beheer en onderhoud kapitaalgoederen	-83		-36		-119
Subtotaal nieuw – eenmalig	-193	-110	-36		-339

Doorgeschoven middelen

Innovatiecluster fase 3 (REP-middelen)	-2.471				-2.471
Restant middelen centrumplannen	-2.000				-2.000
Subtotaal doorgeschoven middelen	-4.471				-4.471

Taakvelden

Economische ontwikkeling
Fysieke bedrijfsinfrastructuur
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
Economische promotie

3.6 Programma Onderwijs

Doelstelling

De gemeente heeft de regiefunctie in de afstemming tussen onderwijs en andere functies binnen het jeugdbeleid. Doel is het bieden van optimale ontwikkelingskansen voor de Smallingerlandse jeugd. Hier wordt samen met het onderwijsveld en andere instellingen vorm en inhoud aan gegeven.

Daarnaast richt de gemeente zich primair op de wettelijke taken: de leerplicht, het RMC, het leerlingenvervoer, de voorschoolse educatie, de schakelklassen en de huisvesting van primair, speciaal en voortgezet onderwijs. Goede onderwijshuisvesting houdt prioriteit.

Verbonden partijen

Naam	Wat doet deze organisatie?
Niet van toepassing	-

Indicatoren / Kengetallen

Schoolgaande leerlingen in Smallingerland			
	Realisatie 2015/2016	Realisatie 2016/2017	Prognose 2017/2018
Primair onderwijs	5.187	5.100	5.000
Expertisecentra	825	750	700
Voortgezet onderwijs	5.377	5.300	5.250
Totaal	11.389	11.150	10.950

Deelname leerlingenvervoer			
	Realisatie 2015/2016	Realisatie 2016/2017	Prognose 2017/2018
Aantal leerlingen	277	276	257

Verzuimmeldingen leer-en kwalificatie Smallingerland (wettelijk, luxe en overig verzuim)			
	Realisatie 2015/2016	Realisatie 2016/2017	Prognose 2017/2018
Basisonderwijs (incl. sbo)	5	13	19
Voortgezet onderwijs	257	389	273
Speciaal onderwijs (<12 jaar)	0	0	0
Voortgezet speciaal onderwijs (<12 jaar)	42	30	23
Middelbaar beroepsonderwijs	89	126	124

Overzicht voortijdige schoolverlaters Smallingerland*			
	Realisatie 2015/2016	Realisatie 2016/2017	Prognose 2017/2018
Totaal voortijdig schoolverlaters	466	435	415
Resultaat uitgestroomde jongeren	266	201	196
Herplaatst naar onderwijs	63	74	77
Herplaatst naar werk	40	31	24
Uitstroom overig	163	99	95
Status niet uitgestroomde jongeren	200	231	219
In bemiddeling	32	41	53
Aan het werk	64	58	70
Bijstand / WAJONG	73	59	61
18+ zonder verblijfsstatus	10	39	2
Overige status (hulpverlening, detentie)	21	34	33

Verplichte beleidsindicatoren (bron: www.waarstaatjegemeente.nl)

Indicator	Periode	Waarde	Eenheid	Beschrijving	Bron
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	2016	1,8	%	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs
Absoluut verzuim	2017	3,93	per 1.000 leerlingen	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.	Ingrado
Relatief verzuim	2017	50,8	per 1.000 leerlingen	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.	Ingrado

Onderwijshuisvesting

Binnen onderwijshuisvesting zijn de afgelopen jaren belangrijke stappen gezet, op weg naar een goed en gezond gebouwenbestand.

Op dit moment zijn nog een aantal grotere en kleinere projecten in de planning.

Daarmee is Smallingerland hard op weg een gemeente te worden waar de primaire huisvestingsbehoefte op een goed niveau invulling heeft gekregen. Het voortgezet onderwijs is – na oplevering van het nieuwe Gomarus en de vernieuwing van de ISK – op orde. Binnen het primair onderwijs is de opgave te overzien. Voor het speciaal onderwijs wordt de grote slag geslagen met de geplande nieuwbouw voor Samen Kansrijk!.

Een nieuwe uitdaging: duurzaamheid

Hoewel wij als Smallingerland duurzaamheid hoog in het vaandel hebben staan, zijn onze scholen bij lange na niet energieneutraal. Ongetwijfeld zal de nieuwe klimaatwet invloed hebben op de eisen die wij moeten gaan stellen aan nieuwe scholen, maar zal ook de opgave om bestaande gebouwen zo mogelijk energieneutraal te maken op ons af komen. Gelukkig is daar door ons de laatste jaren reeds op voorgesorteerd. De school in Rottevalle en het Gomarus college zijn al uitgevoerd als bijna energieneutraal gebouw. De school in Opeinde is zelfs een gebouw met Nul op de Meter. De scholen die nu in de planning zijn worden uiteraard ook op die wijze uitgevoerd.

Die uitdaging komt in een moeilijke tijd op ons af. De bouwkosten stijgen tegen de klippen op. De VNG verhoogt de normbedragen voor nieuwbouw met meer dan 40% en de kosten stijgen nog sneller dan de normbedragen omhoog gaan. Wij zijn blij dat wij de stijging met 40% al hebben meegenomen in onze eerdere ramingen, vooruitlopend op het advies van de VNG. In dit Beleidsplan worden hier aanvullende middelen voor gereserveerd (€ 182.000). Of dat genoeg zal zijn? Er zijn velen die dat betwijfelen. En daar is reden voor. De andere kant is, de huidige overspannen markt moet op enig moment weer in evenwicht komen. Wij zullen later in deze tekst aangeven hoe wij denken de opgave aan te kunnen vliegen.

Wat gaan we doen in 2019?

Het IKC in Opeinde is eind 2018 opgeleverd. We hebben dan een Nul op de Meter school in een gebouw dat we – heel duurzaam – handhaven maar op alle fronten verbeteren en vernieuwen. Wij zijn er trots op dat ook het schoolbestuur substantieel bijdraagt aan de investering vanuit de besparing op de kosten voor energie.

In navolging van Opeinde gaan we aan de slag met de nieuwbouw in Oudega. Een nieuwbouw die complexer en groter wordt dan eerder gedacht, omdat de gelegenheid tevens wordt aangegrepen om de omgeving een upgrade te geven. De totale investeringskosten voor de openbare ruimte zijn geraamd op € 641.000, dit brengt een kapitaallast van € 19.000 met zich mee (verwerkt in het programma Volkshuisvesting).

In Drachten zelf zal de Parel een nieuw gebouw krijgen. De verwachting is dat in 2019 kan worden begonnen met de bouw.

In Drachtstercompagnie willen we het programma voor de nieuwbouw van de fusieschool op gang brengen. Daar gaan we een drieslag maken van school, dorps huis en sport in een nieuwe accommodatie. Zo leveren we ook een bijdrage aan de leefbaarheid van het dorp door een ontmoetingscentrum te realiseren.

Tenslotte is er de verdere voorbereiding van Samen Kansrijk!. Hier realiseren we nieuwbouw voor alle speciaal onderwijs voor kinderen van 4 tot 12 jaar. Dit is een uniek project waarin scholen samenwerken, fuseren binnen het speciaal onderwijs, maar ook over de grens van het project heen een relatie met de reguliere scholen aangaan om meer dan nu kinderen te huisvesten. Om ook de 2^e fase uit te voeren is bij nieuw beleid structureel € 175.000 gereserveerd. Dit maakt de investering in de nieuwbouw van de school van € 5 miljoen mogelijk. Op het programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing wordt structureel € 36.000 gereserveerd voor de infrastructuur rond dit project.

En in de planning zit nog meer. In 2022 moet VSO De Zwaai aan de Splitting nieuwbouw krijgen.

Nieuwe uitdagingen waarvoor nog geen middelen zijn gereserveerd betreffen de Lukas, de Eben Haezer en de scholen in de Swetten. Het zal de komende jaren een uitdaging zijn om voor die scholen de middelen te vinden om ook hen adequaat te kunnen huisvesten.

Financiën

Vanwege de marktontwikkelingen zijn de kostenramingen bijgesteld op basis van een normbedrag van gemiddeld € 2.000 de m². Als gevolg van deze kostenontwikkelingen zijn de investeringsbedragen van de plannen tot en met 2022 verhoogd met € 7,6 miljoen. Om de structureel hogere lasten van deze bijstelling op te vangen is € 182.000 als nieuw beleid gereserveerd. Hiernaast is voor de uitvoering van Samen Kansrijk! 2e fase als nieuw beleid structureel € 175.000 gereserveerd.

Op basis van de beschikbare middelen worden de volgende projecten uit het meerjarig onderwijshuisvestingplan uitgevoerd:

	Bedrag	Jaar
1. Oudega	€ 2.400.000	2019
2. Drachtstercompagnie	3.500.000	2020
3. Parel	4.200.000	2019
4. Samen Kansrijk! Fase 1	13.500.000	2020
5. Samen Kansrijk! Fase 2	5.000.000	2020
6. Zwaai	5.200.000	2022
Totaal	€ 33.800.000	

De kosten voor onderwijshuisvesting zijn de eerste jaren hoger dan het beschikbare budget. Dit tekort wordt jaarlijks kleiner door teruglopende kapitaallasten. In 2028 is weer sprake van een sluitende exploitatie. Zelfs met de € 182.000 extra structurele middelen komen we nog steeds tekort, maar die tekorten kunnen we dekken uit de Reserve Onderwijshuisvesting. Die heeft tegen die tijd nog een omvang van € 1 miljoen. Dit bedrag kan worden gezien als een buffer voor onvoorziene kosten en vrije investeringsruimte.

Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

Als gemeente ontvangen wij jaarlijks een specifieke uitkering voor gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (goab-middelen).

Met ingang van 2019 veranderen de criteria op basis waarvan deze middelen worden toegewezen.

Voor onze gemeente betekent dat dat het budget stijgt van € 543.000 (2018) naar € 1.266.000 in 2020. 2019 is een overgangsjaar met een budget van € 936.000. De stijging van het budget gaat samen met een uitbreiding van de gemeentelijke opdracht.

Op basis van de nieuwe situatie stellen we een VVE-beleidsplan op. Hoofddoelstelling van dit beleidsplan is dat elk kind in Smallingerland, dat een (risico op) taalachterstand heeft, de extra ondersteuning krijgt die het nodig heeft.

De inzet van de VVE-oudercoördinator houden we ook de komende jaren in stand. De VVE-oudercoördinator is de link tussen het consultatiebureau en de peuteropvang en zorgt er bijvoorbeeld voor dat ouders (en kinderen) niet verdwalen en verzanden in administratieve taken en aanmeldprocedures.

In 2019 gaan we ook verder met programma de Bibliotheek op School (dBoS). Het programma stimuleert (voor)lezen en ontwikkeling van leesbeleid op scholen.

Met ingang van 2019 starten we met een gemeentebrede aanmeldprocedure. Dat wil zeggen dat de aanmelding op alle scholen gelijk is en dat voorschoolse voorzieningen (peuteropvang en kinderopvang) allemaal gebruik maken van hetzelfde overdrachtsformulier. Dit is een stap richting een gemeentebrede doorgaande ontwikkelingslijn. Kinderen met zorg of achterstand worden altijd tijdig overgedragen, zodat scholen de mogelijkheid hebben om hier op te anticiperen.

Voortgang omvormingsplan peuterspeelzalen

Vanaf 2018 zijn peuteropvang en kinderopvang geharmoniseerd, dat wil zeggen dat de wettelijke kwaliteitseisen en financieringsstructuur nu gelijk zijn. De gemeente is nog verantwoordelijk voor het organiseren van een aanbod voor ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Om voor subsidie voor peuteropvang en/of VVE in aanmerking te komen, wordt de kwaliteit van de opvang getoetst door de GGD. De verordening blijft de komende jaren van kracht, jaarlijks kunnen de uitvoeringsregels worden aangepast door het college.

Door wijzigingen in het VVE beleid, is de verwachting dat ook het beleid voor peuteropvang aangepast zal worden.

Voorschoolse voorziening peuters

Via het Gemeentefonds ontvangen we vanaf 2016 een decentralisatie-uitkering die moet worden ingezet voor het (financieel) mogelijk maken van het gebruik van voorschoolse voorzieningen door alle peuters. In eerste instantie zouden we in de periode 2016-2021 in jaarlijkse stappen van € 37.000 groeien naar een budget van € 222.000. Na monitoring in 2017 door SZW en de VNG blijkt dat het aantal peuters dat hiervoor in aanmerking komt kleiner is dan waar in eerste instantie van werd uitgegaan. In de Septembercirculaire 2018 heeft het Rijk de jaarlijkse verhoging van deze decentralisatie-uitkering vanaf 2019 stopgezet. Voor Smallingerland betekent dit dat we € 111.000 per jaar ontvangen om het bereik van peuters dat naar een voorschoolse voorziening gaat te verhogen. Per 1 januari 2019 starten we met de uitvoering van het actieplan om dit te bereiken.

Laaggeletterdheid

Het aantal inwoners in onze gemeente dat moeite heeft met lezen, schrijven en digitale vaardigheden is aanzienlijk; naar schatting ruim 16% (16 jaar en ouder).

In 2019 schrijven we een nieuw Plan van Aanpak Laaggeletterdheid. Moeite met lezen, schrijven en/of digitale vaardigheden heeft vaak een ingrijpende impact op een leven, en maakt het lastig om zelfstandig op de been te blijven.

De aanpak van laaggeletterdheid is niet eenvoudig; met name voor autochtone laaggeletterden rust er nog steeds een groot taboe op dit thema. Dat maakt het complex om ze a) te vinden en b) de problematiek te bespreken.

In de afgelopen jaren hebben we al stevig ingezet op de aanpak van laaggeletterdheid en wij worden in Noord-Nederland nog steeds gezien als een gemeente die hierin voorop loopt.

De eerste stap van de aanpak is steeds weer 'bewustwording'. Het blijft voor 'geletterden' ongelooflijk ingewikkeld om te begrijpen waar iemand tegenaan loopt die veel moeite heeft met lezen, schrijven en digitale vaardigheden. We blijven dus inzetten op het vergroten van de bewustwording en het doorbreken van het taboe.

Daarnaast willen we in 2019 de basis van onze aanpak verstevigen. De Bibliotheek is al jarenlang een kernpartner in de aanpak van laaggeletterdheid. Het zou mooi zijn wanneer we er in slagen om ook onze welzijnsinstelling (MOS) te binden als kernpartner. Daarnaast hebben we in de afgelopen jaren een netwerk gevormd van partijen waarmee we samenwerken; vrijwilligersorganisaties, kerken, woningbouwcorporaties, scholen, etc. Dit netwerk onderhouden we en breiden we uit. De aanjager laaggeletterdheid (in dienst bij de Bibliotheek) heeft daar een belangrijke rol in.

Voor de doelgroep ouderen werken we samen met Sûnenz, Stichting AanZet en de ouderenbonden om in de wijken en dorpen cursussen aan te bieden in het gebruik van tablets (I-pad) en internetbankieren. De jongeren van Stichting AanZet begeleiden de ouderen hierbij. De cursus Wijzer op P@d levert ook een belangrijke bijdrage aan de digitale vaardigheden om mee te (blijven) doen.

Leerlingenvervoer

Het samenwerkingsverband passend onderwijs voor voortgezet onderwijs en het samenwerkingsverband passend onderwijs voor primair onderwijs zijn bezig om passend onderwijs voor leerlingen met een specifieke (onderwijs-)ondersteuningsbehoefte regionaal te spreiden. Een voorbeeld daarvan in het voortgezet onderwijs is het Matrixlyceum in Drachten. Het primair onderwijs gaat zich richten op regionale expertise voor leerlingen met o.a. hoogbegaafdheid. Er ontstaat meer passend onderwijsaanbod dichterbij en dit zal een gunstig effect hebben op de omvang van het leerlingenvervoer. In welke omvang is nu nog niet aan te geven.

RMC / leerplicht / kwalificatieplicht

Onze reguliere werkzaamheden bestaan uit het uitvoeren van de Leerplichtwet en het voorkomen van voortijdig schoolverlaten zonder startkwalificatie. Wanneer jongeren toch uitvallen zonder startkwalificatie, begeleiden wij ze terug richting onderwijs of een ander passend traject richting arbeid, dagbesteding of passende ondersteuning. Naast deze reguliere taken benoemen wij twee aandachtsgebieden voor 2019 e.v.:

1. Aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt

Vanaf 1 januari 2019 gaat de wettelijke taak in voor de jongeren in een kwetsbare positie. Wij krijgen dan de wettelijke opdracht om o.a. jongeren die het (voortgezet) speciaal onderwijs verlaten, te monitoren. Bij de overstap naar arbeid of (arbeidsmatige) dagbesteding hebben wij samen met onderwijs, sociale zaken en gebiedsteams de opdracht om voor een soepele overgang te zorgen. Dit vraagt een nauwere samenwerking tussen het onderwijs, RMC en de gemeenten.

Het komende jaar zetten we extra in op:

- Project Take the next step: overstapcoaches bemiddelen bij een overstap. Deze zijn werkzaam vanuit het regionaal programma 2017-2020;
- Nieuw: pilot om gediplomeerde jongeren van mbo 1 en 2 te begeleiden op de arbeidsmarkt tot 2 jaar na het verlaten van de school. Dit n.a.v de motie Kwint die in de Tweede Kamer is aangenomen. Het is de bedoeling om een pilot te starten in samenwerking met het Nordwin College;
- Project Sterker door scholing: dit project richt zich op voortijdig schoolverlaters die al gedurende een tijd werkzaam zijn, dan wel bij een reguliere werkgever dan wel via de uitzendbranche. Doel van dit project is om jongeren duurzaam sterker op de arbeidsmarkt te zetten door ze begeleiden bij scholing. Scholing kan in dit project meer zijn dan regulier onderwijs: van een certificaat VCA, een cursus Engels tot een complete BBL-opleiding (beroepsbegeleidende leerweg).

2. Mogelijkheden nieuwkomers

In onze regio zijn twee AZC's gevestigd, waar ook minderjarige nieuwkomers verblijven. Er heerst (zowel binnen het onderwijs, de gebiedsteams als de collega's leerplicht & RMC) onduidelijkheid over de mogelijkheden en verantwoordelijkheden op gebied van lichte ondersteuning, zorg, huisvesting e.d. Dit komt mede doordat er vanuit verschillende wetten/beleidsvelden verantwoordelijkheden liggen voor deze groep én er meerdere partijen naast de gemeente een belangrijke rol spelen. Het komende jaar laten wij een onderzoek uitvoeren dat inzichtelijk maakt welke mogelijkheden en verantwoordelijkheden er voor de verschillende type jongeren zijn. Hiermee komen we tegemoet aan een vraag uit het veld.

Financiën

Budget (in €)			
	Rekening 2017	Begroting 2018	(- = nadeel) Begroting 2019
Baten	2.272.005	2.129.840	1.743.680
Lasten	-10.821.631	-11.483.957	-10.419.830
Saldo voor resultaatbestemming	-8.549.626	-9.354.117	-8.676.150
Onttrekking algemene reserve	289.690	0	0
Onttrekking bestemmingsreserve	1.048.830	933.267	0
Toevoeging algemene reserve	0	0	0
Toevoeging bestemmingsreserve	0	0	0
Saldo na resultaatbestemming	-7.211.106	-8.420.850	-8.676.150

Nieuw beleid					
	2019	2020	2021	2022	Totaal
					Bedragen x € 1.000 (- = nadeel)

Nieuw in dit Beleidsplan

Structureel:					
Onderwijshuisvesting kostenstijgingen		-182			-182
Samen Kansrijk! 2 ^e fase		-175			-175
Subtotaal nieuw - structureel		-357			-357

Taakvelden

Onderwijshuisvesting
Onderwijsbeleid en leerlingzaken

3.7 Programma Sport, cultuur en recreatie

Doelstelling

Sport- en beweging hebben wij hoog in het vaandel staan. We willen beter scoren dan het Friese gemiddelde.

Smallingerland onderscheidt zich op het terrein van de cultuur. Het bevorderen van het culturele klimaat is één van de speerpunten. In de cultuurnota is ingezet op zeven ambities in het kader van verbinden en ontwikkelen. We willen dat er spannende en waardevolle verbindingen worden gemaakt tussen de diverse culturele disciplines onderling én tussen de cultuursector en andere sectoren zoals zorg, sport/bewegen, toerisme, bedrijfsleven en onderwijs.

Het collegeprogramma zet in op kansen voor werk in de sector recreatie en toerisme en zet steviger in op (water)recreatie en toerisme. Als het gaat om het promoten van het recreatief en toeristisch product wordt nauw samengewerkt met de provinciaal uitgerolde organisatie en aanpak.

Verbonden partijen

Naam	Wat doet deze organisatie?
Recreatieschap voor het Friese Waterland Marrekrite	Beheer en onderhoud van aanlegvoorzieningen in het buitengebied

Indicatoren / Kengetallen

Sport: Beweeg je mee?			
	Realisatie 2017	Prognose 2018*	Prognose 2019*
% dat aan de beweegnorm (NNGB) voldoet (doel > Friese gemiddelde)**			
4-12 jaar	43%	>43%	>43%
12-18 jaar	19%	>17%	>17%
19-64 jaar	65%	>65%	>65%
>65 jaar	65%	>65%	>65%
% inactieven (doel < Friese gemiddelde) **			
4-12 jaar	15%	<11%	<11%
12-18 jaar	19%	<12%	<12%
19-64 jaar	10%	<7%	<7%
>65 jaar	9%	<10%	<10%
% sportdeelname (doel > Friese gemiddelde) **			
4-12 jaar	94%	>94%	>94%
12-18 jaar	72%	>72%	>72%
19-64 jaar	62%	>62%	>62%
>65 jaar	40%	>40%	>40%
Aantal leden bij sportverenigingen (doel > Friese gemiddelde) ***		2018*	2018*
16 jaar en ouder	61%	>58%	>58%

* Prognose is gebaseerd op het laatst gemeten Friese gemiddelde

** Bron: Gezondheidsmonitor GGD Fryslân (verschijnt 1x per 4 jaar)

*** Bron: Wijkatlas / Bewonersenquête (verschijnt 1x per 2 jaar)

Bezettingsgraad/uren binnensportaccomodaties			
	Realisatie 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Uren onderwijs	8.349	8.000	8.000
Uren sport	6.304	5.500	5.500

Zwembad De Welle			
	Realisatie 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Openstelling zwembad in uren	3.846	3.825	3.825
Bezoekers recreatief zwemmen	142.154	150.000	150.000
Verenigingszwemmen in uren	2.507	3.000	3.000
Bezoekers doelgroep zwemmen	nb	17.500	17.500
% jeugd na groep 4 met zwemdiploma A (doel is ≥ 80%)*	85%	85%	85%

* % gebaseerd op deelnemende groepen schoolzwemmen. Onderwijs kiest zelf of ze gebruik maken van het schoolzwemmen

Bezoekers culturele evenementen			
	Realisatie 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Aantal zondagen	2	2	2
Aantal producenten	2	2	2
Aantal bezoekers	36.500	40.000	40.000

Bezoekers / leden			
	Realisatie 2016/2017	Prognose 2017/2018	Prognose 2018/2019
De Lawei (eigen voorstellingen)	64.183	75.000	65.000
De Lawei (bezoekers film)	5.800	6.500	7.000
Bibliotheek	14.608	14.500	14.500
Museum (incl. Museum A7)	30.000	30.000	25.000
Iduna (in eigen huis)	22.372	26.000	26.000

Verplichte beleidsindicatoren (bron: www.waarstaatjegemeente.nl)					
Indicator	Periode	Waarde	Eenheid	Beschrijving	Bron
% Niet-wekelijkse sporters	2016	53,9	%	Percentage niet-wekelijks sporters.	Gezondheids-enquête (CBS, RIVM)

SPORT

Groot onderhoud en vervanging buitensportvoorzieningen

De in 2018 gereserveerde middelen voor onderhoud aan de kunstgrasvelden bij Drachtster Boys (€ 30.000) en vervanging van het korfbalveld in De Veenhoop (€ 90.000) zijn doorgeschoven naar 2019. De korfbalbond heeft de veldgrootte voor korfbal aangepast in kleinere (wedstrijd)velden. Samen met de korfbalclub wordt onderzocht wat wenselijk en realistisch is.

De voor 2020 eenmalig gereserveerde bedragen voor de vervanging van het kunstgrasveld voor de korfbal in Rottevalle en de renovatie van de Atletiekbaan (totaal € 410.000) zijn omgezet in structurele reserveringen (€ 45.000). Deze grotere investeringen moeten nu worden geactiveerd en afgeschreven.

Voor onderhoud en reparatie van kunstgras voor VV ONT en KV Quick is in 2021 eenmalig € 30.000 gereserveerd.

In 2022 is een investering van € 505.000 gepland voor de vervanging van anderhalf kunstgrasveld bij Drachtster Boys. De kapitaallasten hiervan zijn € 55.000.

Wanneer deze twee velden worden voorzien van EPDM rubber betekent dit een extra investering van € 105.000, en daarmee extra kapitaallasten van € 12.000. De keuze hiervoor is een afweging in dit Beleidsplan.

Verder hebben we in dit Beleidsplan in jaarschijf 2019 de eenmalige lasten voor het verharde van de opstapplaats, € 17.000, bij wielerved Drachten ter afweging meegenomen. De wielerved heeft momenteel geen verharde opstapplaats en het omliggende gras is zeer drassig. Hierdoor lopen deelnemers en toeschouwers over de wielerved bij evenementen. Dit leidt tot onveilige situaties die we graag willen voorkomen.

Zwembad De Welle

De gemeenteraad heeft in mei 2017 besloten tot verdere planvorming van het nieuwe zwembad in Drachten. Dit nieuwe zwembad moet het huidige zwembad De Welle vervangen. De raad heeft in haar besluit aangegeven de ambitie van het college te ondersteunen om te gaan voor de meest optimale variant voor het zwembad. Hierbij speelt duurzaamheid ook een belangrijke rol. In eerdere beleidsplannen is hiervoor, rekening houdend met een provinciale bijdrage van € 10 miljoen een structureel bedrag van € 391.000 gereserveerd. Dit komt bovenop de bestaande beschikbare middelen voor een (nieuw) zwembad van ruim € 1 miljoen.

Teneinde een definitief overzicht van varianten met bijbehorend voorstel aan de gemeenteraad te kunnen voorleggen, vindt momenteel een actualisatie van eerdere uitwerkingen plaats. Met name geldt dit voor de punten ruimtestaat, de raming van de investeringskosten, de bezoek- en exploitatieprognose. Daarnaast is de locatie onderwerp van onderzoek. Op hoofdlijnen worden de mogelijkheden en consequenties van een energieneutraal gebouw in beeld gebracht. De uitwerking van de plannen wordt begin 2019 aan de raad voorgelegd.

Sporthal de Drait

De nieuwbouw van sporthal de Drait stond voor 2019/2020 op de planning. Er is afgesproken dat voorafgaande aan de planvorming nogmaals wordt gekeken naar een alternatieve locatie. Het kost meer tijd om een kwalitatief en goed onderbouwd ruimtelijk onderzoek te doen. Dit onderzoek wordt eind 2018 afgerond. Daardoor schuift de nieuwbouw van sporthal de Drait en de daarvoor gereserveerde middelen (eenmalig € 150.000 en structureel € 137.000) een jaar op.

Wijziging BTW-sportvrijstelling

De BTW-sportvrijstelling wordt met ingang van 2019 gewijzigd (zie ook paragraaf 2.4). De wijziging van de sportvrijstelling heeft met name gevolgen voor de aftrek van btw bij het onderhoud van en investeringen in sportaccommodaties. De gemeente kan dan de kostenverhogende btw niet meer aftrekken. Met name bij de nieuwbouw van het zwembad en de sporthal De Drait levert dit een financieel risico op. Op dit moment wordt verkend in hoeverre dit risico gecompenseerd kan worden middels een regeling van het Rijk, danwel op een andere manier beperkt kan worden.

Sportbeleid en Sportbedrijf

In 2018 is gestart met de uitvoering van de sportnota "Beweeg je mee?" 2018-2021. Nieuw is dat de Coaches Sport & Bewegen naast de inzet voor sport en onderwijs, meer ingezet worden in de wijk, waarbij aangesloten wordt op het uitvoeringsprogramma Gezond in ... Smallerland (GIDS) van het gemeentelijke gezondheidsbeleid. Het sportstimuleringsprogramma wordt gekoppeld aan de hoofddoelstellingen van de sportnota "Beweeg je mee?":

- Verhogen percentage dat voldoet aan de beweegnorm (NNGB);
- Verminderen percentage inactieven;
- Verhogen van de sportdeelname en het aantal leden bij sportverenigingen.

CULTUUR

Cultuurbeleid

Onze ambities zijn verwoord in de Cultuurnota 2016 – 2019; Leven met Cultuur; Libje mei Kultuer. Deze ambities ontwikkelen we met partijen uit het (amateur) kunstenveld, maatschappelijke veld en het bedrijfsleven. Onze werkwijze hierin is 'ontmoeten, verbinden en ontwikkelen'. In 2019 gaan we verder met het realiseren van deze ambities.

Identiteit van Smallingerland

Het doel is om de identiteit van Smallingerland zichtbaar en voelbaar te laten zijn in de openbare ruimte. Cultuurbeleid heeft met onze identiteit te maken. Mensen in Smallingerland moeten zich herkennen en binding hebben met de plek waar ze wonen. Kunst en culturele projecten kunnen hier aan bijdragen.

Er wordt in 2019 verder gewerkt aan de uitvoering van vier kunstwerken (stadsmarkeringen) in de openbare ruimte om de identiteit van Smallingerland te versterken, met Drachten als een creatieve, innovatieve cultuurstad met lef. In totaal gaat het om bijna € 0,8 miljoen waarvan € 0,4 miljoen gedekt uit de investeringsagenda en de rest uit fondsen en sponsoring.

Ook wordt er verder gewerkt aan de uitvoering van kunst in het stegenproject. Hiermee willen we het centrum van Drachten aantrekkelijker maken voor het publiek.

Cultuureducatie

De Lawei is vanaf 2017 gestart met het ontwikkelen van een doorgaande leerlijn voor het basis en voortgezet onderwijs. Dit wordt in 2019 verder ontwikkeld.

Wij zullen culturele instellingen, naast De Lawei, zoals de Bibliotheek, Museum Dr8888 en Poppodium Iduna stimuleren om vernieuwende programma's op het gebied van cultuureducatie te ontwikkelen voor verschillende doelgroepen die bereikbaar en betaalbaar voor alle mensen in Smallingerland zijn en mede de zichtbaarheid van de instellingen vergroot. Afspraken hieromtrent worden gemaakt middels jaarlijkse prestatieafspraken. Daarnaast doen we mee aan het nieuwe provinciale Kekprogramma. KEK staat voor 'Kultuuredukaasje mei kwaliteit', de kwaliteitsimpuls die het primair onderwijs in Friesland krijgt op het gebied van cultuureducatie.

Ook in 2019 ondersteunen wij –financieel- initiatieven van scholen, amateurkunstverenigingen in het kader van cultuureducatie. Daarbij kan gedacht worden aan musicals, muziekprojecten met de plaatselijke muziekverenigingen, enzovoort.

Talentontwikkeling

Wij zullen talentontwikkelingsprogramma's aanjagen bij de culturele instellingen. Hierover worden prestatieafspraken gemaakt met onze culturele instellingen.

Cultuurparticipatie

Het doel is om bij te dragen aan een sprankelend, spraakmakend cultuurprogramma in Smallingerland en hiermee meer zoveel mensen in Smallingerland actief of passief uit te nodigen deel te nemen aan kunst en cultuur. Ook willen we graag nieuwe publieksgroepen bereiken.

We subsidiëren culturele instellingen De Lawei, Poppodium Iduna, Bibliotheek en Museum Dr8888 en een aantal projecten structureel om dit cultuurprogramma neer te zetten. Daarnaast is er ruimte voor bestaande en nieuwe initiatieven op het gebied van amateurkunst en cultuur.

In 2019 initiëren wij netwerkbijeenkomsten voor amateurkunst verenigingen op het gebied van muziek, toneel, dans en beeldende kunst.

Doel van deze bijeenkomsten is een inventarisatie van huidige ontwikkelingen en uitwisselen van ervaringen en uitdagingen van het amateurkunstenveld. Ander belangrijk doel is het stimuleren van samenwerking en het van elkaar leren, professionalisering en het bij elkaar brengen van talenten binnen het amateurveld.

In 2018 is het "Woodlandart" geïnitieerd en uitgevoerd. Een project waarbij dorpsbewoners, gemeentebreed, samen onder leiding van een kunstenaar, tijdelijke kunstwerken van natuurlijk materiaal hebben gemaakt in de openbare ruimte. In 2019 willen we de dorpen opnieuw stimuleren en ondersteunen in het opzetten van een vergelijkbaar participatie project, dat bij kan dragen aan verbetering van de sociale cohesie.

In combinatie met de wijkatlas wordt een nulmeting uitgevoerd die zichtbaar maakt hoeveel mensen participeren in cultuur in Smallingerland. Op basis van deze nulmeting kunnen we de komende jaren de participatiegraad monitoren.

Kunst en ouderen

In het kader van vergrijzing in Friesland, willen we meer ouderen stimuleren deel te nemen aan culturele projecten. Bijvoorbeeld met artist in residence projecten in dorpen of wijken. We willen samenwerking stimuleren tussen zorg en culturele instellingen, waarbij kunst als middel wordt ingezet om verhalen te delen en mensen met elkaar te verbinden.

Maatschappelijke doelen

We willen meer culturele projecten stimuleren en/of initiëren waarbij kunst en cultuur ingezet wordt als middel om maatschappelijke problemen bespreekbaar te maken. Bijvoorbeeld laaggeletterdheid of eenzaamheid. Tevens brengen we op deze manier nieuwe doelgroepen in Smallingerland in aanraking met kunst en cultuur. Belangrijk doel hierbij is domein overstijgend te werken, zoals verbindingen zoeken tussen bijvoorbeeld sport en cultuur, Sociaal domein en cultuur of zorg en cultuur.

Kulturele Hoofdsted, LF 2018

2018 was het jaar van de Kulturele Hoofdsted met een groot scala aan activiteiten in Friesland. Dit kan gezien worden als een vliegwiel voor kunst en cultuur in Friesland. Hoe zorgen we in 2019 voor de Legacy van 2018. Er zijn projecten geweest in 2018 waarbij de mienskip actief was. Hoe houden we deze energie vast, welke projecten krijgen een vervolg of kunnen verder ontwikkeld worden. In samenwerking met het projectteam van de Legacy van 2018 in Leeuwarden wordt gezocht naar mogelijkheden en invulling van de legacy en in welke vorm Smallingerland hier aan kan bijdragen. We stellen voor hier de komende drie jaar steeds € 100.000 voor te reserveren.

Erfgoed

Het doel is om materieel (monumenten) en immaterieel erfgoed breed onder de aandacht brengen bij de inwoners van Smallingerland. In 2019 organiseren wij in dat kader voor de zevende keer een cultuurhistorisch jaar in een nog nader te bepalen thema.

Eenmaal per twee jaar worden rond een bepaald thema door Smelnes Erfskip en een aantal vrijwilligersorganisaties een aantal activiteiten georganiseerd. In het verleden stonden deze jaren bijvoorbeeld in het teken van de skûtsjes, het landschap en roerige tijden. Het thema voor 2019 moet nog worden vastgesteld. Daarnaast stimuleren wij evenementen en activiteiten die in 2019 worden georganiseerd om de geschiedenis van Smallingerland voor een breed publiek bekend te maken, zoals bijvoorbeeld een iepenloftspul in Oudega, de Open Monumentendagen, Fryske Dei enz.

Ook in 2019 kunnen eigenaren subsidie vragen voor de renovatie van hun monument.

Creativiteit inzetten voor innovatie en duurzame ontwikkeling

Het doel is om de creatieve sector in Smallingerland en de ondernemende, toeristische en zorgsectoren kennis met elkaar te laten maken. En waar mogelijk deze sectoren uit te dagen verbindingen met elkaar aan te gaan die de creatieve industrie in Smallingerland versterken.

We gaan in overleg met de Bibliotheek over expert meetings die bijdragen aan het genoemd doel.

Frysk Taalbelied

Eind 2018/begin 2019 wordt de nota "Frysk Taalbelied" vastgesteld. In 2019 wordt een start gemaakt met de verdere uitwerking van de doelen zoals die zijn aangegeven in deze nota (Bestuur en Organisatie, Communicatie, Zorg en Welzijn, Onderwijs en Cultuur).

RECREATIE

Toeristisch recreatieve voorzieningen

Passantenvoorziening De Leijen: in 2017 is het plan gereed gekomen voor de aanleg van een pleisterplaats voor de watersport langs de Lits-Lauwersmeerroute bij recreatieterrein De Leijen. De vergunningen zijn daarvoor inmiddels verleend. Het voornemen is om dit plan in de winterperiode van 2018/2019 uit te voeren.

Herhuisvesting Watersportvereniging Drachten-Veenhoop

De voorbereidingen en procedures voor de herhuisvesting van de watersportvereniging Drachten –Veenhoop naast het gebouw van de kano- en roeivereniging op het Gaastereiland zijn afgerond. We verwachten dat nog vóór het vaarseizoen van 2019 de nieuwbouw gerealiseerd is.

Oostelijke poort Friese Meren (onderdeel Investeringsagenda)

Gebiedsontwikkeling Oudega aan het Water

In het voorjaar van 2017 is besloten dat provincie en gemeente het project Oudega aan het water gezamenlijk gaan realiseren. In de samenwerkingsovereenkomst (SOK) zijn ten behoeve van de uitwerkingsfase afspraken vastgelegd over gezamenlijk aanpak, de inrichting van de projectorganisatie, de toekomstige overdracht van eigendommen en de financiering.

Begin 2018 wordt met de streek/omgeving het ontwerp gebiedsplan besproken en start het planologisch spoor (bestemmingsplan en Milieu Effect Rapportage).

Na de zomer is begonnen met het inzichtelijk maken van mogelijkheden en financiën voor het waterfront Oudega. Het betreft onderzoek naar koppelkansen om de verpauperde locatie van de voormalige melkfabriek aan te pakken en de leefbaarheid in en rondom het gebied van de haven te verbeteren. In het programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing is hiervoor een structureel budget opgenomen van € 20.000.

Gebiedsontwikkeling Waterfront Drachten

De uitvoering van de Visie Waterfront, die in 2017 door de gemeenteraad is vastgesteld, is een speerpunt van ons beleid. In 2018 zijn we gestart met een drietal projecten die de ruggengraat gaan vormen van een samenhangend Waterfront:

- Waterfront Buitenstvallaat en meer vaarwater;
- Parkhaven in het Slingepark;
- Pont-fietsverbinding Opeinde – Smalle Ee.

In 2019 volgen nadere uitwerkingen over de inzet van de beschikbare middelen voor deze gebiedsontwikkeling.

Parkhaven

De uitwerking van het onderdeel Parkhaven gebeurt in gezamenlijkheid met de gebiedsontwikkeling In de Luwte 1, het laatste plandeel met woningbouw van Drachtstervaart. Daarmee is in 2018 een begin gemaakt. Omdat er echter nog geen overeenstemming is over een uitwerking die ruimtelijk en programmatisch aanvaardbaar is en ook commercieel haalbaar, verwachten we dat we pas in 2019 concrete voorstellen kunnen doen over dit onderdeel van het Waterfront.

Waterambassadeur

Sinds enige jaren is in Friesland een waterambassadeur actief die zorgt voor sturing, coördinatie en afstemming tussen alle organen die zich met waterbeheer bezighouden. De waterambassadeur zorgt voor de vertegenwoordiging van alle Friese gemeenten richting de andere waterketenpartners (extern gericht) en zorgt voor cohesie tussen de Friese gemeenten (intern gericht). Voor het op een goede wijze behartigen van de gemeentelijke waterportefeuille is de waterambassadeur een belangrijke schakel. Deze is belangrijk voor de eenheid en het oppakken van de grote waterdossiers binnen Friesland. Alle Friese gemeenten betalen mee en maken gebruik van de waterambassadeur. De kosten hiervoor worden op basis van inwonertal gedeeld door de Friese gemeenten. Voor de dekking van deze kosten, € 8.000, is geen structureel budget beschikbaar.

Promotie en marketing, Toeristisch Informatiepunt Smallingerland (TIP)

De promotie van Drachten vinden wij belangrijk en daar willen we de komende jaren versterkt op inzetten, samen met Merk Fryslân, het Toeristische netwerk De Friese Wouden en het TIP-Smallingerland. Voor de lokale promotie en informatievoorziening hebben wij in 2018 structureel € 50.000 extra beschikbaar gesteld.

Het nieuwe Toeristisch Informatiepunt aan het Museumplein is een mooi voorbeeld van een samenwerking tussen overheid en onderwijs (ROC-Friese Poort). In 2018 heeft het Toeristisch informatiepunt verder vorm gekregen en zijn subsidieafspraken met de gemeente gemaakt. In 2019 wordt de organisatie van het TIP verder uitgebouwd.

Streekagenda

In het kader van de streekagenda wordt in samenwerking met de gemeenten in Zuidoost Friesland het project 'Er-varen en turf' verder uitgewerkt. Voor 2019 staan onder meer de realisatie van TOP – De Veenhoop en TOP – De Leijen en de ontwikkeling van themaroutes voor de smartphone op de rol.

Doarpen yn 't grien

Vanaf 2010 is in een aantal dorpen in Smallingerland (De Tike, Oudega en Drachtstercompagnie) met succes het concept 'Dorp yn 't grien' toegepast. Doarp yn 't grien – Drachtstercompagnie komt in 2019 in uitvoering. Het doel is het dorp mooier en groener en toegankelijker maken door aanleg van nieuw particulier/publiek groen en realisatie van nieuwe wandelpaden. Het project Doarp yn 't grien, wordt vanuit de dorpsgemeenschap vormgegeven. Vanaf 2020 respectievelijk 2021 willen we twee nieuwe dorpen in de gemeente de mogelijkheid bieden voor deelname aan Doarpen yn 't grien en daarvoor 2 x € 50.000 beschikbaar stellen.

Nationaal Park De Alde Feanen

De Gemeente Smallingerland is vertegenwoordigd in de organisatie van het Nationaal Park en de gebiedscommissie De Alde Feanen. De gebiedscommissie heeft in 2018 samen met de provincie Fryslân de plannen voor de 3e module van de herinrichting van De Alde Feanen voorbereid. Het gaat om werkzaamheden die de ecologische waarden van dit bijzondere park versterken en beleefbaar maken met onder andere wandelpaden en vaarroutes. Voor uitvoering van de recreatieve onderdelen van de module in de komende drie jaar (kanoroute, vogelkijkhut, wandelpad) hebben wij € 105.000 beschikbaar gesteld.

Speelvoorzieningen

In 2019 wordt een nieuwe speelnota vormgegeven in het verlengde van ons sport- en gezondheidsbeleid. In een omgevingsgerichte aanpak wordt het speelbeleid geactualiseerd. We gaan het gesprek aan over of Smallerland "Speels genoeg" is en wat de basis is van het spelen en bewegen. Totdat er een nieuwe speelnota is, geldt het huidige speelbeleid als basis en worden speeltoestellen eventueel vervangen door nieuwe op de doelgroep afgestemde speel- of sporttoestellen. In 2019 is in de reguliere begroting € 78.000 beschikbaar voor vervanging van speeltoestellen in de openbare ruimte.

Speeltuinen

Met de speeltuinen zijn meerjarige afspraken gemaakt waarin de exploitatiesubsidie en de beheerkosten zijn geregeld. In 2019 is hiervoor € 66.850 beschikbaar in de reguliere begroting.

In het meerjaren investeringsplan 2016 - 2019 is € 21.000 per jaar beschikbaar gesteld voor investeringen in speeltoestellen. In overleg met de speeltuinverenigingen wordt dit budget ingezet.

Financiën

Budget (in €)			
	Rekening 2017	Begroting 2018	(- = nadeel) Begroting 2019
Baten	1.416.780	1.236.060	1.250.300
Lasten	-18.644.187	-16.515.122	-17.135.270
Saldo voor resultaatbestemming	-17.227.407	-15.279.062	-15.884.970
Onttrekking algemene reserve	2.539.600	2.173.500	1.855.940
Onttrekking bestemmingsreserve	2.501.702	1.743.652	0
Toevoeging algemene reserve	0	-1.981.890	0
Toevoeging bestemmingsreserve	-242.790	0	0
Saldo na resultaatbestemming	-12.428.895	-13.343.800	-14.029.030

Nieuw beleid					
	2019	2020	2021	2022	Bedragen x € 1.000 (- = nadeel) Totaal

Nieuw in dit Beleidsplan

Structureel:					
Waterambassadeur	-8				-8
Legacy culturele hoofdstad 2018	-100				-100
Beheer en onderhoud kapitaalgoederen	-751	-23			-774
Fossielvrije diesel	-3				-3
Buitensportaccommodaties			-45	-67	-112
Subtotaal nieuw - structureel	-862	-23	-45	-67	-997
Eenmalig:					
Beheer en onderhoud kapitaalgoederen	-252	-166		-5	-423
Doarp in't grien	-50	-50			-100
Bijdrage 3 ^e module herinrichting Alde Feanen	-105				-105
Aanbrengen verharding wielerved	-17				-17
Subtotaal nieuw- eenmalig	-424	-216		-5	-645

In eerdere beleidsplannen beschikbaar gestelde middelen

Structureel:					
Zwembad basisvariant			-5		-5
Zwembad uitgebreide variant			-386		-386
Sporthal de Drait		-137			-137
Fietspad Suderein		-5			-5
Pleisterplaats watersport de Leijen		-7			-7
Subtotaal oud -structureel		-149	-391		-540
Eenmalig:					
Buitensportaccommodaties			-30		-30
Sloopkosten zwembad			-488		-488
Subtotaal oud - eenmalig			-518		-518

Doorgeschoven middelen

De Welle reservering groot onderhoud	-951				-951
Sporthal de Drait		-150			-150
Kunstgras de Veenhoop	-120				-120
Uitvoeringsprogramma recreatie en toerisme	-60				-60
Brug Oudega	-85				-85
Haven Oudega	-198				-198
Haven Rottevalle	-18				-18
Subtotaal doorgeschoven middelen	-1.432	-150			-1.582

Taakvelden

Sportbeleid en activering, Sportaccommodaties
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
Musea, Cultureel erfgoed
Media
Openbaar groen en (openlucht) recreatie

3.8 Programma Sociaal domein

Doelstelling

Smallerland investeert in weerbare, actieve en gezonde generaties. Inwoners worden snel en goed ondersteund bij het vinden van een passend antwoord op hun vraag. Inwoners voelen zich prettig en veilig in onze gemeente en gebruiken en/of bieden de ondersteuning die nodig is. De kwetsbare groepen in de gemeente zijn minimaal van omvang. Daar waar ze er wel zijn, kennen en ondersteunen we ze.

Als het gaat om zorg, jeugdzorg en werk zorgt Smallerland, samen met haar sociale partners en de inwoners, dat inwoners kunnen meedoen en waar nodig hiervoor de juiste hulp en ondersteuning krijgen. We werken gebiedsgericht met als uitgangspunt 1 gezin, 1 plan, 1 contactpersoon.

Werk en inkomen

Er wordt gestreefd naar het maximaal benutten van de mogelijkheden om mensen (opnieuw) aan werk te helpen, dan wel maatschappelijk te activeren. Er wordt een duidelijke regierol gespeeld bij het uitvoeren van re-integratietrajecten en -projecten waarbij doelmatigheid het criterium is. Ook de mogelijkheden van de bijzondere bijstand dienen optimaal benut te worden.

Verbonden partijen

Naam	Wat doet deze organisatie?
Sociale Werkvoorziening Fryslân	Gemeenschappelijke regeling in het kader van de gemeentelijke taak van de Wet sociale werkvoorziening en opdrachtgever voor Caparis NV.
Veiligheidsregio Fryslân	Regionaal organiseren van jeugdgezondheidszorg.
Caparis NV	Uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening.
Sociaal Domein Fryslân (SDF)	Inkoop, contractmanagement en verwerking van diverse (wettelijke) taken op de terreinen Participatie, Wmo en Jeugd, voor alle gemeenten in Fryslân uit te voeren. Opgericht in 2015.

Indicatoren / Kengetallen

Ontwikkeling aantal cliënten Participatiewet			
	Realisatie 2017	Nadere prognose 2018	Prognose 2019
Cliënten Participatiewet*	1.745	1.675	1.625
Cliënten overige regelingen	155	150	145
Totaal	1.900	1.825	1.770

*inclusief personen verblijvend in een inrichting

Sluitende aanpak Participatiewet			
	Realisatie 2017	Nadere prognose 2018	Prognose 2019
Cliënten met een ontheffing	572	550	550
Cliënten op traject per 31/12	598	450	400
Cliënten met vrijwilligerswerk of partime inkomsten	284	350	375
Cliënten in de intake	88	70	70
Cliënten in de rustfase	203	255	230
Totaal	1.745	1.675	1.625

Uitkeringsduur			
	Realisatie 2017	Nadere prognose 2018	Prognose 2019
Korter dan 1 jaar	20,6%	18%	18%
1 tot 2 jaar	15,8%	14%	14%
2 tot 5 jaar	25,3%	25%	25%
5 tot 10 jaar	24,4%	25%	25%
Meer dan 10 jaar	13,9%	18%	18%

Cumulatieve uitstroombestand per einde jaar*

	Voorlopig 2015	Voorlopig 2016	Voorlopig 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
(Voorlopig) resultaat	63%	78%	50%	50%	50%

* Dit is de gemiddelde uitstroom van klanten naar werk, regulier onderwijs of zelfstandig ondernemerschap. De percentages over de jaren 2016 en 2017 zijn nog voorlopig. Een traject kan meerdere jaren duren (inclusief de nazorg periode). Zolang er nog mensen in traject zijn, is het succespercentage nog voorlopig. De definitieve cijfers van deze jaren zijn dus pas bekend als alle trajecten zijn beëindigd.

Kwijtscheldingsbeleid

	Realisatie 2017	Nadere Prognose 2018	Prognose 2019
Toegewezen aanvragen	2.296	2.110	2.100
Gemiddeld bedrag per toewijzing	€ 300	€ 303	€ 305
Totaalbedrag kwijtscheldingen	€ 688.210	€ 629.263	€ 640.500

Minimabeleid

	Realisatie 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Aanvragen bijzondere bijstand	2.476	2.450	2.450
Verstrekke langdurigheidstoelagen	1.571	1.500	1.500
Collectief verzekeren	2.520	2.450	2.450
Cliënten schuldhulp en schuldsanering	450	500	550
Huishoudens bereikt met bijzondere bijstand, langdurigheidstoelage en regeling maatschappelijke participatie*	2.287	2.300	2.300
Kinderen bereikt vanuit kindpakket	800-1.200	n.n.b.	n.n.b.

*Exclusief huishoudens die bereikt zijn met het kindpakket aangezien dubbelingen tussen kindpakket en minimaregelingen niet te herleiden zijn.

Re-integratie

	Realisatie 2017	Nadere prognose 2018	Prognose 2019
Nieuwe toeleningen	605	600	600

Middelen Voorzieningen Wmo (x € 1.000)

	Realisatie 2017	Nadere prognose 2018	Prognose 2019
Rolstoelen	1.007	1.038	1.038
Vervoersvoorzieningen	1.080	1.263	1.260
Woonvoorzieningen	323	389	394
Huishoudelijke zorg	3.796	4.762	5.600
Begeleiding	5.592	6.046	6.000

Voorzieningen Wmo			
	Realisatie 2017	Nadere prognose 2018	Prognose 2019
Rolstoelen	738	740	740
Vervoersvoorzieningen	628	625	650
Vervoerskostenvergoeding	1.706	1.710	1.725
Woonvoorzieningen	364	375	385
Huishoudelijke zorg HV1	704	600	800
Huishoudelijke zorg HV2	312	360	310
PersoonsGebondenBudget HH	44	75	60
Begeleiding individueel	718	650	750
Begeleiding groep	317	325	330
Vervoer	118	190	125
Kortdurend verblijf	3	5	5

Klantencontacten Wmo-loket			
	Realisatie 2017	Nadere prognose 2018	Prognose 2019
Klantencontacten	16.169	16.500	16.750

Verplichte beleidsindicatoren (bron: www.waarstaatjegemeente.nl)					
Indicator	Periode	Waarde	Eenheid	Beschrijving	Bron
Jongeren met delict voor rechter	2015	1,9	%	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
Banen	2017	814,6	per 1.000 inw 15-64jr	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	LISA
Netto arbeidsparticipatie	2017	65,2	%	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.	CBS – Arbeidsdeelnamen
Bijstandsuitkeringen	2017	53,4	per 10.000 inw 18jr eo	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.	CBS - Participatie Wet
Lopende re-integratie voorzieningen	2017	27,4	per 10.000 inw 15-65jr	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	CBS - Participatie Wet
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement ¹	2017	49	per 10.000 inw	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde	CBS - Monitor Sociaal domein WMO

¹ Zie kengetallen 'Voorzieningen WMO' voor deze gegevens

Verplichte beleidsindicatoren (bron: www.waarstaatjegemeente.nl)

Indicator	Periode	Waarde	Eenheid	Beschrijving	Bron
				gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.	
% kinderen in uitkeringsgezin	2015	7,43	%	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
% werkloze jongeren	2015	1,73	%	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
Jongeren met jeugdhulp	2017	10,7	% van alle jongeren tot 18 jaar	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.	CBS – Beleidsinformatie Jeugd
Jongeren met jeugdreclassering	2017	0,3	%	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).	CBS – Beleidsinformatie Jeugd
Jongeren met jeugdbescherming	2017	1,8	%	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	CBS – Beleidsinformatie Jeugd

Inleiding

Het beleidsprogramma Sociaal domein omvat in hoofdzaak de uitvoering van de Jeugdwet, de Wmo, de Participatiewet en Schuldhulpverlening. Daarnaast omvat het programma ook het taakveld Samenkracht en Burgerparticipatie waar onder andere ook dorpshuizen, jeugdbeleid, jongerencentra, minderhedenbeleid en het asielzoekerscentrum onder vallen. Met betrekking tot een aantal wettelijke taken wordt in provinciaal verband samengewerkt binnen de centrumregeling Sociaal Domein Fryslân (SDF). Het gaat dan met name om de jeugdzorg, maar ook om onderdelen van de Wmo en participatie.

Transformatieagenda

Met het vaststellen van de Transformatieagenda Sociaal domein 2016 – 2020 zijn de ambities voor de komende jaren vormgegeven. In de agenda is bewust gekozen om verder te blijven werken met de vier ambities uit het eerdere Meerjarenbeleidsplan Wmo:

1. Smallingerland investeert in weerbare, actieve en gezonde generaties;
2. Inwoners worden snel en goed ondersteund bij het vinden van een passend antwoord op hun vraag;
3. Inwoners voelen zich prettig en veilig in onze gemeente en gebruiken en/of bieden de ondersteuning die nodig is;
4. De kwetsbare groepen in de gemeente zijn minimaal van omvang. Daar waar ze er wel zijn, kennen en ondersteunen we ze.

Ontwikkelingen in de organisatie

De transformatieagenda was onderdeel van het programma Sociaal domein. Halverwege 2017 is de verantwoordelijkheid voor de voortgang ondergebracht bij de lijnorganisatie van de gemeente.

In 2018 is gewerkt aan de realisatie van de doelen van deze agenda. De eerste resultaten daarvan zijn behaald. In 2019 gaat dit onverminderd verder op de volgende 5 onderdelen:

1. Gebiedsgericht werken: dit is een langlopende aanpak waarin verschillende ontwikkelingen elkaar opvolgen. In 2017 is het besluit genomen om met integrale teams te werken, in 2018 is de praktische uitwerking daarvan gemaakt inclusief een plan voor het oprichten van de OverheidsBV. De uiteindelijke ambitie is 1 toegang voor het Sociaal domein en een optimale aanpak via 1 huishouden, 1 plan, 1 contactpersoon. De inzet voor 2019 is realisatie van integrale teams, frontoffice en ondersteuning binnen een OverheidsBV. Professionals werken dan vanuit 1 plek met 1 opdracht aan de integrale aanpak van ondersteuning aan en zorg voor inwoners;
2. Integraal beleid: in 2019 stellen we een nieuw integraal beleidsplan op voor het Sociaal domein, omdat de looptijd van het vorige plan verstreken is. Daarmee geven het college en de gemeenteraad de opdracht en de kaders mee voor de ontwikkelingen in het Sociaal domein van de komende jaren. Bij dit Beleidsplan hoort ook een begroting en bijbehorende prioriteiten. Belangrijk aandachtspunt hierbij is het in evenwicht laten zijn van uitgaven en inkomsten binnen de taakstelling van het Sociaal domein (conform motie);
3. Inkoop: een belangrijk deel van de ondersteuning is al ingekocht. In 2019 hebben we specifiek aandacht voor de inkoop van Hoog specialistische Jeugdhulp, en mogelijk voor Collectief Personenvervoer in het kader van de Wmo. Daarnaast werken we aan de professionalisering en doorontwikkeling van het lokale contractbeheer, contractmanagement en leveranciersmanagement;
4. Bedrijfsvoering: in 2018 wordt gewerkt aan de totstandkoming van één afdeling bedrijfsvoering voor het Sociaal domein door samenvoeging van de backoffice Jeugd en bedrijfseenheid sociale zaken. Administratieve processen worden verder geüniformeerd, kwaliteitszorg en juridische ondersteuning worden geoptimaliseerd. Monitoring van de transformatie wordt verder ontwikkeld en geborgd. In 2018 is gestart met het huisvesten van bedrijfsvoering op één locatie (het gemeentehuis);
5. Communicatie: inwoners worden geïnformeerd over de dienstverlening van de integrale teams en de nieuwe toegang. Intern worden medewerkers betrokken bij de ontwikkelingen. Diverse communicatie-uitingen worden herzien en vernieuwd. Met de keuze voor een organisatievorm kunnen we de communicatie in 2019 goed vormgeven.

Preventie Sociaal domein

Nu de transformatie zijn beslag heeft gekregen in de doorontwikkeling van de gebiedsteams, willen we nu de focus op preventie en/in het voorliggende veld richten: de (pedagogische) civil society met een veilige (leef)omgeving. Een omgeving waarin de school, de naschoolse opvang, de sportclub, andere voorzieningen en de buurt een belangrijke rol spelen. Immers, als uitgangspunt geldt de eigen kracht van jeugdige, zijn ouders en volwassenen. Het accent ligt niet langer op het 'beter maken' maar op het versterken van het netwerk en het zelf oplossend vermogen van jeugd, hun ouders en volwassenen zodat ze beter om kunnen gaan met probleemsituaties.

Het vormgeven van zo'n fundamentele verandering gaat niet zonder slag of stoot. Het vraagt van het veld dat zij bereid en in staat zijn om fundamenteel anders te kijken naar problemen en om andere werkwijzen. Het vraagt van volwassenen, ouders en hun kinderen dat zij bereid en in staat zijn om anders te denken over de oplossing van hun problemen. Een dergelijke verandering heeft daarnaast ook organisatorische consequenties en raakt ook aan de belangen van de betrokken organisaties en professionals.

Samen met betrokkenen gaan we aan de slag te kijken wat er moet gebeuren om te komen tot de transformatie van het voorliggend veld. We gaan beschrijven wat we onder preventie

en/in het voorliggende veld verstaan en wat er allemaal al gebeurt, want we beginnen namelijk niet op nul. We gaan vervolgens beschrijven welke stappen er gezet worden om het voorliggend veld te versterken en goed in positie te brengen, omdat het motto 'voorkomen is beter dan genezen' nog altijd een van onze ambities is op het brede terrein van het Sociaal domein.

Samenwerking gebiedsteams en huisartsen

De samenwerking tussen de gebiedsteams en de huisartsen in de Gemeente Smallingerland krijgt vorm door middel van de inzet van gebiedsteammedewerkers die hiervoor speciaal zijn aangesteld: de zogenaamde gebiedsteam ondersteuner huisartsen jeugd, afgekort als GOH-J. Met de inzet van deze functionarissen willen we bereiken dat de jeugdigen met gedrags- of psychische of psychiatrische problemen op basis van een brede vraagverheldering sneller de juiste hulp en ondersteuning krijgen. Voor de jeugdigen is dit beter; daarnaast wordt verwacht dat de investering ook een financieel voordeel oplevert. Dit wordt vanaf de start nauwlettend gevolgd en na 1,5 jaar geëvalueerd. Bij positieve resultaten krijgt de ondersteuning dan haar definitieve vorm.

Inkoop jeugdhulp

Sinds 2018 is jeugdhulp opnieuw ingekocht. We hebben daarvoor een aantal overeenkomsten afgesloten: Specialistische jeugdhulp, Hoog specialistische jeugdhulp, Crisis (spoed voor jeugd), pleegzorg en Dyslexie. We werken hierbij samen met de 20 Friese gemeenten en SDF (Sociaal Domein Fryslân) is de uitvoerende partij.

De specialistische jeugdhulp is ingrijpend veranderd met name doordat de inkoop resultaatgericht is. 2018 was een opstartjaar. We gaan in 2019 verder met de ontwikkeling en implementatie. Dit houdt in dat we blijven inzetten op het steeds beter en scherper vaststellen van de resultaten. Ter ondersteuning hiervan wordt door SDF gewerkt aan de implementatie van een monitor waarin data van de Friese gemeenten geanalyseerd wordt. Dan gaat het onder andere om aantallen, financiën en uitval. Met die analyse krijgen we een beter beeld van welke aanbieders met cliënten goede resultaten behalen. Dat betekent dat we ook steeds meer informatie beschikbaar krijgen voor de doorontwikkeling van jeugdhulp. Vanaf 2019 moeten we met deze informatie een nieuwe verbeterslag kunnen uitvoeren.

De overeenkomsten voor Hoog specialistische jeugdhulp zijn kortdurend afgesloten. In dit segment is nog een belangrijke impuls nodig om jeugdigen de noodzakelijke hulp te bieden. In 2019 zullen we hier nader invulling aan geven. Daarbij nemen we de overeenkomst van Crisishulp (spoed voor jeugd) ook mee.

Dyslexie is een heel specifieke dienst. In 2019 wordt verder onderzocht of de verwijzingen naar deze vorm van zorg simpeler en laagdrempeliger kunnen worden georganiseerd.

Binnen de pleegzorg zullen we inzetten op het vergroten van het aantal pleeggezinnen en gezinshuizen, zodat meer kinderen in een (t)huiselijke omgeving opgevangen kunnen worden.

Jeugdbescherming en reclassering

We subsidiëren gecertificeerde instellingen (GI's) voor de uitvoering van jeugdbescherming en jeugdreclassering. Vanaf 2019 zijn de gemeenten verantwoordelijk voor het vrijwillig kader en zijn de GI's alleen nog verantwoordelijk voor het gedwongen kader.

Aanpak kwetsbare jongeren

In 2017 is gestart met een integrale aanpak voor kwetsbare jongeren. Met zorg- en hulpverleners, de gebiedsteams, RMC en de teams van Sociale Zaken wordt integraal samen gewerkt.

De aanpak richt zich in eerste instantie op jongeren die 18 jaar worden en uitstromen uit residentiële voorzieningen, maar staat ook open voor andere kwetsbare jongeren.

Doel is dat 'kwetsbare' jongeren (16-27 jaar) beschikken over stabiele huisvesting, financiën (inkomen/schulden), dagbesteding (onderwijs, werk of op andere wijze) en waar nodig wordt daarbij hulp of ondersteuning geboden.

In 2017 is het rapport "Ook voor kwetsbare jongeren een passende toekomst" van de samenwerkende inspecties van het Toezicht Sociaal domein/Samenwerkend toezicht Jeugd uitgekomen. De aanbevelingen vanuit dit rapport worden verwerkt in een update van het plan van aanpak. Dit betekent dat er met meer organisaties afspraken worden gemaakt over deze aanpak.

Onderwijs-zorg-arrangementen

Onderwijs heeft als taak om ondersteuning te bieden aan een leerling als dit nodig is voor de didactische ontwikkeling van de leerling. De gemeente heeft als taak om het kind ondersteuning te bieden als dit nodig is voor zijn ontwikkeling (in de thuissituatie, buiten schooltijd). Vaak is de onderliggende oorzaak van de problematiek in de schoolse situatie gelijk aan die in de thuissituatie. Daarom worden er onderwijs-zorg-arrangementen ontwikkeld om de ondersteuning op school en thuis op elkaar af te stemmen en te verrijken. Voordelen zijn dat er meer en betere resultaten behaald worden omdat het kind op alle fronten met dezelfde aanpak ondersteund wordt. We voorkomen soms dat een kind met meerdere hulpverleners te maken krijgt.

Aanpassing Wet verplichte meldcode

Per 1 januari 2019 wijzigt de Wet verplichte meldcode. De Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling verplicht organisaties sinds 2013 een eigen meldcode op te stellen. Deze verplichting geldt voor de gebiedsteams. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van deze wet. Als laatste zijn de Friese gemeenten opdrachtgever van Veilig Thuis Fryslân, die de adviesvragen en meldingen onderzoekt, triageert en de vervolgstappen organiseert.

De meldcode moet in ieder geval de volgende 5 stappen bevatten:

1. Signalen in kaart brengen;
2. Overleggen met een deskundige collega en vraag advies bij Veilig Thuis;
3. Gesprek met ouders/verzorgers;
4. Wegen van geweld;
5. Beslissen: hulp organiseren of melden. De aanpassing per 1 januari 2019 is dat er een verplicht afwegingskader gehanteerd moet worden bij deze stap.

De gemeente moet de meldcode voor de eigen gebiedsteams aanpassen aan de verandering in de wet. Daarnaast wordt met Veilig Thuis overlegd (samen met de andere Friese gemeenten) over de gevolgen van de aanpassing. We verwachten dat er vaker gemeld gaat worden en ook dat er vaker herhalingsmeldingen gedaan worden. Dat is precies de bedoeling: zo kan Veilig Thuis zijn nieuwe functie als 'radar' uitvoeren. De monitoring van en de regie op veiligheid wordt versterkt. Doordat Veilig Thuis meer bevoegdheden krijgt, kan zij beter patronen signaleren en zo adequatere vervolgstappen bepalen. Veilig Thuis bepaalt de vervolgstappen, maar voert deze nooit zelf uit. Veilig thuis heeft daarom de bevoegdheid de casus over te dragen aan andere partijen. Ze draagt in de meeste gevallen casussen over aan het gebiedsteam. We verwachten een stijging van het aantal casussen dat onze gebiedsteams van Veilig Thuis overgedragen krijgt.

Ambassadeursnetwerk Verbind voor het Kind Smallerland

In de week tegen kindermishandeling in november 2017 zijn we gestart om een ambassadeursnetwerk op te richten. De wethouder Jeugd riep een ieder die actief mee wil denken en helpen in de strijd tegen kindermishandeling op om zich hier bij aan te sluiten. Een groep van ongeveer 60-70 mensen ging hier op in. Er is in drie bijeenkomsten toegewerkt naar een actieplan. In de periode 2018-2019 worden nog eens vier bijeenkomsten georganiseerd.

Elke bijeenkomst wordt afgesloten met een *challenge*, een uitdaging die ertoe bijdraagt dat veilig opvoeden en opgroeien een bespreekbaar thema wordt. Daarnaast gaat een

werkgroep zich bezig houden met het stimuleren van stevig ouderschap voor een veilig opvoedklimaat en gaat een promo-team gevormd worden die ambassadeurs helpt bij het agenderen van veilig opgroeien in organisaties en overleggen waar het verschil gemaakt wordt of gemaakt kan worden. Denk bijvoorbeeld aan scholen en verenigingen, kerken en buurten.

Inkoop Beschermd Wonen en Opvang

In Friesland is de toegang tot Beschermd wonen bij de gemeenten georganiseerd. De gebiedsteammedewerkers voeren de gesprekken en maken het advies naar de centrumgemeente. De formele besluiten of iemand in aanmerking komt voor beschermd wonen worden door centrumgemeente Leeuwarden genomen. Ook de middelen zijn belegd bij de centrumgemeente.

Op basis van het advies van de commissie Dannenberg is besloten door de centrale overheid om deze taken lokaal te beleggen. De gedachte is dat de zorg zoveel en zo lang mogelijk thuis moet plaats vinden. Ook vindt er een aanpassing in de Wet Langdurige Zorg plaats. Een deel van de mensen die nu een Beschermd wonen indicatie hebben zal dan onder de WLZ worden gebracht.

Op basis hiervan komt er een nieuw verdeelmodel waarbij de gelden naar de lokale gemeenten gaan en niet meer naar de centrumgemeente.

September 2019 wordt gestart met de inkoop van onderdelen Beschermd wonen en Opvang die de Friese gemeenten nog gezamenlijk inkopen. Ook zal dan lokaal een inkooptraject gestart worden voor de onderdelen die we lokaal inkopen.

MOS 2019-2022 (Maatschappelijke Onderneming Smallingerland)

MOS ontvangt subsidie voor het uitvoeren van de afspraken zoals vastgelegd in het met de gemeente overeengekomen contract. 2019 is de start van een nieuwe contractperiode van vier jaar: 2019-2022. In het contract worden afspraken gemaakt over veelal de uitvoering van ingezet gemeentelijk beleid op het gebied van o.a. Wmo, jeugd, participatie, minderheden, voorschool e.d.

MOS speelt een belangrijke rol in het zgn. voorliggend veld, als uitvoerder en als netwerkpartner. We zijn bezig om het voorliggende veld te versterken en beter te positioneren. MOS is daarbij een belangrijke gesprekspartner.

Op dit moment zijn er (aangescherpte) afspraken gemaakt over de samenwerking/op-schaling tussen MOS en de gebiedsteams. Met ingang van 2019 is de OverheidsBV een feit en werken we verder aan de relatie tussen MOS en de OverheidsBV. Het is nu nog niet duidelijk wat dat betekent voor MOS als organisatie. In de raamovereenkomst willen we hier aandacht aan besteden en ruimte bieden voor nieuwe ontwikkelingen en afspraken.

Pilot in het kader van armoede bestrijding

Samen met MOS wordt in het najaar van 2018 gestart met een pilot om mensen uit de armoede te krijgen. Doel is dat mensen zoveel mogelijk zelf in hun bestaan kunnen voorzien. Het hebben van betaald werk is hierin een speerpunt.

De pilot is gebaseerd op het gedachtegoed van Mobility Mentoring. Met de pilot wordt onderzocht of een andere aanpak effectiever is dan de huidige interventies.

Wmo

Hulp bij het Huishouden

Vanaf 16 juli 2018 zijn nieuwe contracten afgesloten voor de uitvoering van Hulp bij het Huishouden. Er is sprake van een open house aanbesteding. Het aantal contractpartners is hiervoor toegenomen tot 14 aanbieders voor Hulp bij het Huishouden. Gedurende de looptijd van de overeenkomst kunnen nieuwe partijen instromen.

Vanaf 1 april 2018 is de nieuwe Cao VVT inclusief nieuwe salarisschalen van toepassing voor de medewerkers Hulp bij het Huishouden. In het kader van de Algemene maatregel van Bestuur "Vaststellen reëel tarief", moeten de tarieven HH1 en HH2 opnieuw worden vastgesteld. Deze ontwikkeling zorgt voor een toename van de uitgaven Hulp bij het

Huishouden. Uit de eerste berekeningen blijkt dat het tarief voor HH1 en HH2 de komende 5 jaar met ruim 30% gaat toenemen. Deze ontwikkeling komt bovenop de kostenontwikkeling als gevolg van het afschaffen van de Alfahulpconstructie. Voor het afschaffen van de Alfahulpconstructie is een bedrag van structureel € 550.000 gereserveerd, de gevolgen van "Vaststellen reëel tarief" zijn voor het eerste jaar verwerkt in de begroting.

Er zullen een aantal voorstellen richting het college worden gedaan om de toestroom te beperken, het aantal geïndiceerde uren te verminderen en het aantal klanten terug te dringen. Gedacht kan worden aan:

- Nieuw indicatieprotocol Hulp bij het Huishouden;
- Op basis van het nieuw indicatieprotocol een herindicatie in 2019 bij alle klanten;
- Een pilot om de toegang te beleggen bij de wijkverpleegkundige;
- Een pilot om de contractpartners Hulp bij het Huishouden meer te betrekken in de hoogte van de indicatie;
- Veel meer inzicht krijgen en gebruik maken van het voorliggend veld zoals het welzijn werk.

De toename van het aantal contractpartners vraagt meer capaciteit op het gebied van contractmanagement. De contractpartners zijn verantwoordelijk voor het monitoren van de contractafspraken, de periodieke voortgangsgesprekken en het vormgeven aan het strategisch partnership vanuit de gemeenten. In 2018 is er op basis van inhuur voor 32 uur per week een contractmanager aanwezig voor de Wmo + lokale Jeugdwet. In 2019 zal deze functie structureel moeten worden ingevuld door meerdere personen vanwege de verbreding. Hiervoor is in 2019 € 350.000 gereserveerd als nieuw structureel beleid.

Algemene voorziening Huishoudelijke Hulp

Door een voorgenomen wijziging in de maximale eigen bijdrage CAK en door recente jurisprudentie, wordt momenteel onderzocht of de algemene voorziening huishoudelijke hulp in zijn huidige vorm nog juridisch houdbaar is. Hiervoor wordt ook gesproken met de contractpartners en met de gemeenten in de regio. De invoering van de algemene voorziening Huishoudelijke Hulp is voorlopig uitgesteld tot 1 januari 2019.

Begeleiding Individueel en begeleiding Groep

Vanaf 16 juli 2018 zijn er nieuwe contracten afgesloten voor de uitvoering van Begeleiding. Er is sprake van een open house aanbesteding. Alle aanbieders die voldoen aan de kwaliteitseisen kunnen in aanmerking komen voor een overeenkomst. Er zijn momenteel ruim 5 contractpartners en in 2019 verwachten wij nog een toename van het aantal aanbieders.

Hulpmiddelen

De Gemeente Smallingerland heeft sinds 1 december 2017 een overeenkomst afgesloten met Medipoint voor het leveren van Wmo Hulpmiddelen. De eerste resultaten qua klanttevredenheid en kwaliteit zijn positief. Aanvullende afspraken over hergebruik worden nagekomen. Indien in 2019 de wijzigingen van de Eigen Bijdrage Wmo van toepassing wordt (het zogenaamde abonnementstarief), verwachten we een toename van het aantal aanvragen Wmo Hulpmiddelen. Derhalve zal er in 2019 kritisch moeten worden gekeken naar het toegangsgesprek en de mogelijkheden om klanten te verwijzen naar de particuliere markt. De eerste gesprekken vinden hierover momenteel plaats met Medipoint.

Tevens moeten we kritisch kijken naar ons pakket Wmo hulpmiddelen in relatie tot voorzieningen die door recente jurisprudentie als Algemeen Gebruikelijk zijn verklaard en derhalve niet meer onder de reikwijdte van de Wmo vallen.

Vervoer

In het najaar 2018 zal worden onderzocht of het Wmo vervoer (evt. inclusief het leerlingenvervoer) kan worden ingekocht. Er wordt een marktverkenning uitgevoerd met verschillende vervoerders en de mogelijkheden worden onderzocht om hierin in de regio samen te werken. Bij het inkopen van het vervoer kunnen prijs- en kwaliteitsafspraken worden gemaakt met vervoerders. Dit is niet mogelijk in het huidige systeem waarbij inwoners een financiële tegemoetkoming ontvangen en het vervoer zelf moeten inkopen.

Als inkoop een reële optie is, dan zal hierover besluitvorming moeten plaatsvinden, waarna de inkoop in 2019 kan worden voorbereid.

Ingediende plannen inzake pilots Sociaal domein

Hulp bij het Huishouden: Er zijn momenteel 2 pilots ingediend die in het najaar 2018 worden uitgewerkt. Het betreft een pilot om de indicatiestelling HH te beleggen bij de zorgaanbieders HH en een pilot om het voorliggende veld beter te betrekken in de indicatiestelling.

Begeleiding: Er is 1 pilot ingediend voor het opzetten van een algemene voorziening begeleiding groep. Dit zal z.s.m. verder worden uitgewerkt.

Hulpmiddelen: Medipoint heeft verzocht om een pilot te mogen uitvoeren waarbij de inwoners met een mobiliteitsprobleem direct doorverwezen worden naar Medipoint. Medipoint gaat met de klant in gesprek en kijkt of de klant geholpen kan worden met een hulpmiddel buiten de Wmo om. De klant koopt/huurt of least dan zelf bij Medipoint. Indien dit niet mogelijk is dan pas wordt er gekeken naar een hulpmiddel op grond van de Wmo en wordt er een indicatie gesteld.

Decentralisatie: Participatie

Participatiewet (gebundelde uitkering)

De Nederlandse economie blijft zich gunstig ontwikkelen. Dit heeft een positief effect op het aantal bijstandsuitkeringen. Enerzijds heeft de dalende werkloosheid een neerwaarts effect op het aantal bijstandsuitkeringen. Aan de andere kant heeft de directe instroom van mensen met een arbeidsbeperking en van statushouders, die een beroep doen op inkomensondersteuning via de bijstand, een opwaarts effect. In 2017 en 2018 zien we een daling van het aantal bijstandsuitkeringen. We verwachten dat deze daling doorzet in 2019. Dit betekent dat wij naar verwachting onze uitgaven voor bijstandsuitkeringen kunnen bekostigen binnen het rijksbudget voor 2019.

Ondersteuning bij werk –re-integratie

Het huidige klantenbestand bevat steeds meer mensen met complexe belemmeringen, een grote begeleidingsbehoefte en een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Enkele jaren geleden was er nog een grotere doorstroom van mensen met een relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt. De verwachting is dat het klantenbestand de komende jaren niet significant zal wijzigen. De gemeente zal dus effectieve re-integratieprogramma's en instrumenten moeten ontwikkelen en inzetten voor de doelgroep die een grotere afstand tot de arbeidsmarkt heeft. Het re-integratiebeleid zal daarop worden aangepast, dit is al gedeeltelijke gerealiseerd. Zo heeft het college onder andere gewerkt aan trajecten voor statushouders en mensen met een Baan Afspraak Baan indicatie. Dit zal echter de komende tijd nog verder worden doorontwikkeld, met name voor de doelgroepen:

- Statushouders. Veel statushouders beheersen ook na het afleggen van het inburgeringsexamen onvoldoende de Nederlandse taal. Om hun kansen op werk te vergroten, koopt de gemeente sinds 2017 extra scholing en ondersteuning in voor jonge statushouders tot 25 jaar. Omdat ook onder statushouders van 25 jaar en ouder behoefte is aan extra onderwijs, zal het aanbod verder worden uitgebreid;
- BAB. Provinciaal zijn met werkgevers en gemeenten taakstellingen afgesproken over het plaatsen van arbeidsgehandicapten (BAB-indicatie) bij werkgevers en overheid. Gemeenten lopen achter op deze taakstelling. Dit vereist van ook van de Gemeente Smallerland extra inspanningen om de achterstand te kunnen inlopen.

Voor het realiseren van twee BAB-banen voor algemene taken bij de gemeente wordt in totaal € 66.000 eenmalig gereserveerd, bij het onderdeel overhead. Er is sprake van eenmalige dekking omdat dit eerst een pilot is;

- Beschut werk. Smallingerland heeft afspraken gemaakt met Caparis voor de invulling van beschutte werkplekken, deze trajecten zijn inmiddels ontwikkeld. De kosten bedragen in totaal € 27.000 per traject. Van dit bedrag komt ongeveer de helft ten laste van het re-integratiebudget en de andere helft ten laste van het I-deel. De gemeentelijke taakstelling in 2018 bedraagt 20 beschutte werkplekken in 2018. In 2019 dienen dit er 26 te zijn;
- Ouderen. In het recentelijk door de gemeenteraad vastgestelde raadsprogramma "Smallingerland 2018-2022" is opgenomen dat er "nadrukkelijk moet worden ingezet op de aanpak van langdurige werkloosheid van ouderen". De verwachting is daarom dat we intensiever zullen gaan inzetten op de ontwikkeling van trajecten specifiek voor de doelgroep ouderen;
- Langdurig klantenbestand. Er is andere inzet nodig op de groep mensen die meerdere en/of langdurige trajecten hebben gevolgd, maar die niet structureel zijn uitgestroomd naar werk. De aantrekkende economie en het daarmee veranderende klantenbestand biedt de kans om de ambitie van het iedereen mee willen laten doen kracht bij te zetten. Dit betekent dat inwoners die (nog) niet richting arbeid begeleid kunnen worden, begeleid worden naar andersoortige trajecten zoals participatietrajecten of (arbeidsmatige) dagbesteding indien dat het hoogst haalbare is. Waar mogelijk zo dichtbij echte werkgevers en indien mogelijk in de wijk/ (of het dorp) van de uitkeringsgerechtigde. Dit vereist de nodige doorontwikkeling, integrale samenwerking binnen het Sociaal domein en investeringen o.a. voor het aangaan van samenwerkingen met maatschappelijke welzijnsorganisaties, buurthuizen, dorpsbelangen etc..

Voor de aanpassingen in het re-integratiebeleid zal een beroep moeten worden gedaan op het Participatiebudget. In 2017 en 2018 was hier sprake van een begrotingsoverschot.

Arbeidsmarkt en werkgeversdienstverlening

Een deel van het gemeentelijk arbeidsmarktbeleid richt zich op het aantrekkelijker maken voor werkgevers om werkzoekenden met een achterstand op de arbeidsmarkt in dienst te nemen. Smallingerland werkt daarbij samen met alle Friese gemeenten, het UWV en de Friese SW-bedrijven in het Werkbedrijf Fryslân Werkt. Gezamenlijk worden (veelal financiële) instrumenten ontwikkeld die groepen werkzoekenden aantrekkelijker maken voor werkgevers. Het Werkbedrijf Fryslân Werkt streeft naar een inclusieve arbeidsmarkt en wil de duurzame arbeidstoeleiding van alle werkzoekenden in de arbeidsmarktregio Friesland bevorderen door de brug te bouwen tussen de vraag van de markt en het aanbod van het Friese arbeidspotentieel. Het regionaal werkbedrijf heeft in 2018 een strategische werkagenda opgesteld, waarin de volgende vier speerpunten zijn opgenomen:

1. We zetten in op de kansrijke sectoren;
2. We bevorderen duurzame inzetbaarheid (Leven lang leren en intersectorale mobiliteit);
3. We hebben onze werkzoekenden in beeld;
4. We blijven bouwen aan Fryslân Werkt.

Het realiseren en bewaken van een samenhangende uitvoering van de werkgeversdienstverlening in de arbeidsmarktregio Fryslân blijft de komende jaren een belangrijk aandachtspunt.

Sociale werkvoorziening (WSW)

Tegelijk met de invoering van de Participatiewet is de toegang tot de Wsw met ingang van 1 januari 2015 afgesloten. De Wsw-ers die op 31 december 2014 een Wsw dienstbetrekking hadden behouden hun rechten, waardoor de Wsw in een reeks van jaren zal worden afgebouwd. Voor de uitvoeringsorganisatie Caparis NV heeft dit uiteraard ook grote gevolgen. Zij heeft de opdracht om het in 2016 opgestelde herstructureringsplan verder uit te werken in concrete maatregelen die moeten leiden tot een zo snel mogelijke verantwoorde afbouw. Op dit moment is niet bekend of en zo ja welke financiële gevolgen dit zal hebben voor de deelnemende gemeenten, waaronder Smallingerland.

De rijksbijdrage voor de uitvoering van de Wsw wordt de komende jaren jaarlijks verlaagd met circa € 500 per SW medewerker. Dit leidt tot een oplopend subsidietekort van € 1,4 miljoen in 2018 tot € 2,0 miljoen in 2022. Dit tekort moet onder ander opgevangen worden door het herstructureringsplan. Tegelijkertijd worden er ten aanzien van de huidige structuur diverse knelpunten ervaren, zoals de extra behoefte aan financiële controle.

In mei 2017 heeft Caparis het herstructureringsplan 'een nieuw perspectief' opgeleverd aan de colleges van de acht aan de GR deelnemende gemeenten. De betrokken gemeenten zien voor Caparis een verschillende rol weggelegd bij de uitvoering van de Wsw en de Participatiewet. In oktober 2017 heeft Caparis het herstructureringsplan 'Lokaal maatwerk, regionaal netwerk' opgeleverd waarin wordt voorgesteld om te transformeren naar een sociale onderneming die zich profileert als leerwerkbedrijf. Het is wenselijk om de om te vormen governance structuur gelijk te laten lopen met de transitie bij Caparis. Er is een stuurgroep ingesteld om het proces te begeleiden om te komen tot besluitvorming over een nieuwe bestuursstructuur. Naar verwachting zal de stuurgroep in december 2018 met een voorstel komen voor een nieuwe bestuursstructuur.

Minimabeleid en kindpakket

"Smallerland is en blijft een Sociale gemeente." Zo luidt de eerste zin van het Hoofdlijnenakkoord bestuursperiode 2018 – 2022. Hierin staat verder dat de minimavoorzieningen op peil blijven. Bij een gelijkblijvend beroep op deze voorzieningen zou de stijging van kosten doorzetten. De aantrekkende economie heeft echter gunstige gevolgen voor de omvang van de doelgroep van het minimabeleid. De verwachting is dat de stijgende trend van uitgaven hiermee doorbroken wordt.

Het kindpakket is nog volop in ontwikkeling waardoor verwacht wordt dat de uitgaven daarbinnen gaan stijgen. Omdat de tot op heden begrote subsidie door de stichtingen niet volledig gebruikt wordt heeft dit niet onmiddellijk invloed op de begroting. Over 2017 en 2018 verwachten we dan ook dat een deel van de toegekende subsidie terug zal vloeien naar de gemeente. Die afrekening vindt plaats in 2019.

Schuldhelpverlening

De kosten voor schuldhelpverlening zijn de afgelopen jaren afgenomen, de bijzondere bijstandsuitgaven voor de kosten van beschermingsbewind nemen daarentegen fors toe. Steeds meer mensen met financiële problemen zoeken hun heil blijkbaar in het beschermingsbewind. Dit vinden we geen positieve ontwikkeling.

Beschermingsbewindvoering is een goed instrument om mensen in de toekomst te beschermen tegen schulden maar niet bedoeld om schulden uit het verleden op te lossen. Nu wordt te vaak gegrepen naar beschermingsbewind terwijl gemeentelijke schuldhelpverlening een betere optie is. Bovendien hebben we als gemeente geen invloed op de kwaliteit van het bewind. Beschermingsbewind is namelijk privaatrechtelijk geregeld met het kantongerecht als toezichhoudende instantie.

De komende jaren willen we proberen de instroom in beschermingsbewind te laten afnemen. Dit doen we door onze gemeentelijke schuldhelpverlening zo laagdrempelig en breed mogelijk toegankelijk te maken. We sluiten geen groepen inwoners uit en houden er rekening mee dat mensen met financiële problemen niet altijd de meest verstandige keuzen maken. Ook wordt onze dienstverlening meer pro actief (vroegsignalering, outreachende helpverlening).

Financiën Sociaal domein

Door het integreren van taken, werkzaamheden en financiën wordt het steeds lastiger om de drie decentralisaties apart te administreren en verantwoorden naast de bestaande Jeugd en Wmo. Voor de te realiseren kostenreductie betekent dit, dat deze steeds minder goed aan de drie decentralisaties te koppelen is.

Vanaf 2019 is de integratie-uitkering Sociaal domein opgenomen in de algemene uitkering van het Gemeentefonds. De verschillende budgetten zijn daarna niet meer te herleiden naar het Sociaal domein. Hierdoor is ook de batenkant steeds minder transparant.

Daarom wordt met betrekking tot de raming van de budgetten voor het Sociaal domein voorgesteld na 2019 de reguliere begrotingssystematiek te volgen op basis van accres.

Op basis van de beschikbare informatie kunnen we in dit Beleidsplan nog wel een redelijke inschatting maken van de kostenontwikkeling en de ontwikkeling van de algemene uitkering. Op basis van de forse stijging van de algemene uitkering die toe te rekenen is aan het Sociaal domein kunnen we de taakstelling in het Sociaal domein inlopen (zie onderstaande tabel en bijlage K). Daarom wordt voorgesteld de huidige taakstelling als gerealiseerd te beschouwen na 2020.

In onderstaande tabel wordt de ontwikkeling van de taakstelling in het Sociaal domein weergegeven.

Taakstelling sociaal domein					
€ x 1.000	Bijgesteld 2018	2019	2020	2021	2022
Taakstelling kostenreductie beleidsplan 2018	1.813	2.438	2.387	2.332	2.332
Mutatie baten en lasten tov beleidsplan 2018	2.858	3.493	4.009	4.414	4.882
Hogere baten gemeentefonds SD	-1.171	-4.340	-5.916	-7.152	-8.527
Lagere uitkering WSW			483	245	169
Extra lasten overheids BV		PM	PM	PM	PM
Inzet reserve decentralisaties sociaal domein	-2.000	-1.000	-	-	-
Resterend saldo	1.500	591	963	-161	-1.144

Tabel: Ontwikkeling taakstelling Sociaal domein

Bij de berekening van de mutatie van baten en lasten in bovenstaande tabel zijn een aantal uitgangspunten genomen:

- De kosten zorg in natura jeugd zijn voor 2019 geraamd op € 17 miljoen. Dit is ongeveer € 0,9 miljoen lager dan de prognose in 2018, op basis van de verwachting dat de nieuwe inkoopssystematiek en de verwerking hiervan tot een piek in de kosten leidt. Meerjarig worden deze kosten jaarlijks verhoogd met 2%, mede ingegeven doordat bij de stijging van de algemene uitkering ook rekening gehouden wordt met een kostenstijging;
- De kosten voor Wmo zijn gebaseerd op de prognose 2018. Meerjarig worden deze kosten jaarlijks verhoogd met 2 %. Dit is een schatting. Het is nog niet mogelijk om de gevolgen van de ontwikkelingen (zowel kostenverhogende als kostenbesparende) ten aanzien van Wmo accuraat te begroten;
- Met betrekking tot participatie wordt uitgegaan van de bestaande budgetten. Met betrekking tot de kosten voor WSW wordt rekening gehouden met een daling op basis van prognoses van Caparis. Deze daling is minder dan de afname van de uitkering WSW zoals verwerkt in de algemene uitkering. Dit betekent dat het subsidie tekort toeneemt;
- De kosten van de OverheidsBV zijn nog niet inzichtelijk. Eventuele meerkosten zijn daarom PM opgenomen.

Uit de tabel blijkt dat de bijgestelde raming van de taakstelling in het Sociaal domein voor 2018 € 3,5 miljoen bedraagt. Dit wordt gedekt door inzet van de reserve decentralisaties Sociaal domein (€ 2 miljoen) en het resterende saldo is in de Corap II van 2018 ten laste van de reserve veranderbudget gebracht (€ 1,5 miljoen).

Door een forse toename van de baten uit het Gemeentefonds welke toegerekend kunnen worden aan het Sociaal domein neemt de taakstelling snel af. Op basis van de prognoses is er in 2021 geen sprake meer van een tekort. Het tekort in 2019 bedraagt ongeveer € 1.591.000. Door de inzet van gereserveerde middelen voor de stapsgewijze afbouw van het tekort resteert per saldo nog € 591.000. In 2020 zijn er geen eenmalige middelen meer beschikbaar en bedraagt het tekort nog € 963.000. We verwachten dat deze tekorten binnen de reguliere middelen opgevangen kunnen worden. Bijvoorbeeld door het overschot op participatie wat nog beschikbaar is.

Veranderbudget

Vanuit het veranderbudget is geld beschikbaar gesteld voor een plan van aanpak om een praktijkondersteuner in de huisartsenpraktijk te laten werken. Naast een meer passend aanbod zal dit ook leiden tot een besparing op de kosten van de GGZ voor jeugdigen (jGGZ). De praktijkondersteuners zijn in het najaar 2018 aan de slag gegaan. De salariskosten van de praktijkondersteuners in de aanloopfase voor de periode in 2019 worden gedekt uit het veranderbudget (€ 130.000).

Voor de start van de preventieve interventies proeftuin Buurtgezinnen.nl en Homestart van Humanitas € 109.500 beschikbaar gesteld.

In 2019 wordt een pilot gestart voor een onderzoek naar een vernieuwende soort populatiebesteding voor de doelgroep met ernstige psychiatrische aandoeningen (EPA). Hiervoor is € 50.000 gereserveerd.

In het Beleidsplan is voor bovenstaande posten € 289.500 onttrokken uit de Reserve veranderbudget Sociaal domein om deze verplichtingen in 2019 te dekken. Na deze onttrekkingen bedraagt het saldo van deze reserve € 1,5 miljoen.

Wijk- en dorpsbudget

De wijkraden en verenigingen van dorpsbelangen ontvangen een subsidie voor de (organisatie van) activiteiten, waarmee de belangen van de inwoners van hun wijk of dorp behartigd worden en die de leefbaarheid en sociale cohesie bevorderen. Voor deze subsidies is jaarlijks € 35.000 beschikbaar met een subsidieplafond van € 2.500 per wijk of dorp.

Buurtbudget

Smallingerland kent al sinds 2004 het buurtbudget. Ideeën om de leefbaarheid van dorp, wijk of straat te verbeteren kunnen voor een bijdrage uit het buurtbudget in aanmerking komen. Iedereen kan zo'n idee indienen.

De afgelopen jaren zijn er veel en vooral zeer diverse aanvragen ingediend en na toekenning uitgevoerd. Het jaarlijkse budget bedraagt € 100.000.

Oud en Nieuwsubsidie

Dorpen kunnen gebruik maken van de subsidie voor een openbaar toegankelijk oud en nieuwfeest, waarvoor een vergunning is afgegeven door de gemeente. Door subsidie te verstrekken aan de dorpen voor een "eigen" feest, merken we dat de overlastklachten en vernielingen in de dorpen afnemen. Het jaarlijkse budget bedraagt € 6.000.

Dorpshuizen

De dorpshuizen ontvangen een exploitatie subsidie die eens in de vier jaar wordt geïndexeerd. De federatie dorpshuizen (FDS) is met een verdeling van de subsidie gekomen. De verdeling is vanaf 2017 ingegaan. Het jaarlijkse budget bedraagt € 50.000.

Minderheden

Vluchtelingen

De vluchtelingen crisis heeft de afgelopen jaren veel aandacht gehad. De instroom van vluchtelingen is, in vergelijking met de periode 2015 tot en met 2017, afgenomen. Ondanks de daling heeft het onderwerp onze aandacht. Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) heeft nog steeds te maken met krimp, ook in het noorden sluiten er locaties. Het AZC Drachten blijft, inclusief de opvang voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV). Voor het uitvoeren van het AMV opvangmodel wordt er nog gezocht naar twee geschikte opvanglocaties. De voorwaarden hiervoor zijn dat de locatie binnen een straal van 10 km van het Asielzoekerscentrum (AZC) ligt, er 20 jongeren kunnen worden opgevangen in de leeftijd van 15 tot 18 jaar en dat er 24 uur per dag COA-begeleiding aanwezig is. De asielzoekers die in onze gemeente wonen nemen deel aan het maatschappelijk leven in de gemeente. Waar nodig zoeken we de samenwerking met ketenpartners als COA, politie en ISK. Het onderwerp blijft ook in 2019 uitdrukkelijk op de agenda staan.

Integratiebeleid

Als gevolg van de hoge instroom asielzoekers tot en met 2017 zijn er extra middelen beschikbaar gesteld voor de statushouders die we hebben gehuisvest in 2016 en 2017. Met deze middelen is het integratiebeleid uitgebreid. In 2018 wordt dit geëvalueerd en wordt er een voorstel gedaan voor het integratiebeleid 2019 – 2022, waarbij rekening wordt gehouden met het volgende.

Op 2 juli 2018 heeft de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in een brief aan de Tweede Kamer de Hoofdlijnen voor de veranderopgave Inburgering uiteen gezet. De minister heeft het plan om de regie van de inburgering terug te brengen naar gemeenten en het inburgeringsstelsel aan te passen met: brede intake en doorlopende lijn, persoonlijk inburgeringsplan en participatie, verhoging van de taaleis en leerroutes, hervorming van de markt voor inburgeringscursussen, moderniseren van het examenstelsel en het ontzorgen van de asielstatushouders. De verwachting is dat dit in 2020 wordt ingevoerd.

De regie op inburgering terug naar gemeenten, biedt ons vele kansen en mogelijkheden om de statushouders beter te begeleiden bij de integratie en participatie in onze gemeente.

Noodopvang

Vanaf 2013 kent de gemeente een noodopvangregeling voor uitgeprocedeerde asielzoekers. Iedere jaar is de regeling verlengd, in afwachting van een oplossing van het Rijk. Momenteel is het Rijk (weer) in gesprek met gemeenten. Zoals het nu lijkt worden er 5 Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) ingericht in samenwerking met gemeenten. De gesprekken hierover worden gevoerd, wij worden in de klankbordgroep op de hoogte gehouden van dit proces.

Het college heeft op 11 september 2018 besloten om de noodopvangregeling te verlengen, tot 1 juli 2019, met het oog op eindigheid. Hiervoor is eenmalig een bedrag van € 65.000 gereserveerd.

Preventieve gezondheidszorg

Het reguliere gezondheidsbeleid krijgt inhoud op basis van de 4e nota Lokaal gezondheidsbeleid 2017-2021 'Gezond en wel(zijn)'. Voor de uitvoering van deze nota is jaarlijks € 55.000 beschikbaar. Dit beleid is verder nauw verweven met de lokale aanpak Gezond in ..., een programma dat zich richt op het stabiliseren c.q. terugdringen van gezondheidsverschillen. Tot en met 2022 ontvangen we hiervoor van het Rijk een budget van afgerond € 130.000.

Het stabiliseren c.q. terugdringen van gezondheidsverschillen vergt een lange adem. De speerpunten van de aanpak werken we –op basis van input van betrokken inwoners en (semi) professionals- uit in (jaarlijkse) uitvoeringsplannen.

Gezond in... heeft een nauwe relatie met de preventieopdracht binnen het Sociaal domein, armoedebestrijding en laaggeletterdheid.

Financiën

Budget (in €)			
	Rekening 2017	Begroting 2018	(- = nadeel) Begroting 2019
Baten	29.142.839	28.020.170	28.373.490
Lasten	-94.542.431	-99.961.560	-99.961.140
Saldo voor resultaatbestemming	-65.399.592	-71.941.390	-71.587.650

Onttrekking algemene reserve	10.000.000	2.131.470	1.065.000
Onttrekking bestemmingsreserve	567.830	7.534.950	289.500
Toevoeging algemene reserve	0	-4.000.000	0
Toevoeging bestemmingsreserve	-8.000.000	0	0
Saldo na resultaatbestemming	-62.831.762	-66.274.970	-70.233.150

Nieuw beleid					
	Bedragen x € 1.000 (- = nadeel)				
	2019	2020	2021	2022	Totaal

Nieuw in dit Beleidsplan

Enmalig:					
Verlengen noodopvang asielzoekers	-65				-65
Subtotaal nieuw – eenmalig	-65				-65

In eerdere beleidsplannen beschikbaar gestelde middelen

Structureel:					
Afbouw alfahulpen	-550				-550
Lokale inkoop	-350				-350
Subtotaal oud -structureel	-900				-900
Enmalig:					
Realisatie kostenreductie	-1.000				-1.000
Subtotaal oud – eenmalig	-1.000				-1.000

Taakvelden

Samenkracht en burgerparticipatie
Wijkteams
Inkomensregelingen
Begeleide participatie
Arbeidsparticipatie
Maatwerkvoorzieningen (WMO)
Maatwerkdienstverlening 18+
Maatwerkdienstverlening 18-
Geëscaleerde zorg 18+
Geëscaleerde zorg 18-

3.9 Programma Volksgezondheid en milieu

Doelstelling

We zetten in op een duurzame samenleving, waarbij aandacht is voor mens en milieu. We willen gezonde en vitale burgers, te realiseren door preventieve zorg en goede voorlichting. Een sobere, effectieve riolering en afvalverwerking dragen hier indirect aan bij.

Verbonden partijen

Naam	Wat doet deze organisatie?
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing	Milieutoezicht en handhaving bij grote bedrijven.
Openbaar Lichaam Afvalverwijdering Friesland	Verantwoorde uitvoering van milieu- en reinigingstaken. Is in ruste, de uitvoering is overgegaan in 1995 naar Omrin.
Afvalsturing Friesland = Omrin	Overslag, transport, bewerken en verwerken van afval.
HuisVuilCentrale (HVC)	Duurzaam afvalbeheer.

Indicatoren / Kengetallen

Tevredenheid woonomgeving (bron: wijkatlas*)			
	Realisatie 2013	Realisatie 2015	Realisatie 2017
Totale woonomgeving	7	7,1	7,0
Speelgelegenheden	7,2	7,3	7,1
Groenvoorzieningen	7,3	7,4	7,2
Parkeergelegenheden	6,5	6,7	6,4
Verkeersoverlast	6,2	6,3	6,1
Openbaar vervoer	6,1	6,0	5,8
Straatverlichting	7,4	7,5	7,3

* de Wijkatlas komt 1x per 2 jaar uit

Huishoudelijk afval			
	Realisatie 2017	Bijgestelde Prognose 2018	Prognose 2019
Hoeveelheid afval x 1.000 kg	34.311	34.000	33.500
Hoeveelheid afval per inwoner in kg	613	608	600
Scheidingspercentage	74,5%	75,0%	77%
Hoeveelheid restafval per persoon in kg	149	140	120

Graven			
	Realisatie 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Begravingen en bijzettingen	111	120	120
Nieuw uitgegeven	64	60	60
Tussentijds verlengde contracten*	105	30	30
Verlengde contracten**	39	99	99
Opgezegde contracten	1.500	53	53

* verlenging grafhuurtermijn nav 2e begraving in een tweediep/dubbel graf

** verlenging grafhuurtermijn nav aflopend contract, aantal aflopende contracten fluctueert per jaar

Verplichte beleidsindicatoren (bron: www.waarstaatjegemeente.nl)

Indicator	Periode	Waarde	Eenheid	Beschrijving	Bron
Fijn huishoudelijk restafval	2016	165	kg per inwoner	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg)	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval
Hernieuwbare elektriciteit	2016	2,3	%	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor

Afvalinzameling en verwerking

Van afval naar grondstof (VANG)

Het Landelijk Afvalbeheerplan 2017-2029 (LAP3) vormt een kader voor het gemeentelijk afvalbeleid. De belangrijkste doelstellingen voor ons als gemeente zijn:

- Verlagen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval van 240 kilogram per inwoner per jaar in 2014 naar maximaal 100 kilogram per inwoner per jaar in 2020, en maximaal 30 kilogram per inwoner per jaar in 2025;
- Verhogen van het aandeel afvalscheiding (fijn en grof) huishoudelijk afval van 52% in 2014 naar minimaal 75% in 2020;
- Het vergroten van de bewustwording bij huishoudens en bedrijven van hun afvalproductie en wat met het afval gebeurt in de keten.

We blijven voortdurend zoeken naar instrumenten en manieren om de hoeveelheid afval terug te dringen en om afvalscheiding en hergebruik te stimuleren.

Onze inspanningen voor de komende periode spitsen zich toe op:

- het minimaliseren van de hoeveelheid restafval in de grijze container;
- het nuttig hergebruiken van gescheiden ingezamelde afvalstoffen;
- het verbeteren van c.q. het vinden van nieuwe technieken voor de verwerking van afvalstoffen.

We benoemen enkele concrete acties:

- De inzamelfrequentie van restafval verminderen naar 1 x per 4 weken. De inzamelfrequentie van g.f.t.-afval verhogen naar 1 x per 2 weken (in de 'warme' maanden april t/m oktober 1 x per week).
In 2017 zijn we na een proef in 2016 begonnen met het verlagen van de inzamelfrequentie van restafval. De rolemmers worden vanaf 2017 in plaats van 1 x in de 2 weken, 1 x in de 3 weken geleegd. In 2019 willen we de inzamelfrequenties nogmaals aanpassen;
- Actie om de hoeveelheid keukenafval (organisch afval) uit de restafval te halen;
- Het verhogen van de inzamelfrequentie van g.f.t.-afval;
- Inzameling g.f.t.-afval bij hoogbouwcomplexen;
- Stimuleren van scheiden keukenafval door gebruik van g.f.t.-bakje;
- Communicatie gericht op preventie van afval en stimuleren van inwoners afval nog beter te scheiden door inzet communicatiecampagne;
- Faciliteren en participeren in lespakketten (zwerf)afval bij het natuurcentrum te Drachten (Natuur- Milieu- en Educatiecentrum (NME)).

Naast de genoemde acties gaan we in 2019 over naar de digitale afvalkalender. Hierover zal uitgebreid gecommuniceerd worden. Daar waar "de stap naar digitalisering" groot is, denken we mee in de oplossing.

Aanpak zwerfafval

Op basis van de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022 is een fonds beschikbaar gesteld voor de aanpak van zwerfafval. Het fonds is bedoeld voor aanvullende activiteiten, gericht op het schoonhouden van de leefomgeving. In 2019 blijven we hiermee acties houden en ondersteunen om zwerfafval aan te pakken. De acties zullen met name gericht zijn op gedragsbeïnvloeding en participatie van bewoners en gebruikers. Zo zal bijvoorbeeld adoptie van gebieden door burgers, scholen, bedrijven, sportverenigingen ondersteund worden.

Financiën

Uit de jaarlijkse doorrekening van de afvalstoffenheffing blijkt dat de tarieven niet meer kostendekkend zijn. De afgelopen jaren heeft de afvalstoffenheffing steeds een positief exploitatieresultaat behaald. Voor zo'n resultaat hebben we ook de nodige inspanning verricht. Denk hierbij aan de wijziging van de inzamelrequentie, de bouw van ecoparkjes, veel communicatie over afvalscheiding e.d. Ook enkele externe factoren zaten mee. Een hoge papierprijs en minder consumptie door de crisis werkten positief mee. Echter, met name een aantal externe factoren hebben de afgelopen jaren gezorgd voor een forse kostenstijging en onbalans in de exploitatie van de afvalstoffenheffing. Deze onbalans wordt veroorzaakt door posten die afwijken van de "reguliere" kostenontwikkelingen die in de jaarlijkse tariefsverhoging zijn meegenomen. De grootste afwijkingen zijn:

- Invoering afvalbelasting	€ 250.000
- Effecten BBV (o.a. hogere overhead toerekening)	230.000
- Hogere kwijtscheldingen	170.000
- Hogere BTW-compensatie toerekening	250.000
- Lagere opbrengsten van papier	150.000

In 2015 heeft het Rijk de afvalbelasting ingevoerd van ca € 13 per ton en deze in 2019 verhoogd naar ruim € 31 per ton. De gemeente moet deze kosten doorberekenen in de tarieven van de afvalstoffenheffing.

Met ingang van 2017 is de BBV aanzienlijk veranderd en met name op de toerekening van de overhead zijn de richtlijnen strenger geworden. Per saldo wordt nu een hoger bedrag toegerekend aan de afvalstoffenheffing. Hierbij moet worden opgemerkt dat dit wel een voordeel voor de algemene middelen heeft opgeleverd.

De kwijtscheldingen zijn gestegen van € 280.000 in 2014 naar € 480.000 in 2019. Dit is ruim € 170.000 boven de reguliere jaarlijkse stijgingen.

Alle betaalde btw op de kosten en investeringen kan de gemeente weer terugvragen bij het BTW-compensatiefonds (BCF). Deze component moet wel weer worden meegenomen in de berekening van de tarieven, want de gemeente is bij de invoering van het BCF gekort in de algemene uitkering voor deze bedragen. Bij een nieuwe herijking blijkt dat de toerekening in de tarieven moet worden verhoogd als gevolg van nieuwe investeringen van de afgelopen jaren en verschuiving tussen wel en niet btw-plichtige kosten.

De papierprijs en de ingezamelde hoeveelheid is dalende. Een trend die zich naar verwachting doorzet.

Bij ongewijzigd beleid zal op korte termijn een tekort van ca € 0,9 miljoen per jaar ontstaan. De huidige voorziening afvalstoffenheffing (saldo 1 januari 2018 € 1,6 miljoen) kan dit niet lang meer opvangen. Om het hele tekort weg te werken zullen de tarieven de komende vier jaar met 4% extra worden verhoogd boven de reguliere verhoging. Voor 2019 worden de tarieven verhoogd met 7,9 % en hanteren we een afvalstoffenheffing van € 257 voor een meerpersoonshuishouden en € 218 voor een eenpersoonshuishouden. Hiermee wordt het tekort voor 2019 teruggebracht tot € 0,4 miljoen.

Riolering

De raad heeft in december 2016 het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2017-2020 vastgesteld. We gaan in 2019 verder met de uitvoering hiervan. In de paragraaf kapitaalgoederen staat beschreven welke werkzaamheden dan worden uitgevoerd.

De tarieven zijn herrekend. Voor gebruikers komen we uit op € 95, en dat is € 1 meer dan in 2018. Voor eigenaren blijft het tarief gehandhaafd op € 182. Om dit tarief te kunnen handhaven, wordt de dotatie aan de spaarvoorziening iets verlaagd naar € 2.187.000.

Duurzaamheid

Routekaart Duurzaam Smallingerland 2040

Op 13 december 2016 heeft de gemeenteraad de Routekaart Duurzaam Smallingerland 2040 vastgesteld waarop in eerste instantie alleen de functie van aanjager duurzaamheid is ingevuld.

De routekaart is daarna uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma, waarbij middelen beschikbaar zijn voor de uitvoering. Dit was exclusief de extra benodigde personele capaciteit, waarvoor nog een voorstel zou volgen. Inhoudelijk wordt hiervoor verwezen naar de routekaart zelf (paragraaf 5.3).

Uitgangspunt is dat duurzaamheid zoveel mogelijk wordt geïntegreerd binnen de bestaande beleidsvelden en werkzaamheden. In de praktijk wordt hier veelal al invulling aangegeven (duurzaamheid ontwikkelt zich steeds verder in de genen). De gevraagde personele inzet betreft echter nieuwe taken, welke niet binnen de huidige functies en bijbehorende takenpakketten kan worden uitgevoerd. In de door de gemeenteraad vastgestelde routekaart is dit expliciet benoemd.

In dit Beleidsplan is een structurele uitbreiding van personele capaciteit (2,6 fte) van € 208.000 opgenomen voor de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid. De inzet voor de komende jaren is o.a. gericht op de energietransitie, het begeleiden van bijbehorende initiatieven/projecten vanuit de mienskip (mienskipsenergie), duurzame mobiliteit, communicatie en het verduurzamen van de interne bedrijfsvoering. Dit sluit aan bij het vastgestelde raadsprogramma 2018 – 2022 waarin de inzet op duurzaamheid nogmaals is bekrachtigd: "De raad hecht aan een voortvarende aanpak van de uitvoering van de Routekaart. Daarbij geeft de gemeente het goede voorbeeld door een voortvarende aanpak van de verduurzaming van het gemeentelijk wagenpark en gemeentelijke gebouwen.

Financiën Routekaart

Er is een structureel budget voor projecten in het kader van duurzaamheid van € 270.000 per jaar beschikbaar. Deze middelen worden ingezet voor het Uitvoeringsprogramma Routekaart Duurzaamheid Smallingerland. Vanuit de Streekagenda wordt ook een aantal projecten opgepakt en uitgevoerd en zo mede gefinancierd door de provincie.

Energietransitie

De Regionale Energie Strategie is het vervolg op de Friese Energiestrategie. In de RES worden regionaal gedragen keuzen voor de opwekking van duurzame elektriciteit, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving, mobiliteit etc uitgewerkt. Doel is om het Klimaatakkoord en de daarin overeengekomen duurzame doelstellingen voor 2030 te realiseren. Voor Friesland wordt de RES de opvolger van de FES, waarin al veel voorwerk voor de RES is gedaan. Als gemeente nemen we actief deel aan de RES en pakken we maatregelen en projecten op om tot realisatie van de doelstellingen te komen, waarbij we steeds de verbinding leggen naar onze Routekaart Duurzaam Smallingerland.

Een aantal speerpunten voor het komende jaar zijn onder andere warmteanalyses per dorp en wijk waarin de alternatieven voor aardgas als dé warmtebron uitgewerkt worden.

Belangrijk is om op basis van de mogelijke scenario's met de inwoners van de dorpen en wijken in gesprek te gaan om te zien wat de consequenties, kansen en uitdagingen zijn en hoe we de energietransitie samen met onze inwoners vorm kunnen geven. Een grote uitdaging voor de komende jaren die grote inzet van ons allen gaat vragen.

Grootschalige opwekking zonne-energie

Met als basis het Zonneplan dat momenteel opgesteld wordt, zullen in 2019 stappen gezet worden om grootschalige zonne-energieprojecten te realiseren.

Daarbij wordt zowel samengewerkt met lokale initiatieven (energiecorporaties), als ook met projectontwikkelaars. Het creëren van draagvlak en participatie zijn belangrijke elementen om tot succesvolle projecten te komen en hier zal daarom veel aandacht aan besteed worden.

Daarbij is het wel essentieel dat we ons realiseren dat voor het realiseren van onze duurzame energiedoelstellingen het essentieel is, dat we als gemeente flinke stappen gaan zetten in de opwek van zonne-energie en dat dit consequenties voor onze omgeving heeft.

Verduurzaming woningen en bedrijven

Het is belangrijk bij de verduurzaming van de gebouwde omgeving om het voor de betrokken eigenaren en gebruikers zo makkelijk mogelijk te maken om duurzame stappen (besparen en opwekken) te zetten.

Om woningeigenaren en huurders te helpen om hun huis klaar te maken voor een duurzame toekomst worden projecten uitgerold, die het, zowel praktisch maar ook financieel, makkelijk maken om energie te besparen en op te wekken.

In toenemende mate wordt ook aan bedrijven gevraagd om een bijdrage te leveren aan de energietransitie door kritisch te kijken naar eigen energieverbruik (energiebesparing, mobiliteit, bedrijfsprocessen) en mogelijkheden voor eigen energieopwekking. Het Activiteitenbesluit en de eis voor label C voor kantoorpanden in 2023 zijn hierin onder andere sturend, maar we willen graag samen met het bedrijfsleven op basis van vrijwilligheid en eigen motivatie duurzame stappen zetten.

Klimaatadaptatie

De veranderingen in ons klimaat zijn onmiskenbaar en vragen in toenemende mate om initiatieven en beleid op het gebied van onder andere water, bodemgebruik, biodiversiteit, vergroening ipv verharding. Vanuit het Waterplan en het groenbeleid worden hier ook in 2019 stappen in gezet.

Circulaire Economie

In toenemende mate streven we naar een economie waarin afval niet meer bestaat doordat alle materialen hergebruikt worden. Zo ver is het nog lang niet, maar we vinden als gemeente dat we hierin een voorbeeldfunctie hebben. Dat laten we zien in ons beleid t.a.v. afval en ook in toenemende mate t.a.v. circulair inkopen en aanbesteden. Dat betekent duidelijke duurzame doelstellingen in het inkoopbeleid van de gemeente en pilotprojecten circulair inkopen opstarten. Ook bij de aanbesteding van grote projecten zal circulariteit in toenemende mate een belangrijk criterium worden. We hebben nog niet veel ervaring en het is belangrijk om deze ervaring middels projecten in de komende tijd op te gaan doen.

Duurzame communicatie

Om iedereen binnen onze gemeente mee te nemen op de weg naar een duurzame toekomst, is het belangrijk dat we duidelijk laten zien wat we als gemeente doen op het gebied van de energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie. Niet alleen door als gemeente het goede voorbeeld te geven, maar ook door bedrijven en inwoners die duurzame stappen zetten een inspiratie voor anderen te laten zijn. Een duurzame toekomst is van ons allen, maar is ook iets dat we met zijn allen moeten realiseren.

Duurzaamheid en de streekagenda

Voor Duurzame Energie is door de 5 gemeenten een plan uitgewerkt en staan projecten zoals Duurzaamheidslening, Verduurzamen MKB en Dorpen en wijken naar energieneutraal op de planning. De benodigde middelen voor onze gemeente zijn in het budget Duurzaamheid (Uitvoeringsprogramma Routekaart Duurzaam Smallerland) opgenomen.

Wet vergunningverlening, toezicht en handhaving (Wet VTH)

In 2016 is de Wet VTH (vergunning, toezicht, handhaving) van kracht geworden. Een belangrijk doel van deze wetgeving is verbetering van de kwaliteit en de overdracht van taken naar Omgevingsdiensten. Een ander belangrijk doel van de wet is om de uitvoering vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), beter inzichtelijk en meer voorspelbaar te maken. Dit is ook de aanleiding van de oprichting van de omgevingsdiensten. De wet heeft ook invloed op onze organisatie. Vooral de volgende punten zijn belangrijk:

Kwaliteitscriteria

Voor de medewerkers die zijn belast met de uitvoeringstaken van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo) is een set van kwaliteitscriteria opgesteld waar we volgens de wet VTH per 1 januari 2019 aan moet voldoen. In de criteria worden eisen gesteld aan het opleidingsniveau, ervaring, de tijd die aan een taak wordt besteed, en het aantal taken dat wordt uitgevoerd. Ook moeten voor alle taken minimaal twee personen beschikbaar zijn.

Als gemeenten in Fryslân en de provincie Fryslân hebben wij de landelijke criteria gemeenschappelijk afgestemd op de Friese situatie met als uitkomst een gezamenlijke verordening Frysk peil F1. Deze verordening is eind 2016 door de gemeente vastgesteld. Wij moeten nu aantoonbaar maken dat wij voldoen aan de verordening Frysk peil F1. In 2017 hebben de betrokken medewerkers een EVP-traject doorlopen. Gebleken is dat onze medewerkers grotendeels aan de criteria kunnen voldoen. Volgende stap is de inventarisatie van de opleidingsbehoefte en het onderzoeken van mogelijke samenwerkingsverbanden met buurgemeenten en/of de FUMO. Voor zover mogelijk wordt dit vervolgetraject ook in een provinciaal samenwerkingsverband opgepakt.

In het 2de helft van 2018 zullen we de kosten inzichtelijk maken middels een opleidingsplan. Er is totaal € 68.000 beschikbaar voor aanvullende opleidingskosten. Uitvoering van het opleidingsplan zal waarschijnlijk starten vanaf begin 2019 en meerdere jaren betreffen.

In het najaar van 2019 wordt landelijk de nieuwe versie van de kwaliteitscriteria vastgesteld, we weten nu nog niet welke veranderingen en of welke financiële gevolgen dit heeft.

Wettelijke verankering basistaken

Gemeenten/provincie hebben de verplichting een deel van de uitvoeringstaken voor milieu onder te brengen bij een regionale uitvoeringsorganisatie. In de provincie Fryslân is daarvoor in 2014 de Fryske útfieringsorganisaasje milieu en omjouwing (FUMO) opgericht. Welke taken al dan niet moesten worden overgedragen heeft discussie gegeven. Om die reden is het verplichte takenpakket (baistaken) in 2017 in de Wet VTH vastgelegd.

Ten opzichte van de taken die wij in 2014 hebben overgedragen zijn er een aantal wijzigingen. Dat betreft met name de inzet van handhaving bij aan FUMO toegewezen bedrijven, bodem en asbest. Op dit moment zijn wij onder regie van een provinciale stuurgroep bezig met een inventarisatie. Provinciaal is afgesproken om de taken per 1 januari 2020 over te dragen.

Over de (financiële) consequenties en de wijze waarop wij dat gaan organiseren komen wij in een volgende perspectiefnota of beleidsplan terug.

Inrichting terrein begraafplaats De Slingehof

Het terrein van begraafplaats De Slingehof wordt zowel door DLE als de gemeente gebruikt. Naast bezoekers van het uitvaartcentrum maken bezoekers van de gemeentelijke begraafplaats gebruik van het terrein. Er is dus een gemeenschappelijk belang bij een buiteninrichting die zowel visueel aantrekkelijk als praktisch in gebruik en onderhoud is. In het plan wordt een aantal aanpassingen voorgesteld. De aanpassingen die betrekking hebben op verbetering van het uitzicht vanuit het pand komen logischerwijs geheel voor rekening van DLE. De andere voorgestelde aanpassingen hebben betrekking op de parkeergelegenheid, de tijdelijke route van de rouwauto in verband met de verbouwingswerkzaamheden en de toegangspoort. Hier is sprake van gezamenlijk gebruik en belang en daarom wordt voorgesteld hier een 50/50 verdeling van de kosten toe te passen. Voor de gemeente komt dit neer op circa € 38.000.

Financiën

Budget (in €)			
	Rekening 2017	Begroting 2018	(- = nadeel) Begroting 2019
Baten	15.396.928	15.256.948	15.716.000
Lasten	-11.722.091	-12.290.826	-15.622.680
Saldo voor resultaatbestemming	3.674.837	2.966.122	93.320

Onttrekking algemene reserve	2.521.780	2.891.000	2.534.630
Onttrekking bestemmingsreserve	103.070	398.808	0
Toevoeging algemene reserve	0	-2.496.630	0
Toevoeging bestemmingsreserve	0		0
Saldo na resultaatbestemming	6.299.687	3.759.300	2.627.950

Nieuw beleid					
	2019	2020	2021	2022	Totaal
					Bedragen x € 1.000 (- = nadeel)

Nieuw in dit Beleidsplan

Structureel:					
Formatie duurzaamheid	-208				-208
Subtotaal nieuw - structureel	-208				-208
Eenmalig:					
Inrichting terrein begraafplaats Slingehof	-38				-38
Subtotaal nieuw- eenmalig	-38				-38

Doorgeschoven middelen

Afkoop onderhoud geluidswal	-2.250				-2.250
Duurzaamheid	-247				-247
Subtotaal doorgeschoven middelen	-2.497				-2.497

Taakvelden

Volksgezondheid
Riolering
Afval
Milieubeheer
Begraafplaatsen en crematoria

3.10 Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Doelstelling

De woningvoorraad moet voldoen aan de woningbehoefte van onze inwoners. Bij renovatie en nieuwbouw houden we rekening met de demografische ontwikkelingen en maatschappelijke trends (o.a. vergrijzing en betaalbaarheid van het wonen). Het aantal betaalbare woningen in onze gemeente moet worden gehandhaafd. Kwalitatieve verbeteringen mogen er niet toe leiden dat deze categorie woningen niet meer beschikbaar is voor de doelgroep. We streven naar een goed evenwicht tussen het betaalbaar houden van de woningvoorraad en de noodzakelijke kwaliteitsverbeteringen.

Verbonden partijen

Naam	Wat doet deze organisatie?
Welstands- en monumentenzorg Hûs en Hiem	Welstandsadvisering en monumentenzorg.
Exploitatiemaatschappij Bedrijvenpark Drachten	Beheren en exploiteren van Bedrijvenpark Drachten Azeven.

Indicatoren / Kengetallen

Woningbouw			
	Realisatie 2017	Prognose 2018*	Prognose 2019*
Beginstand	24.788	24.937	25.093
Toename / nieuwbouw	75	159	114
Sloop	-66	-3	-3
Eindstand	24.797	25.093	25.210
Verhouding huur / koop bestaande woningen	40,5% / 59,5%	40,5% / 59,5%	40,3% / 59,7%

* De realisatie van de geplande nieuwbouw is afhankelijk van de afzet van de woningen in de markt

Waarde-opbouw woningen			
	Realisatie 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
< € 150.000	59,94%	53,74%	51,86%
€ 150.000 tot € 200.000	18,71%	21,00%	22,50%
€ 200.000 tot € 250.000	8,93%	10,50%	11,50%
> € 250.000	12,42%	14,70%	14,14%

Wabo-vergunning			
	Realisatie 2017	Nadere prognose 2018	Prognose 2019
Beschikkingen	480	480	480

Wabo-aanvragen			
	Realisatie 2017	Nadere prognose 2018	Prognose 2019
Bouwen	220	275	275
Kappen	168	160	160
Strijdig gebruik	140	180	150
Overig	86	160	150
Totaal	614	795	735

Verplichte beleidsindicatoren (bron: www.waarstaatjegemeente.nl)

Indicator	Periode	Waarde	Eenheid	Beschrijving	Bron
Woonlasten meerpersoons-huishouden	2018	762	euro	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO, Groningen
WOZ-waarde woningen	2017	163	dzd euro	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Nieuwbouw woningen	2016	6,7	aantal per 1.000 woningen	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.	ABF - Systeem Woningvoorraad
Woonlasten éénpersoons-huishouden	2018	726	euro	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een eenpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO, Groningen
Demografische druk	2018	77,8	%	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	CBS – Bevolkingsstatistiek

VOLKSHUISVESTING

Woningbouw

Het woningbouwprogramma gaat voor 2019 uit van een netto toevoeging van circa 110 woningen (nieuwbouw minus sloop). Er staat geen complexmatige sloop van woningen gepland. De realisatie van circa tweederde van de nieuwbouw is afhankelijk van de afzet van woningen in de markt. Het gemeentelijk woonbeleid en woningbouwprogramma worden periodiek geactualiseerd.

Prestatieafspraken wonen

Gemeente, corporaties en huurdersvereniging maken jaarlijks prestatieafspraken, op basis van de Woningwet 2015. In de prestatieafspraken leggen we de bijdrage van de corporaties aan het volkshuisvestingsbeleid vast. Betaalbaarheid van sociale huurwoningen heeft de hoogste prioriteit. Daarnaast maken we afspraken over beschikbaarheid, kwaliteit, leefbaarheid, wonen-welzijn-zorg. De afspraken moeten uiterlijk 15 december 2019 gereed zijn en gaan over de bijdrage in 2020.

Basis voor de afspraken is de gemeentelijke 'Visie op Sociaal Wonen in Smallerland'. In de visie staat de wenselijke ontwikkelrichting voor de sociale huursector benoemd. Eerste helft van 2019 stelt het college een herijking van deze visie vast, als actueel kader voor de afspraken voor 2020 en daarna.

Regionale afspraken wonen

De vijf gemeenten van de regio Zuidoost hebben met de provincie Fryslân regionale woningbouwafspraken voor de periode tot 2020. Het betreft afspraken over de woningbouwruimte in de verschillende gemeenten. Najaar 2018 worden deze afspraken geactualiseerd voor de periode tot 2026. De recente bevolkings- en huishoudensprognose van de provincie is de basis voor de nieuwe afspraken.

Duurzaamheid woningbouw

In 2019 blijven we onze inwoners informeren via een betrouwbaar en onafhankelijk digitaal duurzaamheidsloket, namelijk www.duurzaambouwloket.nl. Woningeigenaren kunnen hier informatie vinden over energiebesparende maatregelen, duurzame opwekking van energie en subsidieregelingen. Daarnaast geven we een vervolg aan het project Duurzaam Smallerland waarmee inwoners worden gestimuleerd om hun woning te verduurzamen. Onderdeel van deze aanpak is een nieuwe gemeentelijke duurzaamheidslening.

Projecten

Boornbergum Middelgeast

De woningbouwontwikkeling in Boornbergum is weer volop in beweging. Voor verschillende deelgebieden zijn plannen in de verkoop en/of realisatie. Dat geldt ook voor de vrije kavelverkoop.

Wij verwachten een versnelde kavelluitgifte en een voortzetting van de bouwactiviteiten in 2019. De grondexploitatie profiteert hiervan mee.

Vrijburgh

In de wijk Vrijburgh heeft de toegenomen interesse in het afgelopen jaar geresulteerd in de bouw van 24 woningen aan de Kamille. Verder zijn we met meerdere partijen in gesprek over de projectmatige kavels aan het Duizendblad en het Zilverschoon. Ook verwachten we dat in 2019 de interesse voor de particuliere kavels blijft toenemen en tot nieuwe verkopen leidt.

Drachtstervaart

Het woonrijp maken van de plandelen In de Luwte 2 en Waterlandhof wordt in 2019 afgerond. De planvorming van In de Luwte 1 zal in 2019 ter besluitvorming worden voorgelegd. De verwachting is dat dit plandeel in 2019 ook in de verkoop zal komen.

De Peinder Mieden

Begin 2017 is het besluit over de vaststelling van het nieuwe bestemmingsplan genomen. De uitvoering van het bouwrijp maken is in het eerste kwartaal van 2018 gestart en in september afgerond. De eerste woningen zijn in aanbouw.

In 2018 is helder geworden dat er voldoende kopers zijn voor het opstarten van fase 2. Voordat die fase gerealiseerd kan worden, is eerst nog besluitvorming en grondverwerving nodig. De onderhandeling mbt de grond aankoop zijn in september 2018 afgerond. De verwachting is dat dit wijzigingsplan in het eerste kwartaal van 2019 onherroepelijk is.

STEDELIJKE VERNIEUWING

Wijkvernieuwing de Bouwen

De grootschalige herstructureringsprojecten van de woningbouwcorporaties in de wijk de Bouwen zijn bijna afgerond. WoonFriesland start in het najaar van 2018 met een project waarbij de woningen aan de Singel, het Vallaatsterend en Ureterperend worden verbeterd. Ook maakt de woningbouwcorporatie WoonFriesland plannen voor de woningen van 't Suderhiem aan de Warren.

De gemeente gaat in 2019 verder met de herinrichting van het openbaar gebied. Samen met de omwonenden van de straten het Vallaatsterend, het Ureterperend en het Wilpsterend maken we een plan voor dit gebied. De uitvoering van het plan volgt in 2019.

Naast de herstructureringslocaties in de wijk de Bouwen is een aantal ontwikkellocaties benoemd in Wijkvernieuwing de Bouwen. Eén van deze ontwikkellocaties is de locatie van de vml. Ambachtschool aan de Burgemeester Wuiteweg. Nadat het nieuwe schoolgebouw van het Gomarus is gerealiseerd, resteren ten noorden en ten zuiden van de school gebieden die ontwikkeld kunnen worden. In 2019 gaan we hiermee van start.

Herstructurering Noord Oost

In 2019 ronden we het project Herstructurering Noord Oost af met de feestelijke oplevering van de herinrichting van het Van Haersmapark.

Voormalige zuivelfabriek Oudega

Om de verpauperde locatie van de voormalige melkfabriek aan te pakken en leefbaarheid in en rondom het gebied van de haven te verbeteren, houden we rekening met een investering van € 1 miljoen. Dit leidt tot € 20.000 structurele kapitaallasten.

Centrumontwikkelingen

Doorontwikkeling openbare ruimte Raadhuisplein

Gelijktijdig met de herontwikkeling van het winkelcentrum en de bouw van een parkeergarage zijn het Raadhuisplein en De Marke opnieuw ingericht. Na deze enorme upgrading moet de verblijfsruimte van het plein nog worden afgerond. Zaken die daarbij genoemd worden zijn onder andere het toevoegen van groenelementen en de wens om het maaiveld parkeren te verminderen. De plannen worden samen met de gebruikers van dit plein uitgewerkt. Hiervoor is een voorbereidingsbudget beschikbaar. In de eerste helft van 2019 zal dit proces zijn afgerond, dan is ook duidelijk welke lasten de voorstellen voor de definitieve inrichting met zich mee zullen brengen.

Verbindende stegen en straten

Het grootste deel van de aanpassingen in de openbare ruimte van dit project zijn in 2018 afgerond. Uitzonderingen daarop zijn de cultuur toevoegingen in de zogenaamde Wok steeg en de Kerkstraat en een concreet voorstel voor De Passage.

Cultuur/kunstuitingen

In de Cultuurnota is aangegeven dat twee verbindende straten en stegen een invulling krijgen met kunst. Daarvoor is een uitvraag voorbereid om te komen tot de ideevorming voor de Kerkstraat en de verbinding tussen het Sander Israelsplein en het Moleneind. Op dit moment wordt gewerkt aan de verdere (technische) uitwerking van de ontwerpen. Het voorlopige ontwerp is eind september 2018 gereed. De realisatie zal op zijn vroegst mogelijk zijn in augustus/september 2019.

De Passage

In het raadsvoorstel van 26 mei 2015 met betrekking tot de uitvoering van de verschillende projectonderdelen van de verbindende stegen en straten zijn de mogelijkheden voor de verschillende verbindingen aangegeven. De Passage is hier onderdeel van. Voor deze verbinding zijn twee mogelijkheden benoemd namelijk behouden/verbeteren of afsluiten.

Op basis van de behandeling in de raad heeft de raad unaniem besloten niet mee te werken aan het onttrekken van de verbinding "De Passage" aan de openbaarheid en is het college gevraagd om samen met de eigenaar te komen tot een plan voor de verbetering van de verbinding. Dat plan is opgesteld en kan in 2019 worden uitgevoerd.

Planvorming herinrichting De Markt

De Markt is één van de delen van het centrum dat nog mee moet worden genomen in de kwaliteitsslag die in andere delen van het centrum al wel tot uitvoering is gebracht. In 2018 is na goed overleg met de aanwonenden en de ondernemers het ontwerp afgerond. De aanbesteding van de werkzaamheden vindt plaats in 2018 waarna in het vroege voorjaar van 2019 met de uitvoering wordt gestart.

Torenstraat

Er is besloten om de herinrichting niet in 2017 (Stijljaar) en 2018 (Culturele Hoofdstad) uit te voeren. Dit in verband met de activiteiten die in die jaren plaatsvinden in de Papegaaienvuurt.

Wij willen het proces om te komen tot een plan voor de herinrichting van de Torenstaat en de directe omgeving samen met de omwonenden uitwerken. Daarmee is in 2018 een begin gemaakt en dat gaat verder in 2019. De uitvoering van de plannen kan eind 2019 van start gaan.

Masterplan centrum

Er is gestart met de herijking van het Masterplan centrum dat in 2004 door de raad is vastgesteld. Binnenkort vindt de evaluatie hiervan plaats. Vervolgens wordt op basis van een inventarisatie de toekomstige koers, ambities en keuzes voor de verdere ontwikkeling van het centrum bepaald.

De vertaling van gewenste aanpassingen en prioriteiten in een geactualiseerd product (bijvoorbeeld een geactualiseerd Masterplan, een uitvoeringsprogramma, of een ander soort plan) wordt in 2019 aan de raad voorgelegd.

Woonwagenlocaties

Samen met WoonFriesland hebben we onderzoek gedaan naar de uitbreiding van het aantal woonwagenstandplaatsen. De ontwikkeling van de openbare ruimte betekent indicatief € 25.000 aan kapitaallasten, bij een investering van € 825.000.

Inrichting openbare ruimte IKC Oudega en Samen Kansrijk!

Voor deze beide locatie is samen € 51.000 aan structurele lasten opgenomen voor kosten van het inrichten van de openbare ruimte rondom deze nieuwbouw. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar het programma onderwijs.

RUIMTELIJKE ORDENING

Omgevingswet

Er wordt de komende jaren verder uitvoering gegeven aan het plan van aanpak voor de invoering van de Omgevingswet. In deze wet wordt veel van de huidige wet- en regelgeving voor de fysieke leefomgeving opgenomen. De invoeringsdatum is door de minister bijgesteld van 2019 naar 2021. Wij verwachten dat voor de jaarschijven 2019 en 2020 extra inzet is vereist, naast de al bestaande projectgroep en werkgroepen. Dit betreft o.a. de inbreng en inhuur van specifieke deskundigheid, extra frictie ten opzichte van reguliere werkzaamheden en de voorbereiding op het digitaal stelsel. In dit Beleidsplan is voor de jaarschijven 2019 en 2020 een bedrag van eenmalig € 200.000 per jaar opgenomen.

Er is op dit moment onvoldoende beeld van de structurele financiële impact van de invoering van de Omgevingswet. Door de VNG is recent het Financieel Dialoogmodel Omgevingswet ontwikkeld in samenwerking met Deloitte. Dit model geeft, op basis van de door de gemeente ingevulde gegevens en gevalideerde aannames, een indicatie van de invoeringskosten, exploitatielasten en frictiekosten rond de invoering van de Omgevingswet. Het model dient als handvat om binnen de gemeente het gesprek aan te gaan over verschillende scenario's en de daarbij horende financiële impact. Komend jaar zullen wij ons - met gebruikmaking van dit model - een beeld vormen van de structurele financiële impact en de consequenties daarvan meenemen in de perspectiefnota 2020-2024 en het daaropvolgende beleidsplan.

Omgevingsvisie Smallingerland

Als vervolg op de Startnotitie Omgevingsvisie zijn de Projectopdracht en het Projectplan door het college vastgesteld. De uitvoering van deze plannen is in maart 2018 gestart. De Omgevingsvisie komt via co-creatie tot stand. Het college heeft de aanpak van de co-creatie in het Communicatie- en participatieplan vastgesteld. De eerste twee participatiemomenten (verkenningfase) worden in 2018 afgerond. Het jaar 2019 staat in het teken van de derde participatieronde (strategische koersbepaling) en het opstellen van de concept Omgevingsvisie. In dit Beleidsplan is voor de uitvoering van de werkzaamheden in 2019 en 2020 een budget van respectievelijk € 100.000 en € 50.000 opgenomen.

Wet Kwaliteitsborging bouwen

De verwachting is nu dat de wet kwaliteitsborging bouwen met ingang van 2021 zal gelden. Dat in combinatie met het in werking treden van de Omgevingswet.

Doelstelling van de Wet kwaliteitsborging bouwen is een verbetering van de bouwkwaliteit door de versterking van de positie van de particuliere en zakelijke bouwconsument.

Uitgangspunt is dat het primair aan private partijen is om de wettelijke vereiste bouwkwaliteit en de contractueel vastgelegde afspraken hierover te realiseren.

De invoering van de Wet kwaliteitsborging bouwen kan mogelijk leiden tot een vermindering van de gemeentelijke formatie.

Leges Wabo-aanvragen

Omdat de economie nog steeds groeit, verwachten wij ook een toename van (kleine) bouwactiviteiten. Het is lastig om een prognose te maken van de bouwleges in de komende jaren. Wij verwachten dat de legesopbrengsten min of meer hetzelfde zijn als de afgelopen jaren.

De invoering van nieuwe wetgeving in 2021, zoals de kwaliteitsborging bouwen en de Omgevingswet hebben invloed op de legesinkomsten en toerekenbaarheid van kosten. We zullen de effecten de komende jaren in beeld brengen.

Financiën

Budget (in €)			
	Rekening 2017	Begroting 2018	(- = nadeel) Begroting 2019
Baten	3.639.398	7.576.050	4.866.510
Lasten	-5.883.810	-12.486.617	-7.842.340
Saldo voor resultaatbestemming	-2.244.412	-4.910.567	-2.975.830

Onttrekking algemene reserve	0	1.101.999	432.690
Onttrekking bestemmingsreserve	2.968.542	2.150.138	61.220
Toevoeging algemene reserve	0	-892.690	0
Toevoeging bestemmingsreserve	0	-114.870	0
Saldo na resultaatbestemming	724.130	-2.665.990	-2.481.920

Nieuw beleid

Bedragen x € 1.000
(- = nadeel)

2019 2020 2021 2022 Totaal

Nieuw af te wegen in dit Beleidsplan

Structureel:					
Inrichting openbare ruimte rondom IKC Oudega		-19			-19
Inrichting openbare ruimte Samen Kansrijk			-36		-36
Woonwagenlocaties			-25		-25
Subtotaal nieuw - structureel		-19	-61		-80
Eenmalig:					
Voorbereiding Omgevingswet	-200	-200			-400
Subtotaal nieuw- eenmalig	-200	-200			-400

In eerdere beleidsplannen beschikbaar gestelde middelen

Structureel:					
Zuivelfabriek Oudega			-20		-20
Subtotaal oud -structureel			-20		-20

Doorgeschoven middelen

Implementatie Omgevingswet	-233				-233
Subtotaal doorgeschoven middelen	-233				-233

Taakvelden

Ruimtelijke ordening
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
Wonen en bouwen

3.11 Overhead

Verbonden partijen

Naam	Wat doet deze organisatie?
Bank Nederlandse Gemeente	Bancaire diensten verlenen voor met name overheden.

Indicatoren / Kengetallen

Personeel			
	Realisatie 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Formatie (in fte's)	452	458	471
Feitelijke bezetting (in fte's)	434	440	450
Werkzame personen (vaste en tijdelijke dienst)	513	500	510
Ziekteverzuim (excl. zwanger- schaps- en bevallingsverlof)	5,85%	5,00%	5,00%

Verplichte beleidsindicatoren (bron: www.waarstaatjegemeente.nl)

Indicator	Periode	Waarde	Eenheid	Beschrijving	Bron
Formatie	2017	8,1	FTE per 1.000 inwoners	452 fte/55.901 inwoners	Eigen gegevens
Bezetting	2017	7,8	FTE per 1.000 inwoners	434 fte/55.901 inwoners	Eigen gegevens
Apparaatskosten	2019	€ 684,61	Kosten per inwoner	De uitgaven voor overhead, salarislasten en inhuur derden zijn als uitgangspunt genomen voor de apparaatskosten	Eigen begroting
Externe inhuur	2019	2,7%	Kosten als % van totale loonsom + Totale kosten inhuur externen	De inhuur ivm Frictie is niet meegenomen	Eigen begroting
Overhead	2019	7,2%	% van totale lasten		Eigen begroting

Inleiding

In het vBBV is opgenomen dat de baten en lasten van de overhead afzonderlijk inzichtelijk worden gemaakt. Gezien het belang van dit onderwerp en de kosten die hiermee gemoeid zijn, vullen we dit aan met een beschrijving van de ontwikkelingen die er op dit vlak spelen, en doen we dit niet in de paragraaf bedrijfsvoering. Daarmee krijgt dit onderdeel de plek en de aandacht die het verdient.

Organisatieontwikkeling

Medio 2018 waren de visiedocumenten (organisatievisie, visie op onze dienstverlening en een visie op leiderschap in samenwerken en ontwikkelen) en een voorstel voor de inrichting van de organisatie (hoofdstructuur) gereed. In de tweede helft van 2018 vindt de werving van twee directeuren plaats. Ook wordt de voorgestelde hoofdstructuur verder uitgewerkt zodat de teamindeling bekend is.

De benoeming van de nieuwe teammanagers krijgt naar verwachting eind 2018/eerste kwartaal van 2019 zijn beslag. Verder staat 2019 in het teken van het leren werken met en definitief vormgeven van een opgavenpool, het uitbouwen van het servicecentrum tot een KCC en het evt doorvoeren van aanpassingen in de huisvesting en evt faciliteren van medewerkers. Vanaf 2019 blijven we continu verbeteren als gevolg van voortschrijdend inzicht, waaronder aan de passende cultuur.

Voor het hele traject van de organisatieontwikkeling was een bedrag in de begroting opgenomen van € 2 miljoen. Hiervan is € 1,3 miljoen nog beschikbaar in 2019. De € 0,7 miljoen die reeds is ingezet, is gebruikt voor de fase om te komen tot de genoemde organisatievisie en het voorstel voor de aanpassingen in de organisatie (o.a. structuur).

Communicatie

De Kadernota "Koers op communicatie" stelde in 2013 dat communicatie de verantwoordelijkheid is van de hele organisatie en het bestuur. Deze nota en het plan van aanpak Helder Communiceren zijn nog steeds basis voor het communicatief vaardiger maken van (de medewerkers van) de organisatie. Hierin zijn de afgelopen jaren stappen gezet en we gaan daar de komende jaren mee door.

Helder schrijven

In 2014 zijn er 'Helder schrijven' trainingen in de organisatie gegeven. Niet alleen werden de medewerkers getraind in goed leesbare en duidelijke brieven en andere stukken te schrijven, ook is er een groot aantal standaardbrieven aangepast naar heldere taal. In de organisatie zijn taalcoaches opgeleid om collega's te ondersteunen bij het helder schrijven. De afgelopen jaren zijn er veel nieuwe medewerkers bij gekomen. Voor hen en als borging voor de andere medewerkers gaan we in 2019 opnieuw aan de slag met Helder schrijven.

Helder adviseren

Eind 2017/begin 2018 is er pilotgroep aan de slag gegaan met de training Helder adviseren. Vanwege de invoering van het zaakstelsel met diverse trainingen en het proces rondom de organisatieontwikkeling is er voor gekozen de trainingen Helder adviseren te verplaatsen naar 2019. De focus in dit traject ligt op helder taalgebruik in en logische opbouw van adviezen voor college en voorstellen voor de gemeenteraad. De trainingen zijn voor medewerkers die veel met advisering voor college en raad te maken hebben.

Omgevingsgericht werken

De laatste jaren is veel aandacht besteed aan het werken met de Factor C(ommunicatie) methode. Het is een manier om breed gedragen beleid en plannen te ontwikkelen met de relevante partijen. Het omgevingsgericht werken past in deze tijd waarin we samen met onze omgeving beleid en ontwikkelingen (mogelijk) maken. De methode is inmiddels al toegepast op een groot aantal projecten zoals Vaarweg Drachten, Omgevingsvisie en Samen Kansrijk!.

Diverse medewerkers binnen de organisatie zijn opgeleid om deze methode toe te passen en te ondersteunen bij projecten (facilitator). We blijven investeren om voldoende mensen hiervoor beschikbaar te hebben.

Voor deze lopende trajecten is budget beschikbaar uit kredieten voor Helder communiceren.

Online communicatie en dienstverlening

De gemeente maakt gebruik van diverse online communicatie vormen, naast de traditionele kanalen. De online communicatie wordt steeds belangrijker; vragen komen niet alleen meer binnen via telefoon of mail, maar ook vaak via social media en whatsapp. We bieden deze faciliteiten, maar het beleid hierop is nog niet ontwikkeld. Dit verwachten we in 2019 af te ronden, in samenwerking met het Servicecentrum/KCC.

Naast de social media beschikt de gemeente over een gemeentelijke site en de site Drachten... wil je meemaken (DWJM). De gemeentelijke site is aan vervanging toe, zowel op het gebied van dienstverlening als communicatie. De voorbereiding van dit project is in volle gang. De kosten hiervoor dekken we uit reguliere en bestaande budgetten.

DWJM is in 2018 nieuw leven ingeblazen. De site is informatief (o.a. evenementenkalender, informatie over projecten) en biedt nu ook ruimte voor participatietrajecten, zoals onlangs voor de Omgevingsvisie. Het sociale platform van DWJM is voor participatie ook een mogelijk instrument. Voor de doorontwikkeling van de site is budget beschikbaar uit kredieten voor centrum communicatie. Met de invoering van Wifi in het centrum is DWJM de landingspagina geworden voor een ieder die op de Wifi inlogt. Op deze pagina is informatie over het centrum te vinden en de evenementen.

De inzet van alle communicatiekanalen nemen we onder de loep zodat we een passende mix van middelen kunnen aanbieden waarmee we onze inwoners kunnen informeren, betrekken en laten participeren.

Vervanging werkplek meubilair

Een gedeelte van het meubilair dient vervangen te worden. Het betreft meubilair welke (ARBO-)technisch afgeschreven is en anderzijds meubilair dat vanwege herinrichting vervangen dient te worden.

Vervanging toegangssysteem Tussendiepen

Het toegangssysteem aan de Tussendiepen voldoet niet meer aan de wensen zoals die er nu aan gesteld worden. Tevens was dit toegangssysteem een losstaand systeem en niet aangesloten op het toegangssysteem van het gemeentehuis. Bij de vervanging worden deze samengevoegd tot één systeem. Dit zorgt ervoor dat de toegang voor medewerkers eenvoudiger te realiseren is.

Beveiliging

Ook worden, vanuit het oogpunt van beveiliging, de toegangspassen vervangen door toegangspassen op creditcardformaat. Deze dienen zichtbaar gedragen te worden. Door deze toegangspas in te zetten voor fysieke toegang, locatieafhankelijk printen en het onderscheiden van medewerkers, bezoekers en onbevoegden boeken we voortgang op meerdere aandachtsgebieden (flexibiliteit, toegangscontrole, bewustwording).

Informatiebeveiliging

Inwoners en bedrijven in Smallingerland moeten erop kunnen vertrouwen dat informatie bij Gemeente Smallingerland in goede handen is. In de loop van 2017 zijn we gestart met de implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG). De BIG bestaat uit een vaste set beveiligingsmaatregelen en regelt daarmee een basisbeveiligingsniveau voor gemeenten. Voor het komende jaar gaan we verder met de implementatie van de BIG. Dit is ook nodig. De dreigingen en de risico's ten aanzien van de informatieveiligheid en privacy nemen nog steeds toe.

Met de Algemene Verordening Gegevensbescherming van kracht (25 mei 2018) zijn de financiële consequenties van een beveiligingsincident, een datalek, aanzienlijk toegenomen. De organisatie en medewerkers zijn steeds vaker doelwit van kwaadaardige emailcampagnes. Ook zien we steeds vaker social engineering, waarbij via de telefoon informatie wordt verzameld of waarbij zelfs wordt gepoogd om op afstand toegang tot de systemen te verkrijgen. De verwachting is dat deze campagnes in de nabije toekomst steeds geavanceerder worden en daarmee een steeds grotere slagingskans krijgen. Komende periode werken we verder aan het verstrekken van de bewustwording van medewerkers, ontwikkelen we beleid op specifieke onderdelen en implementeren we technische maatregelen om het gemeentelijke netwerk nog beter te beschermen. Ook classificeren we onze informatie en informatiesystemen waardoor we beter in staat zijn om passende maatregelen te nemen om de vertrouwelijkheid, beschikbaarheid en integriteit van de informatie en informatiesystemen te kunnen waarborgen.

Privacy

Op 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht geworden. De wet vervangt daarmee de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Met de komst van de AVG hebben betrokkenen meer rechten ten aanzien van privacy, waaronder het recht op inzage, het recht op vergetelheid en dataportabiliteit. De AVG stelt ook dat de organisatie aantoonbaar moet voldoen aan de AVG en aantoonbaar maatregelen moet nemen om de privacy van betrokkenen te beschermen om datalekken te voorkomen. Datalekken worden onder de AVG strenger beboet, waarbij de boetes kunnen oplopen tot € 20.000.000 of 4% van de omzet.

In 2018 is er door de werkgroep AVG gewerkt aan de voorbereidingen op de AVG. In de voorbereiding is er een verwerkingenregister opgesteld, is er een privacy beleid- en reglement vastgesteld en is er een functionaris gegevensbescherming (FG) aangesteld. In 2019 wordt er door de FG in samenwerking met de werkgroep AVG verder gewerkt aan de inbedding van de AVG in de organisatie. Speerpunten zijn de governance rond privacy, processen rond de nieuwe rechten van betrokkenen en het 'privacyproof' inrichten van de gemeentelijke werkprocessen.

Digitalisering

We geven prioriteit aan het digitaliseren van onze dienstverlening en werkprocessen. Doel is om onze dienstverlening zoveel mogelijk 24/7 mogelijk maken, zodat klanten zoveel mogelijk zelf kunnen regelen en niet gebonden zijn aan tijd of plaats. Ook digitaal kiezen we voor een persoonlijke dienstverlening.

Als eerste stap is een zaakstelsel uitgerold, dat organisatie-breed wordt ingezet als hulpmiddel om meer klantgericht te kunnen werken. Deze beweging wordt doorgezet. Er komt een programma doorontwikkeling dienstverlening, van waaruit de deelontwikkelingen samenhangend en programmatisch worden aangestuurd. Daarbij worden de processen geprioriteerd, verbeterd en meer specifiek ingericht met als doel om de dienstverlening in brede zin op een hoger niveau te tillen. Om aan deze ambities adequaat invulling te geven is uitbreiding van de formatie een voorwaarde. In dit Beleidsplan is hiervoor € 65.000 opgenomen.

Financiën

Budget (in €)			
	Rekening 2017	Begroting 2018	(- = nadeel) Begroting 2019
Baten	222.850	174.440	180.450
Lasten	-13.798.990	-16.672.363	-14.351.170
Saldo voor resultaatbestemming	-13.576.140	-16.497.923	-14.170.720

Onttrekking algemene reserve	2.050.000	1.445.000	83.000
Onttrekking bestemmingsreserve	19.402	24.500	0
Toevoeging algemene reserve	0		0
Toevoeging bestemmingsreserve	0		0
Saldo na resultaatbestemming	-11.506.738	-15.028.423	-14.087.720

Nieuw beleid					
	Bedragen x € 1.000 (- = nadeel)				
	2019	2020	2021	2022	Totaal

Nieuw in dit Beleidsplan

Structureel:					
Formatie functioneel beheer	-65				-65
Formatie bestuurssecretariaat	-54				-54
Subtotaal nieuw - structureel	-119				-119
Eenmalig:					
Baanafpraak baan (BAB)	-33	-33			-66
Beheer en onderhoud kapitaalgoederen		-8			-8
Subtotaal nieuw- eenmalig	-33	-41			-74

In eerdere beleidsplannen beschikbaar gestelde middelen

Eenmalig:					
Wijkatlas	-50		-50		-100
Subtotaal oud – eenmalig	-50		-50		-100

3.12 Algemene dekkingsmiddelen

In het overzicht algemene dekkingsmiddelen zijn die inkomsten opgenomen welke vrij besteedbaar zijn en waar geen directe tegenprestatie tegenover staat.

Het belangrijkste onderdeel hiervan is het Gemeentefonds. In dit Beleidsplan zijn de mei- en septembercirculaire 2018 verwerkt.

Algemene dekkingsmiddelen			Bedragen x € 1,-
	Lasten	Baten	Saldo
Treasury	-352.820	628.640	981.460
OZB woningen	445.710	6.469.200	6.023.490
OZB niet-woningen	341.460	6.880.840	6.539.380
Overige belastingen	52.710	367.840	315.130
Algemene uitkering		90.192.240	90.192.240
Algemene uitkering decentralisaties Sociaal domein		17.123.740	17.123.740
Totaal	487.060	121.662.500	121.175.440

Financiën

Budget (in €)			
	Rekening 2017	Begroting 2018	(- = nadeel) Begroting 2019
Baten	113.120.703	115.487.140	121.662.500
Lasten	-1.083.134	-311.540	-487.060
Saldo voor resultaatbestemming	112.037.569	115.175.600	121.175.440

Onttrekking algemene reserve	670.000	0	0
Onttrekking bestemmingsreserve	0	0	0
Toevoeging algemene reserve	0	0	0
Toevoeging bestemmingsreserve	0	0	0
Saldo na resultaatbestemming	112.707.569	115.175.600	121.175.440

3.13 Vennootschapsbelasting

Op 1 januari 2016 is de "wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen" in werking getreden. Doelstelling van de wet is te komen tot een fiscaal gelijke behandeling tussen overheden en bedrijfsleven voor vergelijkbare activiteiten. Vennootschapsbelasting voor overheden is een complexe regelgeving en nieuw voor zowel gemeenten als voor de belastingdienst. Om te beoordelen of activiteiten van de gemeente onder de VPB vallen zijn deze allemaal doorgelicht op een aantal bepalende aspecten. Een beoordeling die overigens elk jaar zal moeten worden herhaald, zowel voor nieuwe als bestaande activiteiten.

De verwachting is dat de omvang van de te betalen VPB relatief beperkt zal zijn. Meer duidelijkheid hierover krijgen we na overleg met de fiscus. De VPB zal blijvend een beroep doen op ambtelijke inzet.

Op dit moment verwachten we over 2019 een gering bedrag te moeten betalen aan vennootschapsbelasting, wat samenhangt met het fiscaal behaalde resultaat binnen het grondbedrijf. In afwachting van meer definitief cijfermateriaal hebben we vooralsnog niets geraamd.

Financiën

Budget (in €)			
	Rekening 2017	Begroting 2018	(- = nadeel) Begroting 2019
Baten	0	0	0
Lasten	0	0	0
Saldo	0	0	0

3.14 Onvoorzien

Jaarlijks is in de begroting een bedrag van € 50.000 beschikbaar voor niet voorziene uitgaven. Het college heeft met dit budget de mogelijkheid om snel en adequaat te handelen in onvoorziene situaties. In de jaarrekening worden de uitgaven verantwoord.

Financiën

Budget (in €)			
	Rekening 2017	Begroting 2018	(- = nadeel) Begroting 2019
Baten	0	0	0
Lasten	0	-50.000	-50.000
Saldo	0	-50.000	-50.000

4. Paragrafen

4.1 Leeswijzer

In het Beleidsplan is een aantal verplichte paragrafen opgenomen om de raad op onderdelen een beter inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente.

4.2 Paragraaf Lokale heffingen

Lokale heffingen vormen een belangrijk deel van de gemeentelijke inkomsten. Het gaat om inkomsten uit gemeentelijke belastingen (OZB) en heffingen (afvalstoffen- en rioolheffing en de leges). Deze inkomsten bedragen ongeveer 15% van het totaal aan inkomsten van de gemeente. In 2019 komen we naar verwachting uit op ruim € 30 miljoen aan inkomsten.

Algemeen

Deze paragraaf geeft informatie over de opbrengsten en tariefontwikkeling van de lokale heffingen. Ook komen het algemene en kwijscheldingsbeleid met betrekking tot de lokale heffingen aan bod. Voor 2019 is in de sturingsnota een stijgingspercentage (het accres) van de lokale heffingen aangehouden van 3,9%.

Hierbij geldt als wettelijk kader dat heffingen maximaal 100% kostendekkend mogen zijn. Voor de belangrijkste gemeentelijke heffingen, de afvalstoffen en rioolheffing, begraafrechten en omgevingsvergunningen, is de kostendekking voor 2019 inzichtelijk gemaakt. In december 2018 zullen de gemeentelijke belastingverordeningen van 2019 ter vaststelling aan de raad worden aangeboden.

Onroerende Zaak Belasting

Conform de beleidslijn zullen de tarieven (opbrengsten) OZB alleen worden aangepast voor trendmatige ontwikkelingen. De tarieven voor 2019 kunnen we nog niet presenteren. Die zijn mede afhankelijk van de definitieve uitkomsten van de jaarlijkse herwaardering en tariefdifferentiatie (compensatie verschuiving belastingdruk woningen en niet-woningen). In december 2018 leggen we de tarieven op basis van de bovenstaande uitgangspunten ter vaststelling voor aan de raad.

Afvalstoffenheffing

Voor de bepaling van de afvalstoffenheffing hanteren we in 2019 tot en met 2022 boven op de trendmatige tariefsverhoging een extra verhoging van 4%. De totale verhoging komt zo voor 2019 uit op 7,9%. Een uitgebreide toelichting op de extra verhogingen is opgenomen in het programma Volksgezondheid en Milieu. Het tarief voor een meerpersoonshuishouden komt hiermee op € 257 en voor eenpersoonshuishouden op € 218. De tarieven zijn hiermee niet volledig kostendekkend, met een verwacht exploitatietekort van € 0,4 miljoen. Dit tekort wordt gedekt uit de Voorziening afvalstoffenheffing, waarvan het saldo begin 2019 € 1,2 miljoen bedraagt. Jaarlijks wordt bij het opstellen van de perspectiefnota de exploitatie met de meest actuele gegevens doorgerekend en wordt beoordeeld of het exploitatieresultaat, de tarieven en de hoogte van de voorziening met elkaar in evenwicht zijn.

Rioolheffingen

In december 2016 is het technisch en financieel bijgestelde en verbreed rioleringsplan (het vGRP) door de raad vastgesteld. Het eigenarentarief blijft de komende jaren gefixeerd op € 182. Het tarief voor het gebruikersdeel kan, op basis van een actualisatie van lasten en baten, worden verhoogd met € 1,- naar € 95 (dit was in 2018 € 94).

Parkeertarieven

De parkeertarieven worden om praktische redenen afgerond op 5 cent. Daardoor kan het tarief enige jaren stil staan, afhankelijk van het accres welke in de Sturingsnota wordt aangegeven. De tarieven voor het maaiveld parkeren stijgen dan in 2019 met € 0,05 per uur. Het tarief voor het maaiveld parkeren zou hierdoor uitkomen op € 1,55 per uur. In afwachting van de uitkomsten van de parkeerevaluatie stellen we u voor het tarief van 2018, € 1,50 per uur, voor 2019 eerst te handhaven.

Het actietarief voor de nieuwe parkeergarage De Marke, handhaven we in afwachting van de uitkomsten van de parkeerevaluatie, op € 2,50 per dag. Bij het instellen van het actietarief is afgesproken dat dit twee keer het uurtarief zou zijn. Daar wijken we nu tijdelijk van af in afwachting van de uitkomsten van de parkeerevaluatie. Inflatiecorrecties worden hierdoor tijdelijk niet toegepast.

Omgevingsvergunningen

Binnen de legesverordening is ten aanzien van de titel "dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving", oftewel de leges omgevingsvergunningen het uitgangspunt 100% kostendekkend te zijn. Dit is door de raad in 2014 vastgesteld.

Voor 2019 stellen wij voor net als in 2018 de tarieven alleen trendmatig te verhogen. Er zou anders op onderdelen sprake zou zijn van een meer dan trendmatige verhoging van tarieven. We overwegen bij het voorstel voor de belastingen 2019 de wijze van tarifiering voor de leges van de bouwvergunningen aan te passen. In december bij de behandeling van de belastingverordeningen 2019 kan dit dan door de raad afgewogen worden. Dit heeft geen invloed op de begrote legesopbrengsten.

De verwachting is dat de private kwaliteitsborging met ingang van 2021, in plaats van 2019 zoals we bij de vorige begroting dachten, zal gaan gelden. Dit in combinatie met de invoering van de Omgevingswet. Met invoering van deze wetten gaat er het nodige veranderen op het gebied van de leges. We willen dat moment aangrijpen om te kijken naar een totale herijking van de leges met als uitgangspunt dan weer 100% kostendekkende tarieven.

De baten en lasten worden binnen de gehele titel beoordeeld. Baten uit de ene activiteit kunnen hierbij deels worden gebruikt voor de dekking van lasten die voor een andere vergunning worden gemaakt.

Begraven

In 2016 heeft een onderzoek naar de doelmatigheid van begraafplaatsen plaatsgevonden. Hieruit komt naar voren dat er voor de gemeente de komende jaren géén sprake zal zijn kostendekkende tarieven. De tarieven voor 2019 zijn met het algemene accres (3,9%) verhoogd.

Kwijtschelding

Kwijtschelding kan worden verleend aan personen met een inkomen gelijk of lager dan de bijstandsnorm. Zelfstandigen komen niet in aanmerking voor kwijtschelding. Voor kwijtschelding komen de afvalstoffenheffing, het gebruikersdeel rioolheffing, de hondenbelasting (1^e hond) en de ID-kaart in aanmerking.

Het totaalbedrag voor 2019 wordt geraamd op € 672.300 (dit was in 2018 € 667.000).

De kwijtschelding voor de rioolheffing en voor de afvalstoffenheffing drukken niet op de begroting van de gemeente maar worden betrokken bij de bepaling van het tarief voor de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

Lokale lastendruk

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de woonlasten weergegeven. Hierbij is uitgegaan van een meerpersoonshuishouden, in het bezit van een eigen woning met een gemiddelde WOZ waarde zoals in Smalingerland geldt. Voor de gehanteerde prijsaccessen 2019 t/m 2022 wordt verwezen naar bijlage F.

Ontwikkeling Woonlasten

	Bedragen in €					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
OZB eigenaren	238	240	249	254	259	264
Rioolheffing eigenaren	182	182	182	182	182	182
Rioolheffing gebruikers	101	94	95	98	100	102
Afvalstoffenheffing (meerpersoonshuishouden)	235	238	257	273	289	307
Totale woonlasten	756	754	783	807	830	855

Geraamde inkomsten

In onderstaande tabel zijn de geraamde inkomsten van heffingen weergegeven.

Heffingen

	Bedragen x € 1.000			
	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Onroerende zaakbelasting	12.265	12.589	12.802	13.350
Afvalstoffenheffing	5.372	5.486	5.565	6.003
Rioolrecht	7.466	7.390	7.410	7.449
Parkeeropbrengsten (incl. naheffing)	1.833	1.765	1.732	1.818
Leges omgevingsvergunning	821	947	1.102	1.041
Leges burgerzaken	968	1.012	875	601
Begraafrechten	454	433	416	409

Kostendekkendheid

De tarieven en kostendekkendheid van de belangrijkste gemeentelijke belastingen en heffingen zijn in onderstaande tabel weergegeven.

	Bedragen x € 1.000				
	Omgevings vergunning	Afval- stoffen- heffing	Begraven	Rioolheffing Eigenaren	Rioolheffing Gebruikers
Verwerkingskosten, salarissen en kapitaallasten	680	5.960	435	3.801	2.007
Te compenseren btw	28	769		993	244
Aandeel concernopslag/ overhead	345	811	68	156	361
Overige baten en subsidies		-1.161			
Te dekken lasten	1.053	6.379	503	4.950	2.612
Opbrengst heffingen	1.041	6.003	416	4.950	2.612
Percentage kostendekking	99%	94%	83%	100%	100%

4.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf geeft aan welke mogelijkheden onze gemeente heeft om risico's en niet begrote kosten op te vangen, met andere woorden onze weerstandscapaciteit. De onzekerheid over de effecten van rijksbeleid, over grondexploitaties en over de financiële positie van verbonden partijen vragen om een relatief grote weerstandscapaciteit.

Voor het jaar 2019 is de weerstandscapaciteit goed te bepalen. Voor de jaren daarna gaat het om meer indicatieve bedragen, bepaald door onze huidige kennis en inschattingen van de ontwikkelingen en uitgaande van volledige keuzevrijheid van de raad.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt berekend voor structurele en eenmalige bedragen. In de onderstaande tabel wordt de verwachte ontwikkeling hiervan voor de komende jaren getoond.

Weerstandscapaciteit				
	Bedragen x € 1.000			
	2019	2020	2021	2022
Weerstandscapaciteit in het vermogen				
Buffer in algemene reserve	2.500	2.500	2.500	2.500
Weerstandsvermogen	16.300	16.300	16.300	16.300
Eenmalige vrije begrotingsruimte	6.228	4.926	4.218	4.213
Nieuw beleid 2019 – 2022	0	918	140	5
Subtotaal	25.028	24.644	23.158	23.018

Weerstandscapaciteit in de exploitatie				
Onbenutte belastingcapaciteit OZB	pm	pm	pm	pm
Onvoorzien	50	50	50	50
Structurele begrotingsruimte	747	798	49	88
Nieuw beleid 2019 – 2022	2.640	475	685	102
Subtotaal	3.437	1.323	784	240

Totaal generaal	28.465	25.967	23.942	23.258
------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Bij de berekening van de weerstandscapaciteit is het uitgangspunt dat de gemeenteraad alle reserveringen voor nieuw beleid na de eerste jaarschijf kan heroverwegen en schrappen. Voor sommige reserveringen kan daar een kanttekening bij worden geplaatst wanneer er sprake is van lopende projecten waarvoor al verplichtingen met andere partijen zijn aangegaan. Het gepresenteerde bedrag moet dan ook als maximumindicatie worden gezien.

Materiële risico's

Voor een overzicht van de belangrijkste risico's, onzekerheden en niet-gekwantificeerde ontwikkelingen verwijzen we naar hoofdstuk 2.4. De risico's worden bij iedere jaarrekening, perspectiefnota of beleidsplan opnieuw beoordeeld. De projecten, grondexploitaties en reserveringen worden jaarlijks herijkt. Uiteraard streven wij er altijd naar om de risico's zoveel mogelijk pro-actief te voorkomen of, als dit niet mogelijk is, te beperken.

Vergelijking weerstandscapaciteit en risico's

De weerstandscapaciteit bedraagt in totaal rond de € 23 miljoen. In het Beleidsplan 2018-2021 was een weerstandscapaciteit van € 30 miljoen opgenomen. Dit wordt vooral veroorzaakt door een daling van € 6,5 miljoen van het weerstandsvermogen. De meerkosten van de vernieuwbouw van De Lawei zijn opgenomen in de jaarrekening 2017. Het hiervoor gereserveerde weerstandsvermogen van € 3,7 miljoen hoeven we hier dus niet meer voor aan te houden.

Daarnaast lopen we minder risico bij grondexploitaties (€ 2,8 miljoen verlaging).

Het structurele weerstandsvermogen bedraagt € 0,24 miljoen en is daarmee lager als in het vorige Beleidsplan (€ 3,8 miljoen). Er is dus weinig ruimte om structurele tegenvallers op te vangen.

Financiële kengetallen

Met ingang van de begroting voor 2016 schrijft BBV voor dat er moet worden gerapporteerd over een aantal verplichte financiële kengetallen.

Financiële kengetallen	Realisatie	Nadere	Prognose
	2017	prognose	2019
	2018	2018	2019
Netto schuldquote	61%	76%	77%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	53%	70%	72%
Solvabiliteitsratio	40%	27%	26%
Bouwgrondexploitaties	8%	8%	6%
Structurele exploitatieruimte	1%	0%	0%
Woonlasten tov. landelijk gemiddelde	105%	105%	105%

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. De VNG hanteert een norm van maximaal 130% voordat de schuldenlast moet worden afgebouwd.

Onze netto schuldquote is licht toegenomen, maar een lager percentage dan 100% is heel gunstig, met een laag risico.

Vanwege de voorgenomen investeringen neemt de financieringsbehoefte toe. Voor 2019 is voor circa € 20 miljoen aan eenmalige uitgaven geraamd, waardoor het eigen vermogen (reserves) ook zal afnemen. Als gevolg hiervan daalt de solvabiliteit, de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente en met een ratio van 26% zitten we in de categorie gemiddeld risico (20%-50%).

Onze schuldpositie is en blijft in verhouding tot andere gemeenten gezond. Wanneer we blijven inzetten op een structureel sluitende (meerjaren)begroting zal dat ook zo blijven. De toegenomen aandacht voor de schuldpositie en de terugloop van onze solvabiliteit heeft twee kanten. Enerzijds is het een goede zaak dat er in begrotingen meer inzicht wordt gegeven aan de ontwikkeling van de schuldpositie en aan de dekking van (toekomstige) rente- en aflossingsverplichtingen. Anderzijds moet ervoor worden gewaakt dat sturing op de schuldpositie en als afgeleide daarvan het EMU-saldo voor gemeenten belangrijker wordt dan de sturing op baten en lasten. Het is uiteraard op dit laatste niveau dat gemeenteraden budgetten autoriseren. Het realiseren van maatschappelijk gewenste doelen staat voorop, die gaan boven een paar procent meer of minder van een financiële ratio.

De landelijke trend in de ontwikkeling van de woonlasten voor 2019 is nog niet bekend. Uitgaande van een gelijke trendmatige landelijke ontwikkeling van 3,6% (is de gemeentelijke ontwikkeling), blijft de verhouding gelijk.

4.4 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Het doel van deze paragraaf is om inzicht te geven in de uitgangspunten die worden aangehouden voor het beheer van onze wegen, riolering, water, openbaar groen en gebouwen, en hoe zich dit financieel vertaalt in de begroting.

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en de gemeentelijke gebouwen. De raad stelt de kaders vast die worden gehanteerd bij het onderhoud en stelt de bijbehorende budgetten vast. De afgelopen periode is hard gewerkt aan de kadernotitie "Beheer kapitaalgoederen". In deze notitie wordt voorgesteld het niveau sober en doelmatig als hoofdlijn aan te houden en is aangegeven welk budget daarvoor noodzakelijk is. Deze bedragen zijn verwerkt in dit Beleidsplan. Voor de onderbouwing ervan verwijzen wij u naar de kadernotitie. De raad neemt hier in oktober 2018 een besluit over, en daarmee ook over het aan te houden onderhoudsniveau.

Uitzondering op het sober en doelmatig onderhoud is het onderhoudsniveau van de inrichting van het groen van de rotondes op de invalswegen van Drachten en de inrichting van het centrum. Omdat deze rotondes en het centrum van Drachten ons visitekaartje zijn, wordt voorgesteld dit op een hoger onderhoudsniveau te onderhouden.

Integrale projectaanpak

Bij het noodzakelijk onderhoud van de ene discipline wordt ook gekeken naar de onderhoudstoestand van andere disciplines, om gecombineerd onderhoud uit te kunnen voeren. Hierdoor kan het voorkomen, dat in het kader van integraliteit onderhoud wordt uitgesteld, of juist naar voren wordt gehaald.

Beleidskader

Naast de Kadernotitie Beheer Kapitaalgoederen is gemeentelijk beleid vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan, Gemeentelijk Waterplan en Beleidsplan Openbare Verlichting. Hier wordt bij de betreffende onderdelen op teruggekomen.

Wegen

Inleiding

De gemeente beschikt over een wegennet met een lengte van circa 445 km met een totale oppervlakte van ruim 4,21 miljoen m² (inclusief bermen).

Kengetallen

Kengetallen Wegen	
Gesloten verhardingen	1.304.800 m ²
Open verhardingen	2.311.800 m ²
Onverhard	52.300 m ²
Bermen	50 ha

Beheer

Met behulp van het digitaal beheersysteem Obsurv, dat werkt volgens de systematiek Rationeel Wegbeheer van de CROW, is een meerjarenplanning opgesteld. Om een betrouwbaar onderhoudsprogramma te kunnen bepalen is het nodig, dat om het jaar alle wegen worden geïnspecteerd en op kwaliteit worden beoordeeld. Deze zgn. globale inspectie heeft in 2018 plaatsgevonden. Hieruit volgt een nieuw meerjaren onderhoudsprogramma wegen, waaruit het onderhoud voor 2019 wordt opgesteld.

Integrale projectaanpak

Afstemming van de uitvoering vindt plaats met andere in uitvoering komende of zijnde werken, zoals de herinrichting van de Torenstraat (gedeelte langs centrum), dat ook voor

2019 op de planning staat. Hiermee wordt de bereikbaarheid van het centrum van Drachten bewaakt.

Ander voorbeeld is het laatste deel van Vogelzang in de wijk Noord Oost. Deze straat maakt geen onderdeel uit van het project Herstructurering Noord Oost, maar wordt in het kader van onderhoud verhardingen en vervanging riolering in 2019 aangepakt.

Riolering

Inleiding

Volgens de Waterwet en de Wet Milieubeheer heeft de gemeente zorgplicht voor:

- de inzameling en transport van afvalwater;
- het afvloeiende hemelwater;
- het voorkomen van structurele nadelige gevolgen van grondwater.

Zoals de Wet Milieubeheer voorschrijft is deze zorgplicht vastgelegd in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP), dat een looptijd heeft van 2017 tot 2020.

In het vGRP is aangegeven welke maatregelen noodzakelijk zijn, welke kosten dit met zich meebrengt en hoe de kosten worden gedekt. Dit vormt de basis voor het vaststellen van de hoogte van de rioolbelasting.

Kengetallen

Kengetallen Riolering	
Vrij- vervalriolering	528 km
Persleidingen	137 km
Kleine gemalen	297 st
Grote rioolgemalen	62 st
Losstaande sturingskasten	12 st
Tunnelgemalen	9 st
Aantal straatkolken	24.530 st
Lengte lijngoten	2,7 km
Aantal aansluitingen	27.000 st
Berg-bezink voorzieningen	4 st
IBA's	74 st
Beregenings- en doorspoelleidingen	28 st

Beheer

Het rioolbestand van riolering onder vrij-verval is vastgelegd in het digitaal beheersysteem Obsurv. Het beheer van de rioolgemalen, persleidingen en Individuele behandeling afvalwater (IBA's) is vastgelegd in het beheersysteem SAM. De vrij vervalriolen worden periodiek gereinigd en met camera geïnspecteerd. Ook de gemalen, persriolen en IBA's worden periodiek geïnspecteerd. De inspectiegegevens vormen de input voor de kwaliteitsgegevens in het beheerpakket. Hiermee wordt het meerjaren onderhouds- en vervangingsprogramma bepaald.

Projecten

Bij vervanging van riolering wordt de aanleg van hemelwaterriolering daar waar het zinvol wordt geacht meegenomen, om afkoppeling van hemelwater van het gemengd rioolstelsel mogelijk te maken. Hiermee neemt de bergingscapaciteit toe, waardoor de overstorten van vervuild rioolwater op het oppervlaktewater afneemt.

Ook wordt de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) minder belast met relatief schoon regenwater.

Grote rioolprojecten die in 2019 op stapel staan zijn:

- voorbereiding van herinrichting Burgemeester Wuiteweg;
- voorbereiding De Langewest; e.e.a. in afstemming met Philips;
- Vervanging en afkoppeling oostelijk deel van Harddraversdyk;

- vervanging en afkoppeling De Bouwen, volgt plannen van woningbouwcorporatie;
- Torenstraat tussen Vogelzang en de Kaden;
- Vogelzang gedeelte langs Drachtsterlyceum tot aan de Leeuwerikstraat;
- Voorbereiden capaciteitsvergroting en afkoppeling in de Hogeboomen.

Onderhoud waterwerken

Inleiding

Hoewel sommige kunstwerken bij wegen gerekend kunnen worden, zoals de bruggen en de tunnels, worden onder deze paragraaf alle civiele kunstwerken genoemd.

Kengetallen

Kengetallen Waterwerken	
Vaste stalen bruggen	22
Vaste betonnen bruggen	72
Vaste houten bruggen	77
Beweegbare bruggen	7
Sluizen	2
Betonnen gesloten tunnels	8
Duikers	16,8 km
Beschoeiingen	21,0 km
Steigers en vlonders	44

Beheer

Het beheer van de kunstwerken is vastgelegd in het beheersysteem SAM. De daaruit voortkomende benodigde middelen voor onderhoud en vervanging zijn vastgelegd in de Kadernotitie Beheer Kapitaalgoederen.

Projecten

- Draagkracht bruggen
Tijdens het opstellen van de Kadernotitie Beheer Kapitaalgoederen kwam de onderzoeksvraag aan de orde met betrekking tot de draagkracht van de bruggen voor het hedendaagse verkeer. Dit onderzoek is inmiddels gestart. De resultaten worden in de loop van 2019 verwacht;
- Kades industriehaven
Volgens de levensduurverwachting zijn de oudste kades van de industriehaven binnen enkele jaren aan vervanging toe. In 2019 wordt dit nader onderzocht.

Openbare verlichting

Inleiding

De gemeente bezit circa 12900 stuks lichtmasten en is als wegbeheerder verplicht deze verantwoord te beheren en te onderhouden. De ondergrondse voorziening, de kabels die de lichtmasten van elektrische stroom voorzien, zijn in eigendom en beheer bij Liander.

Het beleid is vastgelegd in het Duurzaam Beleidsplan Openbare Verlichting Smallingerland. Omdat dit in januari 2012 is vastgesteld, is dit al geruime tijd aan actualisatie toe.

De uitvoering van het onderhoud en het oplossen van storingen is middels een raambestek Europees aanbesteed.

Kengetallen

Kengetallen Openbare Verlichting	
Lichtmasten	12.900
Armaturen	13.300
Lampen	14.000
Abri's	25
Grondspots	177
Lichtkunstwerken	30

Beheer

De vervangingsprogramma's worden op basis van einde levensduur bepaald met het beheersysteem Obsurv. De daaruit voortvloeiende benodigde middelen zijn vastgelegd in de Kadernotitie Beheer Kapitaalgoederen. Storingsmeldingen worden verwerkt in de applicatie Real M2M.

Projecten

Het Beleidsplan Openbare Verlichting moet in 2019 worden geactualiseerd en aan de raad worden voorgelegd.

Parkeren

Inleiding

Met de invoering van de koopzondag is ook op zondag betaald parkeren ingevoerd. Betaald parkeren geldt nu van maandag t/m zaterdag van 9.00 uur tot en met 18.00 uur, op zondag van 12.00 tot 17.00 uur, en op donderdagavond en andere koopavonden van 18.00 uur tot en met 21.00 uur. Op de door H&I aangewezen koopzondagen zijn ook de parkeergarages open. De parkeergarages zijn op werkdagen open van 6.30 tot 22.00 uur, op zaterdag van 7.00 uur tot 22.00 uur en op de aangewezen koopzondagen van 10.00 tot 20.00 uur.

Kengetallen

Kengetallen Betaald Parkeren	
Parkeerautomaten	32
Toegangscontrolesystemen parkeergarages	2

Beheer

Door het beperkt aantal parkeerautomaten en toegangscontrolesystemen is het beheer hiervan niet ondergebracht in een beheersysteem. In de financiële verordening is de vervangingscyclus voor de parkeerautomaten en toegangscontrolesystemen vastgesteld op 10 jaar. Uiteraard wordt kritisch gekeken, of vervanging wel noodzakelijk is. Waar mogelijk wordt vervanging uitgesteld en het vervangingsprogramma aangepast.

Projecten

Het parkeergeld kan nu op 3 manieren worden betaald, te weten, met muntgeld, met pin en met een app (belparkeren). De huidige vorm van contactloos betalen wordt niet meer ondersteund. We gaan de parkeerautomaten daarom in 2019 aanpassen zodat er contactloos betaald kan blijven worden met de pinpas.

Openbaar groen

Inleiding

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van al het gemeentelijke openbaar groen. Hieronder vallen de plantsoenen, gazons, bomen, parken en bosplantsoen. Verder hebben we ook bos in bezit. Dit wordt niet onderhouden of vervangen.

Het onderhoud is Europees aanbesteed op basis van een beeldbestek. De onderhoudsniveaus zijn in de Kadernotitie Beheer Kapitaalgoederen omschreven en vastgelegd.

Kengetallen

Kengetallen Openbare Groen	
Bomen	27.800 st
Bosplantsoen	625.000 m ²
Hagen	32.000 m ²
Plantvakken	265.700 m ²
Bermen	1.082.800 m ²
Gazon	2.475.900 m ²

Beheer

Het areaal van onze groenvoorzieningen is vastgelegd in het beheersysteem Obsurv. Het onderhoud van de plantvakken wordt door derden uitgevoerd volgens ons beeldbestek. De gazons worden deels intensief gemaaid, 1.257.978 m² (incl. wadi's) en deels extensief gemaaid, 1.217.924 m². Dit wordt door derden uitgevoerd.

Aandachtspunten

In verband met de droge zomer van 2018 bestaat het risico, dat we in 2019 geconfronteerd worden met veel groen dat niet meer aanslaat. In welke mate zich dat gaat voordoen is op dit moment onzeker. Daarom kan nog niet worden bepaald of dit een schadepost zal zijn en wat de omvang hiervan is.

Gebouwen en overige objecten

Naast het gebouwenbestand waar de Gemeente Smallingerland (deels) verantwoordelijk voor is, worden ook watertappunten en elektrakasten beheerd.

Kengetallen

Kengetallen Gebouwen en overige objecten	
Dienstgebouwen	10
Gebouwen in gebruik bij derden	20
Welzijnsaccommodaties	12
Gymzalen	10
Sporthallen	2
Zwembad	1
Woningen	2
Watertappunten	20
Elektrakasten	39

Beheer

Momenteel wordt voor het gebouwenonderhoud een eigen beheersysteem in excel gebruikt. Om een actueel overzicht te houden en goede meerjaren onderhoudsplanningen te kunnen maken is het van belang dat er een beheersysteem wordt aangeschaft. Het benodigde budget hiervoor is in de kadernotitie meegenomen.

Aandachtspunten

De legionellaveiligheid van gebouwen en watertappunten is een permanent aandachtspunt. Het gemeentehuis wordt op waterveiligheid onderzocht. Eventueel noodzakelijke aanpassingen moeten daarna in beeld worden gebracht en in 2019 worden uitgevoerd. Hiervoor is nog geen budget beschikbaar.

4.5 Paragraaf Financiering

De wettelijke bepalingen betreffende de financieringsfunctie zijn opgenomen in de wet FIDO (wet Financiering Decentrale Overheden) en de daaraan gelieerde uitvoeringsregelingen. In onze financiële verordening staan de kaders beschreven waarbinnen het college geldstromen, vermogenswaarden, posities en risico's kan en moet beheren.

De commissie BBV heeft een afzonderlijke rentenotitie opgesteld waarin de uitgangspunten voor de verwerking van de rentebaten en -lasten in de begroting opgenomen zijn.

Renteontwikkeling

Op grond van een herrekening voor het Beleidsplan hanteren we net als in 2018 een interne rentevoet van 1%. Onafgerond komt het rentepercentage uit op 0,70%. Het saldo van de te betalen rente en de toegerekende rente wordt verantwoord op het taakveld treasury.

In onderstaand overzicht is het renteresultaat toegelicht:

a. Externe rente over korte en lange financiering	1.369
b. De externe rentebaten	<u>0</u>
Totaal door te rekenen externe rente	1.369
c. Doorberekende rente grondexploitatie	-128
Rente 'projectfinanciering' (doorgeleende gelden aan woningbouwverenigingen)	<u>-332</u>
	<u>-460</u>
Saldo door te rekenen externe rente	907
d1. Rente over eigen vermogen (reserves)	0
d2. Rente over voorzieningen	<u>0</u>
Totaal toe te rekenen rente aan taakvelden+overhead	907
e. Werkelijk toegerekende rente aan taakvelden+overhead)	<u>1.596</u>
f. Renteresultaat op taakveld treasury	689

Renterisico

In de Wet Financiering Decentrale Overheden staat vermeld dat gemeenten zich moeten houden aan de renterisiconorm. Het doel van de renterisiconorm is om ervoor te zorgen dat het renterisico bij herfinanciering beheerst wordt. De jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Dit laatste is voor de gemeente Smalingerland € 199 miljoen in 2019. De renterisiconorm voor 2019 is daardoor € 40 miljoen. We blijven met een reguliere aflossingsverplichting van € 11 miljoen ruim onder deze norm. Mogelijk zal in 2019 externe financiering aangetrokken moeten worden voor de realisatie van voorgenomen investeringen en de reguliere aflossing in 2019. Dit zal geen effect hebben op onze renterisiconorm.

De aflossing van leningen, doorgeleend aan de Woningbouwverenigingen, bedraagt € 2 miljoen. De woningbouwverenigingen zijn zelf verantwoordelijk voor de herfinanciering.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft aan tot welk bedrag een gemeente mag financieren met kort geld. Deze limiet bedraagt voor ons 8,5% van het begrotingstotaal. Dit komt voor 2019 neer op € 16,9 miljoen. Tot dit bedrag kunnen we 'rood' staan bij de Bank Nederlandse Gemeenten, waarvoor een lage rente in rekening gebracht wordt (de afgelopen periode zelfs een negatieve rente). Komen we hierboven, dan moet een financieringsplan worden gemaakt.

Wanneer het teveel 'rood staan' te lang duurt, moet formeel een langlopende geldlening worden aangetrokken.

Financieringsbehoefte en schuldbestand

Met de huidige stand van de liquide middelen en de geplande investeringen voor de komende beleidsperiode en herfinanciering (aflossing) moeten we op enig moment extra financiering aantrekken. Op basis van een meerjarenliquiditeitsprognose in combinatie met actuele uitvoeringsplanningen, zoeken we een passende financieringsvorm en een passend financieringsmoment. De financieringslasten van eventuele leningen zijn gedekt binnen de voorliggende meerjarenbegroting.

Wet Houdbaarheid Overheid Financiën (wet Hof)

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. Hiervoor is de Wet Houdbare OverheidsFinanciën (wet HOF) ingevoerd. Deze wet is bedoeld voor de beheersing van de schuldenlast en het begrotingstotaal op rijksniveau en maakt de decentrale overheden hier medeverantwoordelijk voor. De EMU-systematiek gaat uit van het kasstelsel en werkt dus op een andere manier dan het baten en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investeringen tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investeringen tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo, maar de kapitaallasten niet. Ondanks een sluitende begroting hebben wij daardoor toch een negatief EMU-saldo. Het EMU-saldo voor 2019 komt uit op negatief € 26,4 miljoen. Het betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 26,4 miljoen groter zijn dan de inkomsten. Dit wordt veroorzaakt door de geplande investeringen en de doorgeschoven middelen uit 2018 die uit de Algemene reserve worden betaald. Ook in 2020 verwachten we een tekort als gevolg van de hoge investeringen.

Het Rijk en decentrale overheden hebben in mei 2018 een macro EMU-norm van -0,4% van het BBP per jaar afgesproken voor de periode van 2019 tot en met 2022. Het aandeel van de gemeenten hierin is -0,27%.

Om de afzonderlijke provincies en gemeenten tijdig een beeld te geven wat dit voor hen betekent heeft het Ministerie van BZK (vooruitlopend op instemming van het parlement) in lijn met de Wet Hof, individuele EMU-referentiewaarden gepubliceerd. De referentiewaarden voor de gemeente Smallingerland bedraagt -€ 7.694.000. In 2019 en 2020 overschrijden wij deze norm.

Een individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. Het aandeel in het EMU-tekort betreft een inspanningsverplichting, er staat momenteel geen sanctie op een eventuele overschrijding van het toegestane EMU-tekort.

Ontwikkeling EMU-saldo				
	2019	2020	bedragen x €1.000	
			2021	2022
Begrotingsresultaat voor mutaties reserves	-19.793	-504	-659	83
Afschrijvingen	6.475	5.836	5.539	5.222
Mutatie voorzieningen	-4.843	-2.000		
Investeringen	-9.920	-18.520	-4.520	-9.720
Opbrengsten grondexploitatie	1.665	433	1.482	
EMU-saldo	-26.416	-14.755	1.842	-4.415
EMU-referentiewaarde	-7.694	-7.694	-7.694	-7.694
Overschrijding / onderschrijding	-18.722	-7.061	9.536	3.279

Schatkistbankieren

Het kabinet verplicht de gemeenten hun kasoverschotten, boven een drempelbedrag, onder te brengen bij de rijksoverheid. Door consolidatie van de onderlinge schuldverhoudingen tussen de rijks- en decentrale overheden zou de EMU-schuld van de collectieve sector dalen. Gemeenten mogen hun overtollige financiën tot een bepaald bedrag buiten de schatkist van het Rijk aanhouden. Het drempelbedrag wordt als volgt bepaald: voor gemeenten met een begrotingstotaal kleiner of gelijk aan € 500 miljoen is het drempelbedrag gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal, waarbij het drempelbedrag minimaal € 250.000 bedraagt. Voor onze gemeente is de drempel € 1,5 miljoen.

Evenals in het verleden zal de gemeente hooguit bij uitzondering tijdelijk beschikken over een positief kassaldo. Deze regeling heeft dus geen gevolgen voor onze gemeente.

4.6 Paragraaf Bedrijfsvoering

In '3.11 Overhead' treft u een beschrijving aan van onze voornemens op dit terrein en een financieel overzicht.

4.7 Grondbeleid

Beleidsregels grondexploitatie

De uitgangspunten die worden gehanteerd zijn behoedzaamheid, transparantie, periodieke actualisatie en een weerstandsbuffer op maat.

Ontwikkeling na Beleidsplan 2018-2021

Grondexploitaties zijn voortdurend aan verandering onderhevig. Vergeleken met het vorige Beleidsplan zijn de verwachtingen over de uitvoering van plannen verder bijgesteld.

De lopende grondexploitaties zijn hierop aangepast. Daarnaast is er een nieuwe exploitatie opgenomen.

De gevolgen die dit heeft voor de ontwikkeling van de boekwaarden, het verwacht resultaat en het risico zijn opgenomen in onderstaande tabel.

	Bedragen x€ 1 miljoen		
	Beleidsplan 2018	Jaarverslag 2017	Beleidsplan 2019
Ontwikkelingen grondexploitaties			
Boekwaarde voorraad gronden			
Begin planperiode	6,1	10,1	6,5
Eind planperiode	6,1	6,5	6,5
Agrarische waarde (223 ha)	8,9	8,9	8,8
Maximaal verschil boekwaarde en agrarische waarde (is risico)	0,0	0,0	0,0
Boekwaarde grond in exploitatie			
Begin planperiode	7,8	7,8	5,5
Eind planperiode	3,1	1,0	1,6
Maximale boekwaarde	7,8	7,8	5,5
Verwacht resultaat	5,5	3,0	2,3
Maximaal risico	7,8	7,0	5,0

Ontwikkeling van de boekwaarden

De ontwikkeling van de boekwaarden laten twee verschillende beelden zien. De verkopen bij de projecten De Haven en Nijtap (bedrijventerreinen) blijven achter bij de verwachtingen. Hierdoor neemt de boekwaarde minder snel af dan eerder verwacht. Hiertegenover staat dat de verkoop van bouwterreinen voor woningbouw erg voorspoedig gaat. Daardoor zien we een snelle daling van de boekwaarde bij met name het project Middelgeest.

Ontwikkeling van de risico's

De voorraad grond, waar wij geen plannen voor hebben, wordt aangemerkt als strategische voorraad. Overeenkomstig de BBV voorschriften worden deze gronden gewaardeerd op maximaal de marktwaarde. Dit is de agrarische waarde.

Er vindt geen bijschrijving plaats van rente en kosten. Er is daardoor geen sprake van oplopende boekwaarden en dus ook niet van een toenemend risico.

De maximale boekwaarde van de gronden in exploitatie binnen de planperiode wordt als risico beschouwd, waarbij gronden met een negatieve boekwaarde (meer gerealiseerde opbrengsten dan kosten) buiten beschouwing worden gelaten. Voor het project De Peinder Mieden geldt dat 25% van de boekwaarde als risico is meegenomen. Reden hiervoor is dat er voor De Peinder Mieden al getekende koopovereenkomsten klaarlag bij de start van de exploitatie.

Een forse afname van de boekwaarde van met name Middelgeest zorgt per saldo voor een afname van het totale risico. In de jaarschijf 2019 bereikt deze boekwaarde een maximum van € 5,5 miljoen. In de jaren daarna daalt de boekwaarde door verkopen van bouwkvavels, naar verwachting, naar € 1,6 miljoen in 2022.

Ontwikkeling van het verwachte resultaat

In de onderstaande tabel is te zien hoe de winstverwachting is opgebouwd in de opeenvolgende rapportages.

Winstverwachtingen grondexploitaties			
	Bedragen x € 1 miljoen		
	Beleidsplan 2018	Jaarverslag 2017	Beleidsplan 2019
Industrieterrein de Haven	2,3	0,4	0,4
Middelgeest	1,6	1,4	0,8
Bedrijvenpark NHW/Nijtap	0,3	0,0	0,0
Drachtstervaart West	0,1	0,1	0,1
Vrijburgh	0,2	0,1	0
Maartenswouden	1,0	1,0	1,0
De Peinder Mieden	0,0	n.v.t.	0,0
Diverse complexen wonen	0,0	0,0	0,0
Totaal	5,5	3	2,3

In het Beleidsplan 2018 werd uitgegaan van een verwacht resultaat van 5,5 miljoen. Bij de jaarrekening 2017 is, op grond van nieuwe boekhoudregels, tussentijds winst genomen waardoor de nog te verwachten winst afneemt. Bij de winstverwachting in het Beleidsplan 2019 is nog geen rekening gehouden met (tussentijdse) winstnemingen in 2018.

Doordat de uitvoering van de verschillende plannen doorloopt tot na 2022, wordt niet het gehele resultaat in deze planperiode gerealiseerd.

Aandachtspunten

Behoedzaamheid

Voor wat betreft de uitvoering van de bestaande en eventuele nieuwe plannen blijven we een behoedzame lijn volgen; pas als we verzekerd zijn van voldoende inkomsten worden er investeringen gepleegd.

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 2016 zijn de gemeenten vennootschapsbelastingplichtig geworden voor de grondexploitaties. We verwachten een beperkte belastingdruk; overleg met de belastingdienst moet uitwijzen wat de precieze omvang van de VPB-plicht wordt.

Markontwikkelingen

Na het herstel van de afgelopen jaren, lijkt de vraag naar bouwgrond zich te stabiliseren. In de lopende grondexploitaties is hiermee rekening gehouden.

Beleidsregels

In het vernieuwde BBV is voorgeschreven dat met ingang van het jaar 2017 tussentijds winst genomen moet worden als deze winst voldoende zeker is. Dit wijkt af van onze eigen beleidsregels voor winstneming en risicobepaling. We zullen onze beleidsregels evalueren en met een voorstel komen hoe we deze willen aanpassen.

4.8 Paragraaf Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn organisaties waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. In deze paragraaf geven we aandacht aan die verbonden partijen waarvoor bijzondere ontwikkelingen verwacht worden in 2019. In bijlage J is een overzicht opgenomen van al onze verbonden partijen. Afhankelijk van de bepalingen in de gemeenschappelijke regelingen kan de raad een zienswijze geven over de begroting en jaarrekening, in bijlage L is aangegeven bij welke verbonden partijen hiervan sprake is.

Onze gemeente heeft geen kadernota over verbonden partijen, daarom worden visie en beleid benoemd in deze paragraaf. Wij voeren een terughoudend beleid op dit gebied. Bij eventuele nieuwe verbonden partijen worden situatie-afhankelijk de voor- en nadelen in kaart gebracht en ter afweging aan de raad voorgelegd.

Caparis / Sociale werkvoorziening Fryslân

Met de invoering van de Participatiewet is de toegang tot de Wsw met ingang van 1 januari 2015 afgesloten. De Wsw-ers die op 31 december 2014 een Wsw dienstbetrekking hadden, behouden hun rechten waardoor de Wsw in een reeks van jaren zal worden afgebouwd. De rijksbijdrage voor de uitvoering van de Wsw wordt de komende jaren jaarlijks verlaagd met circa € 500 per SW medewerker. Dit leidt tot een oplopend subsidietekort van € 1,4 miljoen in 2018 tot € 2,0 miljoen in 2022. Caparis heeft de opdracht om een in 2016 opgesteld herstructureringsplan verder uit te werken in concrete maatregelen, die moeten leiden tot een zo snel mogelijke verantwoorde afbouw. Op dit moment is nog onvoldoende bekend of en zo ja welke financiële gevolgen deze concrete maatregelen zullen hebben voor de deelnemende gemeenten, waaronder Smallingerland. Het oplopend subsidietekort zal onder andere opgevangen moeten worden door de hiervoor genoemde concrete maatregelen. In oktober 2017 heeft Caparis een herstructureringsplan opgeleverd aan de deelnemende gemeenten. Het college van Smallingerland heeft uitgesproken zich in het basisvoorstel van Caparis te kunnen vinden, en dat is transformatie naar een sociale onderneming die zich profileert als leerwerkbedrijf. Tegelijkertijd zijn gemeenten in gesprek over de houdbaarheid van de huidige governancestructuur. Recent hebben het bestuur van de GR SW Fryslân en de aandeelhouders van Caparis besloten om de besluitvorming over de governancestructuur en de transitie gezamenlijk te laten verlopen. Daartoe is een stuurgroep en een werkgroep ingericht, waarin onder andere diverse wethouders, Caparis en gemeentesecretarissen van de acht deelnemende gemeenten vertegenwoordigd zijn. De stuurgroep zal naar verwachting in december komen met een voorstel aan de gemeenteraden voor een nieuwe bestuursstructuur.

Sociaal Domein Fryslân (SDF)

Sociaal Domein Fryslân (SDF) is een centrumregeling op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Gemeente Leeuwarden treedt op als centrumgemeente. Het college van gemeente Leeuwarden is gemandateerd tot het nemen van besluiten en ontvangt daarbij 'zwaarwegend' advies van het portefeuillehouders-overleg Sociaal Domein Fryslân, waarin de portefeuillehouders jeugd van de aangesloten gemeenten vertegenwoordigd zijn.

SDF voert taken uit op basis van verplichte samenwerking met betrekking tot de Jeugdwet, de Wmo en de Participatiewet. Daarnaast worden een aantal taken uitgevoerd op basis van vrijwillige samenwerking. De samenwerking is gestart per januari 2015 en is geëvalueerd in 2016. In juli 2017 heeft de raad van Smallingerland ingestemd met de nieuwe centrumregeling Sociaal Domein Fryslân. Voor wat betreft de verplichte samenwerking is de regeling met ingang van januari 2018 verlengd voor onbepaalde tijd. De vrijwillige samenwerking is verlengd tot eind 2021.

De belangrijkste taak die uitgevoerd wordt door SDF betreft de inkoop van jeugdzorg, beschermd wonen en opvang en het bijbehorende contractmanagement.

Facultatief kunnen gemeenten taken, waaronder de administratie, laten uitvoeren door de centrumregeling.

Smallingerland voert de financiële administratie in eigen beheer uit.

De Gemeente Smallingerland heeft geen financieel belang in SDF. De financiële bijdrage in de exploitatie van SDF bedraagt voor 2019 ongeveer € 220.000.

Bedrijvenpark Drachten Azeven

In de gemeenschappelijke regeling Bedrijvenpark Drachten Azeven exploiteren de gemeenten Smallingerland en Opsterland gezamenlijk dit bedrijventerrein.

Alle beschikbare bouwkavels zijn in de verkoop. Jaarlijks worden de verkoopverwachtingen vastgesteld en zo nodig bijgesteld. Er is veel belangstelling, dit leidt echter niet altijd tot verkopen van bouwkavels.

Ten aanzien van de investeringen wordt een behoudend beleid gevoerd. Pas wanneer er voldoende kavels verkopen zijn om investeringen te rechtvaardigen worden deze uitgevoerd. Er moet nog € 11,6 miljoen terugverdiend worden (de boekwaarde verminderd met de algemene reserve).

Per 1-1-2016 heeft de gemeenschappelijke regeling Bedrijvenpark Drachten Azeven te maken gekregen met de vennootschapsbelasting. Nog niet duidelijk is wat de mogelijke financiële gevolgen hiervan zijn. Hierover lopen nog gesprekken met de belastingdienst.

Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)

In 2014 is de FUMO van start gegaan. Vanaf de start heeft de FUMO aanloopproblemen. De productie blijft achter en er zijn (grote) financiële tekorten die door deelnemers moeten worden aangevuld. Bij het opstellen van de begroting voor 2019 door de FUMO is aangegeven door onze bestuurders dat zij graag een transitiebegroting zouden willen zien. Dit is vanuit vijf deelnemers binnen de FUMO opgepakt. Daaruit is inzicht gecreëerd in de stappen die de FUMO wil gaan zetten om tot een goed lopende organisatie te komen. De FUMO zal op basis van deze uitgangspunten periodiek over de voortgang rapporteren. Op vele fronten zijn er ontwikkelingen in het verbetertraject waarbij wij als gemeente op bestuurlijk en ambtelijk niveau actief ons steentje bijdragen.

De uitvoeringstaken die gemeenten/provincie verplicht moeten onderbrengen bij de FUMO, de zogenaamde basistaken, moesten nog in een AMvB worden vastgelegd. Deze is per 1 juli 2017 van kracht. In samenwerking met de overige Friese gemeenten, de provincie Fryslân en het Wetterskip Fryslân wordt gewerkt aan de overdracht van de (resterende) basistaken aan de FUMO. Bestuurlijk is afgesproken dat dit op 1 januari 2020 moet zijn afgerond.

5. Vaststelling

5.1 Leeswijzer

In dit hoofdstuk wordt een recapitulatie gepresenteerd van de begroting 2019. Deze recapitulatie wordt vastgesteld door de gemeenteraad. Hiermee wordt het college geautoriseerd verplichtingen aan te gaan voor de bedragen in het programmaplan.

5.2 Vaststelling financiële middelen programmaplan

Programmaplan	Lasten	Baten	Saldo
			Bedragen in € (- = nadeel)
Programma Bestuur en ondersteuning	5.214.790	1.910.160	-3.304.630
Programma Veiligheid	3.979.580	0	-3.979.580
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat	17.159.830	2.182.070	-14.977.760
Programma Economie	5.875.290	422.390	-5.452.900
Programma Onderwijs	10.419.830	1.743.680	-8.676.150
Programma Sport, cultuur en recreatie	17.135.270	1.250.300	-15.884.970
Programma Sociaal domein	99.961.140	28.373.490	-71.587.650
Programma Volksgezondheid en milieu	15.622.680	15.716.000	93.320
Programma Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	7.842.340	4.866.510	-2.975.830
Overhead	14.351.170	180.450	-14.170.720
Algemene dekkingsmiddelen	487.060	121.662.500	121.175.440
Heffing VPB	0	0	0
Onvoorzien	50.000	0	-50.000
Structurele vrije begrotingsruimte	747.020	0	-747.020

Totaal voor resultaatbestemming	198.846.000	178.307.550	-20.538.450
--	--------------------	--------------------	--------------------

<i>Toevoeging aan reserve:</i>			
Algemene reserve	0	0	0
Bestemmingsreserves	0	0	0
<i>Onttrekking aan reserves:</i>			
Algemene reserve	0	20.187.730	20.187.730
Bestemmingsreserves	0	350.720	350.720

Totaal mutaties reserves	-	20.538.450	20.538.450
---------------------------------	----------	-------------------	-------------------

Totaal na resultaatbestemming	198.846.000	198.846.000	-
--------------------------------------	--------------------	--------------------	----------

5.3 Vaststellingsbesluit

Het Beleidsplan 2019-2022 omvat het (financiële) beleidskader voor de komende jaren. Dit bevat in de eerste jaarschijf de begroting 2019, zoals hiervoor gerecapituleerd.

Aldus vastgesteld door de Raad van de Gemeente Smallingerland in zijn openbare vergadering van 6 november 2018.

, voorzitter

, griffier

Bijlagen

Bijlage A: Detailoverzicht structureel nieuw beleid

Structureel nieuw beleid							Bedragen x € 1.000
Omschrijving	Programma	2019	2020	2021	2022	Totaal	
						(- = nadeel)	
VRF, dekkingsplan Brandweer 2.0	Veiligheid	-59		-31	-35	-125	
Formatie evenementenvergunningen	Veiligheid	-45				-45	
Formatie OOV	Veiligheid	-70				-70	
Sub-totaal		-174	-	-31	-35	-240	
Alfa hulpen in loondienst	Sociaal domein	-550				-550	
Lokale inkoop	Sociaal domein	-350				-350	
Sub-totaal		-900	-	-	-	-900	
Zwembad basis variant	Sport, cultuur en recreatie			-5		-5	
Zwembad uitgebreide variant	Sport, cultuur en recreatie			-386		-386	
Buitensportaccommodaties	Sport, cultuur en recreatie			-45	-67	-112	
Sporthal de Draait	Sport, cultuur en recreatie			-137		-137	
Waterambassadeur	Sport, cultuur en recreatie	-8				-8	
Fietspad Suderein	Sport, cultuur en recreatie		-5			-5	
Passantenhaven Opeinde	Sport, cultuur en recreatie		-7			-7	
Legacy Culturele Hoofdstad 2018	Sport, cultuur en recreatie	-100				-100	
Sub-totaal		-108	-12	-573	-67	-760	
gebiedsvisie Hegewaren en Vaarweg	Economie	-75				-75	
Financiering mastertrack Smart Factories	Economie	-53				-53	
Sub-totaal		-128	-	-	-	-128	
Onderwijshuisvesting kostenstijgingen	Onderwijs		-182			-182	
Samen Kansrijk! 2e fase	Onderwijs		-175			-175	
Sub-totaal		-	-357	-	-	-357	
Formatie functioneelbeheer Informatiebel	Overhead	-65				-65	
Formatie bestuurssecretariaat	Overhead	-54				-54	
Sub-totaal		-119	-	-	-	-119	
Bemensing pontje	Verkeer, vervoer en waterstaat	-16				-16	
ontsluiting Nij Smellinghe	Verkeer, vervoer en waterstaat			-20		-20	
Trottoir Drachtster Heawei De Wilgen	Verkeer, vervoer en waterstaat		-5			-5	
Openbare verlichting centrum	Verkeer, vervoer en waterstaat		-15			-15	
Sub-totaal		-16	-20	-20	-	-56	
Formatie duurzaamheid	Volksgezondh en milieu	-208				-208	
Sub-totaal		-208	-	-	-	-208	
Omgeving IKC Oudega	VRO en sv 1)		-19			-19	
Infrastructuur Samen Kansrijk!	VRO en sv 1)			-36		-36	
Zuivelfabriek Oudega	VRO en sv 1)		-20			-20	
Woonwagenlocaties	VRO en sv 1)			-25		-25	
Sub-totaal		-	-39	-61	-	-100	
Fossielvrije diesel	Diversen	-27				-27	
IBOR kapitaalgoederen	Diversen	-960	-47			-1.007	
Sub-totaal		-987	-47	-	-	-1.034	
Totaal structureel nieuw beleid		-2.640	-475	-685	-102	-3.902	

1) Volkshuisvesting Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Bijlage B: Detailoverzicht eenmalig nieuw beleid en doorgeschoven middelen

Eenmalig nieuw beleid						
Bedragen x € 1.000						
(- = nadeel)						
Omschrijving	Programma	2019	2020	2021	2022	Totaal
Benoemingsprocedure burgemeester	bestuur en ondersteuning	-20				-20
Wachtgeldverplichting wethouders	bestuur en ondersteuning	-256	-210	-104		-570
Sub-totaal		-276	-210	-104	0	-590
Samenwerking O3	economie	-110	-110			-220
Sub-totaal		-110	-110	-	-	-220
Doarp in't grien	sport, cultuur en recreatie	-50	-50			-100
Bijdrage 3e module herinrichting Alde Feanen	sport, cultuur en recreatie	-105				-105
Aanbrengen verharding wielerved	sport, cultuur en recreatie	-17				-17
Sub-totaal		-172	-50	0	0	-222
Molgoten De Driif en Wuiteweg	verkeer, vervoer en waterstaat	-42				-42
Oversteekplaats Wuiteweg	verkeer, vervoer en waterstaat	-60				-60
Sloop fietsenstalling Noordkade	verkeer, vervoer en waterstaat	-28				-28
Voetgangersoversteekplaats Boelensstr-Wagenaarstr	verkeer, vervoer en waterstaat	-23				-23
Transferium vergroten bufferplaatsen	verkeer, vervoer en waterstaat	-30				-30
Verkeersregelautomaat NHW-Lange West	verkeer, vervoer en waterstaat	-61				-61
Sub-totaal		-244	-	-	-	-244
Baanafpraak baan (BAB)	overhead	-33	-33			-66
Sub-totaal		-33	-33	-	-	-66
Verlengen noodopvang asielzoekers	sociaal domein	-65				-65
Sub-totaal		-65	-	-	-	-65
Voorbereiding Omgevingswet	VRO en sv 1)	-200	-200			-400
Sub-totaal		-200	-200	-	-	-400
Inrichting terrein begraafplaats Slingehof	volksgezondheid en milieu	-38				-38
Sub-totaal		-38	-	-	-	-38
Kapitaalgoederen openbare ruimte	diversen	-1.553	-315	-36	-5	-1.909
Sub-totaal		-1.553	-315	-36	-5	-1.909
Totaal eenmalig nieuw beleid		-2.691	-918	-140	-5	-3.754

Doorgeschoven middelen uit 2018						
Bedragen x € 1.000						
(- = nadeel)						
Omschrijving	Programma	2019	2020	2021	2022	Totaal
Implementatie omgevingswet	VRO en sv 1)	-233				-233
Sub-totaal		-233	-	-	-	-233
Innovatiecluster fase 3 (REP-middelen)	economie	-2.471				-2.471
Restant middelen centrumplannen	economie	-2.000				-2.000
Sub-totaal		-4.471	-	-	-	-4.471
De Welle reservering groot onderhoud	sport, cultuur en recreatie	-951				-951
Sporthof de Drait	sport, cultuur en recreatie		-150			-150
Kunstgras de Veenhoop	sport, cultuur en recreatie	-120				-120
Uitvoeringsprogramma recreatie en toerisme	sport, cultuur en recreatie	-60				-60
Brug Oudega	sport, cultuur en recreatie	-85				-85
Haven Oudega	sport, cultuur en recreatie	-198				-198
Haven Rottevalle	sport, cultuur en recreatie	-18				-18
Sub-totaal		-1.432	-150	-	-	-1.582
Afkoop onderhoud geluidswal	Volksgezondheid en milieu	-2.250				-2.250
Duurzaamheid	Volksgezondheid en milieu	-247				-247
Sub-totaal		-2.497	-	-	-	-2.497
Bestemming Drachten	verkeer, vervoer en waterstaat	-7.190				-7.190
Bypass Drava afkoopsom vdm Oudega	verkeer, vervoer en waterstaat	-30				-30
Drie fietsoversteken	verkeer, vervoer en waterstaat	-250				-250
Sub-totaal		-7.470	-	-	-	-7.470
Totaal doorgeschoven middelen		-16.103	-150	-	-	-16.253

Bijlage C: Ontwikkeling algemene reserve

Ontwikkeling algemene reserve					
Bedragen x€ 1.000 (- = nadeel)					
	2018	2019	2020	2021	2022
Jaarrekening 2017 stand 31-12	47.763				
Jaarrekeningresultaat 2017	-1.129				
Toevoegingen 2018 volgens beleidsplan 2018	5.000				
Onttrekkingen 2018 volgens beleidsplan 2018	-25.056				
Concernrapportage 2018-I: eenmalig resultaat	1.375				
Concernrapportage 2018-I: structureel effect	73				
Concernrapportage 2018-I: van 2020 naar 2018 verschoven middelen	-520				
Concernrapportage 2018-II: eenmalig resultaat	146				
Concernrapportage 2018-II: doorgeschoven middelen	17.565				
Stand 1/1	45.217	25.028	23.726	23.018	
Onttrekkingen					
Onttrekkingen oude beleidsplannen					
Wachtgeldverplichting wethouders	bestuur en ondersteuning	-130	-87		
Waterplan	verkeer, vervoer en waterstaat	-215	-147		
Buitensportaccommodaties	sport, cultuur en recreatie			-30	
Sloopkosten zwembad	sport, cultuur en recreatie			-488	
Realisatie kostenreductie	sociaal domein	-1.000			
Uitbreiding woonwagendstandplaatsen	VRO en sv 1)	PM			
Wijkatlas	overhead	-50		-50	
Achterstand kapitaalgoederen	diversen	PM	PM	PM	
Subtotaal onttrekkingen oude beleidsplannen		-1.395	-234	-568	0
Nieuw beleid in beleidsplan 2019-2022					
Samenwerking O3	economie	-110	-110		
Kapitaalgoederen openbare ruimte	diversen	-1.553	-315	-36	-5
Benoemingsprocedure burgemeester	bestuur en ondersteuning	-20			
Wachtgeldverplichting wethouders	bestuur en ondersteuning	-256	-210	-104	
Baanafpraak baan (BAB)	overhead	-33	-33		
Vorbereiding Omgevingswet	VRO en sv 1)	-200	-200		
Inrichting terrein begraafplaats Slingehof	volksgezondheid en milieu	-38			
Doarp in't grien	sport, cultuur en recreatie	-50	-50		
Bijdrage 3e module herinrichting Alde Feanen	sport, cultuur en recreatie	-105			
Aanbrengen verharding wielervebaan	sport, cultuur en recreatie	-17			
Verlengen noodopvang asielzoekers	sociaal domein	-65			
Molgoten De Drift en Wuiteweg	verkeer, vervoer en waterstaat	-42			
Oversteekplaats Wuiteweg	verkeer, vervoer en waterstaat	-60			
Sloop fietsenstalling Noordkade	verkeer, vervoer en waterstaat	-28			
Voetgangersoversteekplaats Boelensstr-Wagenaarstr	verkeer, vervoer en waterstaat	-23			
Transferium vergroten bufferplaatsen	verkeer, vervoer en waterstaat	-30			
Verkeersregelautomaat NHW-Lange West	verkeer, vervoer en waterstaat	-61			
Subtotaal onttrekkingen beleidsplan 2019-2022		-2.691	-918	-140	-5

Bijlage C: Ontwikkeling algemene reserve

		Ontwikkeling algemene reserve				
		2018	2019	2020	2021	2022
		Bedragen x€ 1.000 (- = nadeel)				
Doorgeschoven middelen						
De Welle reservering groot onderhoud	sport, cultuur en recreatie	-951				
Sporthal de Drait	sport, cultuur en recreatie			-150		
Kunstgras de Veenhoop	sport, cultuur en recreatie	-120				
Implementatie omgevingswet	VRO en sv 1)	-233				
Afkoop onderhoud geluidswal	volksgezondheid en milieu	-2.250				
Duurzaamheid	volksgezondheid en milieu	-247				
Innovatiecluster fase 3 (REP-middelen)	economie	-2.471				
Restant middelen centrumplannen	economie	-2.000				
Bestemming Drachten	verkeer, vervoer en waterstaat	-7.190				
Bypass Drava afkoopsom vdm Oudega	verkeer, vervoer en waterstaat	-30				
Drie fietsoversteken	verkeer, vervoer en waterstaat	-250				
Uitvoeringsprogramma recreatie en toerisme	sport, cultuur en recreatie	-60				
Brug Oudega	sport, cultuur en recreatie	-85				
Haven Oudega	sport, cultuur en recreatie	-198				
Haven Rottevalle	sport, cultuur en recreatie	-18				
Subtotaal doorgeschoven middelen		-16.103	-150	0	0	
Totaal onttrekkingen		-20.189	-1.302	-708	-5	
Stand 31/12		25.028	23.726	23.018	23.013	
Risicobuffer		-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	
Eenmalige ruimte nieuw beleid		22.528	21.226	20.518	20.513	
Weerstandsvermogen algemeen		-6.300	-6.300	-6.300	-6.300	
Aanvulling weerstandsvermogen grondbedrijf		-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	
Weerstandsvermogen verbonden partijen		-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	
Vrij besteedbaar		6.228	4.926	4.218	4.213	

1) Volkshuisvesting Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Bijlage D: Ontwikkeling bestemmingsreserves en voorzieningen

Ontwikkeling bestemmingsreserves				
	1 januari 2019	Toevoe- ging	Onttrek- king	31 december 2019
Bedragen x.€ 1.000 (- = onttrekking)				
Volkshuisvesting Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
Reserve Wonen	4.753		61	4.692
Subtotaal	4.753	0	61	4.692
Onderwijs				
Reserve onderwijshuisvesting	3.331			3.331
Reserve onderhoud onderwijshuisvesting	417			417
Subtotaal	3.748	0	0	3.748
Sport, cultuur en recreatie				
Reserve toerisme, recreatie en landinrichting	266			266
Reserve onderhoud sporthallen	606			606
Reserve beeldende kunst	158			158
Subtotaal	1.030	0	0	1.030
Sociaal Domein				
Reserve onderhoud wijkcentra / dorpshuizen	323			323
Reserve veranderbudget sd	1.843		290	1.554
Subtotaal	2.166	0	290	1.877
Verkeer, Vervoer en Waterstaat				
Reserve baggeren*	0			0
Reserve civiele kunstwerken*	0			0
Volksgesondheid en milieu	0	0	0	0
Reserve rioleringen	1.833			1.833
Subtotaal	1.833	0	0	1.833
Bestuur en ondersteuning				
Reserve onderhoud gebouwen gebruik derden	300			300
Subtotaal	300	0	0	300
Overhead				
Egalisatiereserve automatisering	881			881
Reserve frictiekosten concern	1.614			1.614
Reserve onderhoud gebouwen eigen gebruik	95			95
Subtotaal	2.590	0	0	2.590
Totaal	16.420	0	351	16.070

*In het raadsvoorstel voor de IBOR is opgenomen om twee nieuwe reserves in te stellen namelijk een reserve baggeren en een reserve civiele kunstwerken. Onder voorbehoud van goedkeuring van dit voorstel zijn deze reserves alvast opgenomen in bovenstaand overzicht.

**De overige toevoegingen en onttrekkingen zijn terug te vinden in de afzonderlijke programma's. Door afronding van bedragen kunnen er kleine verschillen ontstaan in de tellingen uit deze tabel en in de bedragen die in de programma's zijn verwerkt.

Ontwikkeling voorzieningen

Bedragen x.€ 1.000

(- = onttrekking)

	1 januari 2019	Toe- voeging	Ont- trekking	31 dec 2019
Bestuur en ondersteuning				
Voorziening pensioenen wethouders	2.067			2.067
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	150			150
Subtotaal	2.217	0	0	2.217
Sport, cultuur en recreatie				
Voorziening afwikkeling vernieuwbouw De Lawei (extra kosten afrekening)	803		803	0
Voorziening afwikkeling vernieuwbouw De Lawei (deel vordering)	3.725		3.725	0
Subtotaal	4.528	0	4.528	0
Sociaal domein				
Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	3.707			3.707
Subtotaal	3.707	0	0	3.707
Volksgezondheid en milieu				
Voorziening vervangingen riolering art.44-1d	2.107	2.168	2.107	2.168
Voorziening riolering art.44-2	397			397
Voorziening afvalstoffenheffing	1.169		376	793
Subtotaal	3.673	2.168	2.483	3.358
Volkshuisvesting Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
Voorziening vordering op VGN (Drachtstervaart)	9.263			9.263
Voorziening vordering op VGN (Drachtstervaart-west)	903			903
Subtotaal	10.166	0	0	10.166
Totaal	24.291	2.168	7.011	19.448

Bijlage E: Niet-trendmatige ontwikkelingen

Voor een aantal onderwerpen wordt ieder jaar beoordeeld of er naast loon- en prijsontwikkelingen nog andere aanleidingen zijn voor budgetaanpassingen. Afgezien van enkele bijzondere ontwikkelingen gaat het meestal om stijgingen of dalingen in aantallen. Die aantallen kunnen dan bijvoorbeeld betrekking hebben op cliënten, woningen of m² openbare ruimte.

Niet-trendmatige ontwikkelingen							Bedragen x € 1.000 (- = nadeel)	
Omschrijving	Programma	2019	2020	2021	2022	totaal		
Accres OZB woningen	Alg dekkingsmiddelen	50	50	50	50	200		
Areaaluitbreiding openbare ruimte	Verkeer, vervoer en waterstaat	-40	-40	-40	-40	-160		
BTW-effecten GRP	Volksgezondheid en milieu	-223	-49	-16	29	-259		
BTW-effecten huishoudelijk afval	Volksgezondheid en milieu	101	125			226		
FUMO	Volksgezondheid en milieu	-10				-10		
Veiligheidsregio	Veiligheid	-48				-48		
Veiligheidshuis	Veiligheid	-37				-37		
Extra wethouder	Bestuur en ondersteuning	-102				-102		
Pensioen (voormalig) wethouders	Bestuur en ondersteuning	-148				-148		
Burgerzaken	Bestuur en ondersteuning	-34				-34		
Wmo-voorzieningen	Sociaal domein	-90				-90		
Functieherwaarderingen	Diverse	-200				-200		
Invoering koopzondagen	Diverse	-32				-32		
Vervangingsinvesteringen	Diverse	-30	-2	-21	-86	-139		
Vrijval kapitaallasten	Diverse	70	90	63	102	325		
IBOR-kapitaallasten	Diverse		-81	-111	-2	-194		
Pensioenakkoord, cao ontwikkelingen	Diverse	-137				-137		
Beheersbegroting diverse kleine aanpassingen	Diverse	95				95		
Totaal niet-trendmatige ontwikkelingen		-815	93	-75	53	-744		

Bijlage F: Trendmatige ontwikkelingen

De lasten en baten worden in ieder beleidsplan trendmatig bijgesteld in verband met algemene loon- en prijsontwikkelingen. Deze worden jaarlijks berekend op basis van de meest recente gegevens van onder andere het Centraal Plan Bureau (CPB). Voor het bepalen van de accressen wordt de volgende methode gehanteerd:

1. basis voor de indexeringen voor het komende begrotingsjaar zijn de ramingen van het CPB en de diverse relevante CAO's. Voor autonome salarisontwikkelingen voor de gemeente wordt per jaar 1% gehanteerd.
2. deze basis wordt aangevuld met de afwijking tussen de werkelijke ontwikkelingen in het laatst afgeronde jaar en het meest recent toegepaste accres voor dat jaar.
3. vervolgens wordt de basis aangevuld met een eventueel verschil tussen een actuele inschatting van het accres voor het lopende jaar en het toegepaste accres voor het lopende jaar. Door de laatste twee stappen wordt een eerder te hoog of te laag geschat accres weer gecorrigeerd in de berekening voor het komende jaar.

In de onderstaande tabel zijn de percentages weergegeven. Er wordt een vergelijking gemaakt tussen het percentage uit het vorige Beleidsplan en het huidige.

Trendmatige ontwikkelingen					
		2019	2020	2021	2022
Lasten					
Salarissen	BP 2019	6,3%	2,6%	2,6%	2,6%
	BP 2018	1,5%	1,5%	1,5%	
Goederen en diensten	BP 2019	2,7%	1,8%	1,8%	1,8%
	BP 2018	1,1%	1,1%	1,1%	
Overige inkomensoverdrachten (subsidies e.d.)					
- Welzijn	BP 2019	3,4%	1,7%	1,7%	1,7%
	BP 2018	1,0%	1,0%	1,0%	
- Bibliotheek	BP 2019	2,7%	1,9%	1,9%	1,9%
	BP 2018	1,3%	1,3%	1,3%	
- Lawei en Sportbedrijf	BP 2019	3,4%	2,0%	2,0%	2,0%
	BP 2018	1,0%	1,0%	1,0%	
- Overige gesubsidieerde instellingen	BP 2019	3,4%	2,0%	2,0%	2,0%
	BP 2018	1,0%	1,0%	1,0%	
Baten					
Onroerende zaak belasting (OZB)	BP 2019	3,9%	2,1%	2,1%	2,1%
	BP 2018	1,2%	1,2%	1,2%	
Leges / overige lokale heffingen en tarieven voor derden	BP 2019	3,9%	2,1%	2,1%	2,1%
	BP 2018	1,2%	1,2%	1,2%	

Bijlage G: Overzicht baten en lasten per taakveld 2019

Overzicht baten en lasten per taakveld 2019				
		Bedragen in €		
Taakveld		Lasten	Baten	Saldo
<i>Programma</i>				
0.1	Gemeenteraad	1.063.100	0	-1.063.100
0.1	Overig bestuur	1.733.220	0	-1.733.220
0.2	Burgerzaken	1.355.470	601.160	-754.310
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	746.310	880.950	134.640
0.63	Parkeerbelasting	56.330	236.100	179.770
0.8	Overige baten en lasten exclusief onvoorzien	260.360	191.950	-68.410
0.8	Structurele vrije begrotingsruimte	747.020	0	-747.020
	Subtotaal programma	5.961.810	1.910.160	-4.051.650
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>				
0.5	Treasury	-352.820	628.640	981.460
0.61	OZB woningen	445.710	6.469.200	6.023.490
0.62	OZB niet-woningen	341.460	6.880.840	6.539.380
0.64	Belastingen overig	52.710	367.840	315.130
0.7	Algemene uitkering inclusief sociaal domein	0	107.315.980	107.315.980
	Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	487.060	121.662.500	121.175.440
<i>Overige onderdelen</i>				
0.4	Overhead	14.351.170	180.450	-14.170.720
0.8	Overige baten en lasten: onvoorzien	50.000	0	-50.000
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0
	Subtotaal overige onderdelen	14.401.170	180.450	-14.220.720
Totaal voor mutaties reserves				
0.10	Mutaties reserves	0	20.538.450	20.538.450
	Totaal Bestuur en ondersteuning	20.850.040	144.291.560	123.441.520
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.900.480	0	-2.900.480
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.079.100	0	-1.079.100
	Totaal Veiligheid	3.979.580	0	-3.979.580
2.1	Verkeer en vervoer	15.043.060	2.820	-15.040.240
2.2	Parkeren	1.955.680	2.074.930	119.250
2.3	Recreatieve havens	34.490	44.330	9.840
2.4	Economische havens en waterwegen	50.110	4.970	-45.140
2.5	Openbaar vervoer	76.490	55.020	-21.470
	Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat	17.159.830	2.182.070	-14.977.760
3.1	Economische ontwikkeling	5.462.090	1.830	-5.460.260
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	266.000	266.000	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	141.660	6.500	-135.160
3.4	Economische promotie	5.540	148.060	142.520
	Totaal Economie	5.875.290	422.390	-5.452.900
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	6.998.940	279.410	-6.719.530
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	3.420.890	1.464.270	-1.956.620
	Totaal Onderwijs	10.419.830	1.743.680	-8.676.150

Overzicht baten en lasten per taakveld 2019

Bedragen in €

Taakveld	Lasten	Baten	Saldo
5.1 Sportbeleid en activering	39.550	0	-39.550
5.2 Sportaccommodaties	4.506.550	1.000.650	-3.505.900
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.900.640	0	-3.900.640
5.4 Musea	524.940	0	-524.940
5.5 Cultureel erfgoed	204.570	0	-204.570
5.6 Media	1.406.520	0	-1.406.520
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.552.500	249.650	-6.302.850
Totaal Sport, cultuur en recreatie	17.135.270	1.250.300	-15.884.970
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	6.001.830	0	-6.001.830
6.2 Wijkteams	4.266.640	0	-4.266.640
6.3 Inkomensregelingen	35.377.890	27.027.490	-8.350.400
6.4 Begeleide participatie	11.856.160	0	-11.856.160
6.5 Arbeidsparticipatie	3.780.770	200.000	-3.580.770
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.994.290	0	-2.994.290
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	13.813.710	846.000	-12.967.710
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	17.850.000	0	-17.850.000
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	295.480	300.000	4.520
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	3.724.370	0	-3.724.370
Totaal Sociaal domein	99.961.140	28.373.490	-71.587.650
7.1 Volksgezondheid	0	0	0
7.2 Riolering	5.616.690	7.562.880	1.946.190
7.3 Afval	5.606.120	7.739.920	2.133.800
7.4 Milieubeheer	3.965.020	4.370	-3.960.650
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	434.850	408.830	-26.020
Totaal Volksgezondheid en milieu	15.622.680	15.716.000	93.320
8.1 Ruimtelijke ordening	2.491.450	0	-2.491.450
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijven terreinen)	3.811.000	3.811.000	0
8.3 Wonen en bouwen	1.539.890	1.055.510	-484.380
Totaal Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	7.842.340	4.866.510	-2.975.830
Totaal na resultaatbepaling	198.846.000	198.846.000	0

Bijlage H: Prognose balansen 2019-2022

Activa Bedragen x € 1.000	Ultimo 2017	Ultimo 2018	Ultimo 2019	Ultimo 2020	Ultimo 2021	Ultimo 2022
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Materiële vaste activa met een economisch nut						
Investerings met een economisch nut	137.707	135.017	135.125	144.440	139.900	140.802
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	40.930	44.255	47.603	50.976	54.494	58.082
	178.637	179.272	182.728	195.416	194.394	198.884
Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	150	131	120	116	119	127
Financiële vaste activa	13.655	10.902	9.215	6.945	4.573	3.369
Totaal vaste activa	192.442	190.305	192.063	202.477	199.086	202.380
Vlottende activa						
Vorraden	7.954	5.616	3.951	3.518	2.036	2.036
Vorderingen	13.993	13.993	13.993	13.993	13.993	13.993
Liquide middelen	53	53	53	53	53	53
Overlopende activa	4.404	4.404	4.404	4.404	4.404	4.404
Totaal vlottende activa	26.404	24.066	22.401	21.968	20.486	20.486
Totaal Activa	218.846	214.371	214.464	224.445	219.572	222.866

Passiva Bedragen x € 1.000	Ultimo 2017	Ultimo 2018	Ultimo 2019	Ultimo 2020	Ultimo 2021	Ultimo 2022
Vaste passiva						
Eigen vermogen						
Reserves	71.586	56.448	56.598	56.726	56.018	56.013
Saldo van de rekening van baten en lasten	15.107					
Vreemd vermogen						
Voorzeningen	6.792	3.673	3.673	1.673	1.673	1.673
Langlopende schulden	76.153	89.963	89.906	101.759	97.594	100.893
Totaal vaste passiva	169.638	150.084	150.177	160.158	155.285	158.579
Vlottende passiva						
Kortlopende schulden	35.413	50.413	50.413	50.413	50.413	50.413
Overlopende activa	13.795	13.874	13.874	13.874	13.874	13.874
Totaal vlottende passiva	49.208	64.287	64.287	64.287	64.287	64.287
Totaal Passiva	218.846	214.371	214.464	224.445	219.572	222.866

Gehanteerde grondslagen bij het opstellen van de bovenstaande balansen

- De materiële vaste activa zijn ontleend aan de huidige staat van activa. Bij het bepalen van de boekwaarden is rekening gehouden met de geplande afschrijvingen en de nieuwe investeringen.
- De financiële vaste activa zijn gebaseerd op het actuele aflossingsschema van de woningbouwleningen.
- De voorraden zijn berekend op basis van de meerjarige ontwikkeling van de boekwaarden van de grondexploitaties.
- Bij de reserves en voorzieningen zijn de bekende ontwikkelingen uit dit Beleidsplan meegenomen.
- Bij de langlopende leningen is rekening gehouden met de aflossingen van de woningbouwleningen en herfinanciering van de gemeentelijke aflossingen.
- De overige vlottende activa en passiva zijn gebaseerd op het gemiddelde van de afgelopen jaren.

Bijlage I: Subsidiestaat

Subsidiestaat		
Aanvrager	Bedragen in €	
	Subsidie 2018	Subsidie 2019
Programma Bestuur en ondersteuning		
Oranjevereniging	8.000	8.000
Mondiaal beleid	10.510	10.510
Subtotaal	18.510	18.510
Programma Economie		
Stichting Vliegveld	10.970	11.340
Subtotaal	10.970	11.340
Programma Onderwijs (aan diverse schoolbesturen)		
Voor- en vroegschoolse educatie	543.000	936.000
Coöperatie Brede Scholen Smallingerland	54.220	56.060
Subtotaal	597.220	992.060
Programma Sport, cultuur en recreatie		
Stichting Sportbedrijf Smallingerland	2.431.990	2.480.070
Onderhoudssubsidies sportverenigingen	1.440	1.490
Verenigingsgebruik gymzalen	94.460	97.670
Bibliotheek Smallingerland	1.320.840	1.355.540
Muziek-, toneel- en zangverenigingen	125.750	130.030
Museum Dr888	505.670	519.330
Schouwburg De Lawei	3.018.300	3.068.820
Smelne FM	44.160	45.660
De Marrekrite	64.210	66.390
Speeltuinorganisaties en St. Bass	64.650	66.850
Dierenparkjes	1.500	1.500
Subtotaal	7.672.970	7.833.350
Programma Sociaal Domein		
Minderheden en asielzoekerscentrum	121.690	122.160
Stichting Maatschappelijk Onderneming Smallingerland	3.114.520	3.211.160
Dorpshuizen	46.960	48.560
Vrijwilligersorganisaties	187.665	202.090
Inloopvoorzieningen	153.590	153.590
Verslavingszorg	57.850	59.580
Subtotaal	3.682.275	3.797.140
Programma Volksgezondheid en milieu		
Milieu educatief centrum De Natuurij	56.000	56.000
Subtotaal	56.000	56.000
Programma Veiligheid		
Stichting Veiligheidszorg Smallingerland*	180.000	0
Stichting Slachtofferhulp	14.480	14.540
Stichting HALT	14.790	14.790
Stichting Dierenasiel De Swinge	106.620	109.500
Subtotaal	315.890	138.830
Totaal subsidies	12.353.835	12.847.230

Subsidies kleiner dan € 1.000 zijn evenals incidentele subsidies niet in dit overzicht opgenomen. Bijdragen aan Gemeenschappelijke Regelingen zijn geen subsidies.

Bijlage J: Overzicht verbonden partijen

Overzicht verbonden partijen											Bedragen x € 1.000	
Naam	Vestigingsplaats	Wat doet deze organisatie?	Rechtsvorm	Participatie	Eigen Vermogen 1-1-2017	Eigen Vermogen 31-12-2017	Vreemd vermogen 1-1-2017	Vreemd vermogen 31-12-2017	Resultaat 2017	Bijdrage Smallingerland 2019*		
Bestuur en ondersteuning												
1	Vereniging Nederlandse Gemeenten	s-Gravenhage	Belangenbehartiger van alle gemeenten en biedt een platform voor opinievorming en vernieuwing.	Vereniging	Contributie	65.548	65.530	73.004	65.111	209	75	
2	Vereniging Friese Gemeenten	Leeuwarden	Belangenbehartiger, advisering en platform voor friese gemeenten.	Vereniging	Contributie	nmb	nmb	nmb	nmb	nmb	25	
Veiligheid												
4	Veiligheidsregio Fryslân	Leeuwarden	Regionaal organiseren van brandweerzorg, crisis-beheersing, rampenbestrijding.	GR	Bijdrage en resultaat	2.342	3.042	53.791	55.524	1.271	2.893	
Economie												
5	Stichting Vliegvelld Drachten	Drachten	Exploitatie van vliegvelld Drachten.	Stichting	Subsidie	nmb	nmb	nmb	nmb	nmb	11	
6	Exploitiemaatschappij Bedrijvenpark Drachten	Drachten	Beheren en exploiteren van Bedrijvenpark Drachten Azeven.	GR	Resultaat	0	3.594	12.441	11.972	3.594	0	
Sport, cultuur en recreatie												
7	Recreatieschap voor het Friese Waterland Marrekrite	Leeuwarden	Beheer en onderhoud van aanlegvoorzieningen in het buitengebied	GR	Bijdrage en resultaat	4.410	4.012	635	1.521	-398	66	
Sociaal domein												
8	Sociale Werkvoorziening Fryslân	Drachten	Gemeenschappelijke regeling in het kader van de gemeentelijke taak van de Wet sociale werkvoorziening en opdrachtgever voor Caparis NV.	GR	Bijdrage en resultaat	690	625	8.266	6.394	-65	11.404	
9	Caparis NV	Drachten	Uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening.	NV	Aandelen	13.920	16.091	9.966	7.505	2.171	0	
10	Veiligheidsregio Fryslân	Leeuwarden	Regionaal organiseren van preventieve en jeugdgezondheidszorg.	GR	Bijdrage en resultaat	2.342	3.042	53.791	55.524	1.271	2.018	
11	Sociaal Domein Fryslân	Leeuwarden	Inkoop, contractmanagement en verwerking van diverse (wettelijke) taken op de terreinen Participatie, Wmo en Jeugd, voor alle gemeenten in Fryslân uit te voeren. Opgericht in 2015.	Centrum-regeling	Bijdrage en resultaat	nvt	nvt	nvt	nvt	-776	220	
Volksgezondheid en milieu												
12	Openbaar Lichaam Afvalverwijdering Friesland	Leeuwarden	Verantwoorde uitvoering van milieu- en reinigingstaken. Is in ruste, de uitvoering is overgegaan in 1995 naar Omrin	GR	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	
13	Afvalsturing Friesland = Omrin	Leeuwarden	Overslag, transport, bewerken en verwerken van afval	NV	Aandelen	44.721	48.680	180.871	160.130	4.080	-11	
14	HuisVuilCentrale	Alkmaar	Duurzaam afvalbeheer.	NV	Aandelen en garantstelling	89.603	103.216	860.491	846.878	13.585	-160	
15	Fryske Utliferingsstjinst Milieu en Omjouwing	Grou	Milieutoezicht en handhaving bij grote bedrijven	GR	Bijdrage en resultaat	431	507	1.652	3.383	-193	277	
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing												
16	Welstands- en monumentenzorg Hûs en Hiem	Leeuwarden	Welstandsadviesing en monumentenzorg	GR	Resultaat	166	322	107	94	156	60	
Overhead												
17	Bank Nederlandse Gemeente	s-Gravenhage	Bancaire diensten verlenen voor met name overheden.	NV	Aandelen	4.486.000	4.953.000	149.494.000	135.056.000	393.000	-127	

* Indien een - voor het bedrag in de kolom 'Bijdrage Smallingerland 2019' staat, is het een bate: dit is dividend of een vergoeding garantstelling.

Bijlage K: Baten en lasten Sociaal domein

Overzicht baten en lasten sociaal domein						
	primitief 2018	na corap II 2018	2019	2020	2021	2022
Bedragen x € 1.000						
Baten						
Participatie integratieuitkering (gemeentefonds)	-13.503	-13.503	-10.680	-10.198	-9.953	-9.784
Werk en inkomen (BUIG)	-27.447	-26.665	-27.027	-27.027	-27.027	-27.027
Wmo Integratieuitkering (gemeentefonds)	-8.552	-8.552	-	-	-	-
Wmo 2015 decentralisatie uitkering (gemeentefonds)	-5.046	-5.046	-	-	-	-
Eigen bijdrage Wmo	-1.120	-772	-772	-772	-772	-772
Jeugdbudget integratieuitkering (gemeentefonds)	-17.477	-17.477	-	-	-	-
Budget Voogdij en 18+	-	-	-6.443	-6.443	-6.443	-6.443
a) Totaal baten	-73.145	-72.015	-44.922	-44.440	-44.195	-44.026
Lasten						
Participatie						
- Arbeidsparticipatie	2.711	1.898	2.698	2.698	2.698	2.698
- Begeleide participatie (incl WSW)	11.798	12.037	11.856	11.719	11.457	11.243
- Werk en Inkomen	27.424	25.941	27.004	27.004	27.004	27.004
Wmo						
- Huishoudelijke hulp	4.255	4.759	5.600	5.712	5.826	5.943
- Begeleiding	5.708	6.208	6.572	6.703	6.837	6.974
- Maatwerkvoorzieningen	3.178	2.705	2.693	2.746	2.801	2.857
- Overig (BW, MOVO)	430	305	337	337	337	337
Jeugd						
- Zorg in natura en PGB 18-	15.198	18.744	17.850	18.207	18.571	18.943
Armoedebestrijding						
- Schuldhulpverlening	467	517	480	480	480	480
- Bijzondere bijstand/minimabeleid	3.903	3.836	3.906	3.906	3.906	3.906
Uitvoeringskosten sociaal domein						
- Gebiedsteams	4.450	4.261	4.278	4.278	4.278	4.278
- Uitvoeringskosten WMO (incl WMO-loket)	1.865	1.982	1.915	1.915	1.915	1.915
- Uitvoeringskosten bijstandverlening	3.749	3.749	3.815	3.815	3.815	3.815
- Uitvoeringskosten participatie	866	879	882	882	882	882
- Provinciaal gesubsidieerde instellingen	3.620	3.559	3.789	3.789	3.789	3.789
- Sociaal Domein Fryslân	197	197	220	220	220	220
Totaal lasten	89.819	91.577	93.895	94.411	94.816	95.284
Taakstelling kostenreductie sociaal domein	-1.813	-3.500	-1.591	-963	161	1.144
b) Lasten na realisatie taakstelling	88.006	88.077	92.304	93.448	94.977	96.428
Aandeel Sociaal Domein ten laste van algemene middelen	14.861	16.062	47.382	49.008	50.782	52.402

In 2019 is een groot deel van de integratieuitkeringen overgeheveld naar de algemene uitkering.

De lasten van een aantal beheersproducten in het programma sociaal domein zijn niet meegenomen in deze tabel. Dit betreft voornamelijk onderdelen uit het beleidsproduct Samenkracht en participatie.

Dit zijn bijvoorbeeld de kosten van de wijkcentra, dorpshuizen, jongerencentra, wijkmanagement, minderheden en kwijtscheldingen gemeentelijke belastingen.

Bijlage L: Raadstoezeggingen Verbonden partijen

Verbonden partijen			
GR	Onderwerp	Actie	Planning
Hûs en Hiem	Begroting 2020 + meerjarenraming 2021-2023	Zienswijze	
Hûs en Hiem	Jaarrekening 2018	Zienswijze	
De Marrekrite	Begroting 2020	Zienswijze	
De Marrekrite	Jaarrekening 2018	Zienswijze	
Expl.mij Bedrijvenpark Drachten	Begroting 2020	Zienswijze	
Expl.mij Bedrijvenpark Drachten	Jaarrekening 2018	Zienswijze	
Sociale werkvoorziening Fryslân Drachten	Begroting 2020	Zienswijze	
Sociale werkvoorziening Fryslân Drachten	Jaarrekening 2018	Zienswijze	
Veiligheidsregio Fryslân Leeuwarden	Begroting 2020	Zienswijze	
Veiligheidsregio Fryslân Leeuwarden	Jaarrekening 2018	Zienswijze	
Fumo	Begroting 2020	Zienswijze	
Fumo	Jaarrekening 2018	Informereren	